

A VICEPRESIDENCIA PRIMEIRA E CONSELLERÍA DE ECONOMÍA, INDUSTRIA E INNOVACIÓN

XEFATURA TERRITORIAL DE PONTEVEDRA

Avda. María Victoria Moreno, 43 5ª - 36003 - Pontevedra (Pontevedra)

*Asunto: Alegación á RESOLUCIÓN do 24 de xaneiro de 2023, da Xefatura Territorial de Pontevedra, pola que se someten a información pública o estudo de impacto ambiental, as solicitudes de autorización administrativa previa e de construción e o proxecto sectorial (proxecto de interese autonómico), en concreto, das instalacións do parque eólico Torroña I, situado nos concellos de Baiona, Oia e Tomiño, provincia de Pontevedra (expediente **IN408A 2020/24**).*

Don/Dona _____ con DNI: _____,
con domicilio a efectos de notificacións _____, C. P.:
_____ concello de _____, Provincia _____, teléfono

EXPÓN:

Á vista dá RESOLUCIÓN do 24 de xaneiro de 2023, da Xefatura Territorial de Pontevedra, pola que se someten a información pública o estudo de impacto ambiental, as solicitudes de autorización administrativa previa e de construción e o proxecto sectorial (proxecto de interese autonómico), en concreto, das instalacións do parque eólico Torroña I, situado nos concellos de Baiona, Oia e Tomiño, provincia de Pontevedra (expediente IN408A 2020/24). DOG Núm. 44, do 3 de marzo de 2023, por medio do presente escrito realiza as seguintes

ALEGACIÓNS:

Tabla de contenido:

CONSIDERACIÓNS PREVIAS	6
ALEGACIÓN 1.- O EsIA non pode consultarse co software Adobe Acrobat sen a instalación dun plug in obsoleto (Flash Player) e retirado por ser fonte de virus e malware.....	7
ALEGACIÓN 2.- Falla de xustificación da necesidade do despliegue eólico actual e o previsto.....	8
ALEGACIÓN 3.- O Plan Sectorial Eólico Galego carece de estudio ambiental	10
ALEGACIÓN 4.- Falla da preceptiva publicación do anuncio de exposición a información pública do proxecto no BOE	15
ALEGACIÓN 5.- O intento de utilización da Lei 9/2021 para deslexitimizar a lexislación medioambiental é ilegal.	15
ALEGACIÓN 6.- O artigo 59 da Lei 7/2012, de 28 de xuño, de montes de Galicia prohíbe o cambio de uso forestal dos terreos queimados, por 30 anos.	18
ALEGACIÓN 7.- O desfase temporal entre a realización do proxecto e o EsIA (13 meses), converte a éste último en inútil, e deslexitima toda a tramitación ambiental.	18
ALEGACIÓN 8.- A chamada Avaliación de Alternativas do Proxecto, transgrede o Principio de Integración Ambiental, a Directiva 2111/92/UE, de Avaliación de Impacto Ambiental, a Lei 21/2013 de Avaliación Ambiental, a boa práctica e a racionalidade.....	19
ALEGACIÓN 9.- O parque eólico Torroña I é incompatible co Planeamento Urbanístico.....	22
ALEGACIÓN 10.- O Parque Eólico Torroña I ocupa a ampliación da Rede Natura 2000 proposta no ano 2011 (ES1140018).....	23
ALEGACIÓN 11.- Non consta estudio do grao de aceptación do proxecto polos concellos afectados nin pola poboación.	23
ALEGACIÓN 12.- Vulneración dos dereitos de participación pública en materia de medio ambiente.	25
ALEGACIÓN 13.- Vulneración da Lei 7/2012 de 28 de xuño de Montes de Galicia ao eliminar a multifuncionalidade do monte.	27
ALEGACIÓN 14.- Afección e perxuízos serios e irreparables as explotacións agrogandeiras da área de afección do P.E. Torroña I.....	29
ALEGACIÓN 15.- Perxuízos irreversibles para o Lobo e a viabilidade da especie derivados da construción do P.E. Torroña I, afectando aos puntos de encame e aos puntos de encontró lobeiros.....	29
ALEGACIÓN 16.- Non existe estudio do retorno social do proxecto eólico.....	30
ALEGACIÓN 17.- Vulneración da Ley 21/2003 de avaliación ambiental (BOE do 11 de decembro de 2013).....	31

ALEGACIÓN 18.- Vulneración das determinacións do planeamento urbanístico municipal dos concellos de Tomiño, Baiona, Oia.....	33
PXOM do concello de Tomiño	33
PXOM do concello de Baiona	34
<i>NN.SS. do concello de Oia.....</i>	<i>34</i>
ALEGACIÓN 19.- Tanto o PE Torroña I como o PE Toroña, nunca deberon ser tramitados pola Xunta de Galicia pola súa superposición co PE Albariño I presentado con anterioridade na Dirección Xeral de Planificación Enerxética e Recursos Minerais da Xunta de Galicia.	35
ALEGACIÓN 20.- As infraestruturas de evacuación do PE Torroña I son comúns con outros PE proxectados na zona, o que reflexa unha fragmentación fraudulenta de todos eses proxectos.	37
ALEGACIÓN 21.- O proxecto Industrial "Parque Eólico Torroña I" (expediente <i>IN408A 2020/24</i>) NON XUSTIFICA a necesidade da desmesurada ocupación dunha superficie de 13,84 quilómetros cadrados (1.384,45 ha) para a implantación de tan so 4 aeroxeradores.	37
ALEGACIÓN 22.- O proxecto Industrial "Parque Eólico Torroña I" está ubicado nunha zona calificada como de Máxima Sensibilidade Ambiental polo que non se recomenda a instalación de este tipo de infraestruturas.....	38
ALEGACIÓN 23.- As afeccións aos dereitos mineiros da empresa Aguasana non están avaliados.	39
ALEGACIÓN 24.- Vulneración dos artigos 2 e 6 da Directiva 92/43/CEE relativa á Conservación de Hábitats Naturais e da Fauna e Flora Silvestres, actualizada a través da Directiva 97/62/CEE.	40
ALEGACIÓN 25.- Deficiente avaliación da afección a especies incluídas no Decreto 88/2007, do 19 de abril, polo que se regula o Catálogo Galego de Especies Ameazadas, Real Decreto 139/2011 para o desenvolvemento do Listado de Especies Silvestres en Réxime de Protección Especial e do Catálogo Español de Especies Ameazadas.	41
ALEGACIÓN 26.- Deficiente avaliación dos efectos a espazos de Rede Natura 2000 (LIC A Ramallosa, ES01425).....	41
ALEGACIÓN 27.- Vulneración da Ley 42/2007 del patrimonio Natural y de la Biodiversidad.....	42
ALEGACIÓN 28.- Segundo a Lei 18/2021, de 27 de decembro, de medidas fiscais e administrativas, incúmprese a distancia mínima entre os aeroxeradores e os núcleos de poboación.....	43
ALEGACIÓN 29.- Deficiente avaliación da afección a hábitats e especies de interese comunitario consonte á Directiva 92/43/CEE, relativa á Conservación de Hábitats Naturais e da Fauna e Flora Silvestres, actualizada a través da Directiva 97/62/CEE.	43
ALEGACIÓN 30.- Deficiente avaliación sobre os efectos á fauna (excepto aves e quirópteros).	47

ALEGACIÓN 31.-	Inadecuada avaliación dos os efectos sobre a avifauna.....	51
ALEGACIÓN 32.-	Deficiente avaliación sobre os efectos sobre á quiroptero fauna (morcegos).....	57
ALEGACIÓN 33.-	Deficiente e inadecuado Plan de seguemento ambiental.....	60
ALEGACIÓN 34.-	Deficiente avaliación dos efectos sobre a vexetación.....	61
ALEGACIÓN 35.-	Deficiente avaliación dos efectos sobre os recursos hídricos.....	61
ALEGACIÓN 36.-	Deficiente avaliación dos efectos ocasionados polo efecto de parpadeo sobre a fauna.....	63
ALEGACIÓN 37.-	Deficiente avaliación sobre os efectos do ruído na fase de construción.....	63
ALEGACIÓN 38.-	Deficiente avaliación dos efectos derivados dos procesos de restauración e revexetación.....	63
ALEGACIÓN 39.-	Deficiente avaliación dos efectos derivados da eliminación dos aeroxeradores na fase de desmantelamento.....	64
ALEGACIÓN 40.-	Vulneración do artigo 11 da Lei 7/2008 do 7 de xullo, de protección da paisaxe de Galicia. AfECCIÓN sobre a calidade paisaxística e sobre o tecido socioeconómico	65
ALEGACIÓN 41.-	Vulneración da Lei 3/1996, de protección dos Camiños de Santiago	65
ALEGACIÓN 42.-	Deficiente avaliación dos efectos na mitigación do cambio climático.....	71
ALEGACIÓN 43.-	Deficiente avaliación dos efectos ambientais sinérxicos e acumulativos.....	71
	43.1.- Sobre os efectos sinérxicos e acumulativos aos hábitats de interese comunitario.....	71
	43.2.- Sobre os efectos sinérxicos e acumulativos á conectividade funcional.....	73
	43.3.- Sobre os efectos sinérxicos e acumulativos aos humedais.....	74
	43.4.- Sobre os efectos sinérxicos e acumulativos ás Areas Especiais de Interese Paisaxístico (AEIP)	75
	43.5.- Sobre os efectos sinérxicos e acumulativos aos recursos hídricos.....	78
	43.6.- Sobre os efectos sinérxicos da liña de evacuación.....	79
	43.7.- Sobre os efectos sinérxicos e acumulativos sobre a avifauna.....	79
ALEGACIÓN 44.-	Non se inclúe unha adecuada avaliación do recurso eólico.....	80
ALEGACIÓN 45.-	Debe aplicarse o DECRETO 455/1996, de 7 de novembro, de fianzas en materia ambiental.....	81
ALEGACIÓN 46.-	Vulneración da Lei 21/2013 de avaliación ambiental.....	81
ALEGACIÓN 47.-	A avaliación negativa de dito proxecto, e polo tanto a non execución do mesmo.....	83
ALEGACIÓN 48.-	A afECCIÓN grave as áreas de campeo das greas de garranos (<i>Equus ferus atlánticus</i>), que entran no curro de Torroña e San Cibrán nos concellos de Oia e de Gondomar respectivamente.....	83
ALEGACIÓN 49.-	AfECCIÓN grave á área de patrimonio inmaterial <i>Curro de Torroña</i>.....	84
ALEGACIÓN 50.-	AfECCIÓN grave á área de patrimonio inmaterial <i>Curro de San Cibrán</i>.....	85
ALEGACIÓN 51.-	Fallas graves na revisión bibliográfica e na elaboración do proxecto de avaliación.....	86

ALEGACIÓN 52.-	Fallas graves na revisión e denominación toponímica, que inducen a graves errors.	90
ALEGACIÓN 53.-	No informe de impacto arqueolóxico non se contempla a totalidade do patrimonio afectado nin outros elementos non localizados no estudo presentado.	91
ALEGACIÓN 54.-	Toda a poligonal do PE Torroña I está no que se podería calificar como área de paisaxe arqueolóxica, dada a numerosa densidade de elementos de diversa índole.	92
ALEGACIÓN 55.-	O patrimonio das Casetas forestais non se contempla no EsIA.	92
ALEGACIÓN 56.-	Afección grave aos marcos históricos do Monte Foral da Groba.	95
ALEGACIÓN 57.-	Afeccións graves as paredes e muros de peche tradicionais.	100
ALEGACIÓN 58.-	Afección grave a marcos históricos e pedras senlleiras.	102
ANEXO I	FICHAS DE PATRIMONIO ARQUEOLÓXICO NON CATALOGADO E/OU AFECTADAS QUE NON FIGURAN NO EsIA DO P.E. TORROÑA I	107

CONSIDERACIÓNS PREVIAS

O Estudo de Impacto Ambiental (EslA) ten por obxectivo adoptar as decisión máis adecuadas para prever, minimizar e mitigar os efectos de determinados proxectos.

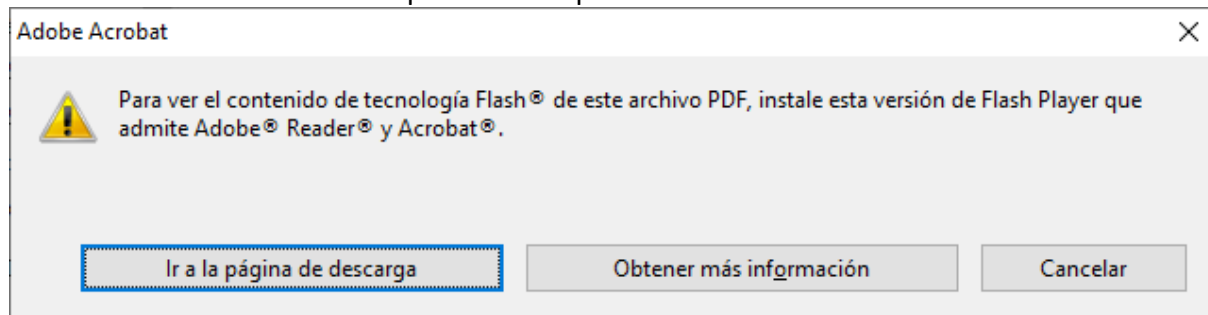
A realización do EslA debe realizarse tendo en consideración unha serie de pautas que garantan a idoneidade das determinacións que conteña. Así, a elaboración do EslA levarase a cabo seguindo unha serie de fases interdependentes entre sí. Cando menos o EslA partirá dunha **axeitada diagnose da situación** previa ó desenvolvemento do proxecto. Esta fase do EslA condiciona o resto do documento de tal xeito que se debe seguir unha metodoloxía de traballo axeitada tanto no que se refire á revisión bibliográfica como no que se refire ós traballos de campo e déberse incluír toda unha serie de indicadores e descritores que permitan realizar unha axeitada caracterización ambiental. Só a partir dunha correcta diagnose, pódense extraer as oportunas afeccións sobre o medio e deseñar as medidas adecuadas de prevención, corrección e mitigación, así como o establecemento dun adecuado plan de seguimento ambiental das actuacións realizadas.

No EslA debe terse en consideración unha avaliación dos efectos sobre os **Servizos Ecosistémicos** (SE). A avaliación de políticas públicas orientadas ó desenvolvemento sustentable do territorio rural pode resultar facilitada pola consideración da provisión sostida de servizos ecosistémicos como principio integrador dos múltiples beneficios que ofrecen os ecosistemas á sociedade. Porén, a aplicación do concepto de SE como criterio para a toma de decisións atópase, polo xeral, suxeita a limitacións metodolóxicas e de dispoñibilidade de información, en ambos casos necesarias para valorar os ecosistemas según a súa capacidade para proveer eses servizos. A capacidade intrínseca dun ecosistema para proveer SE pode ser avaliada a través do recoñecemento, a cuantificación e a integración do conxunto de procesos biofísicos que o soportan, en forma independente da percepción da sociedade sobre a súa importancia relativa.

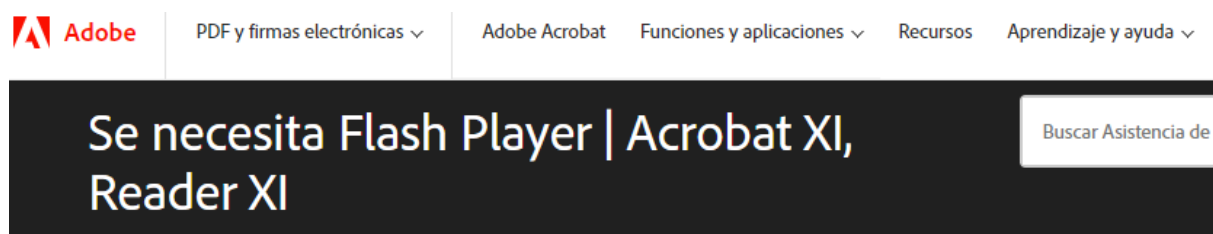
O presente EslA do Parque Eólico (PE) Torroña I adoece dunha **MOI DEFICIENTE** diagnose froito dunha inadecuada metodoloxía de estudo, dun deficiente uso de indicadores e descritores. Amais disto, o EslA non fai unha axeitada avaliación dos SE que resultan fundamentais para a poboación e para a sostibilidade do territorio. Por esta razón, as determinacións do EslA tales como a identificación e valoración dos efectos, o establecemento das medidas de prevención, corrección e mitigación e o plan de seguimento ambiental son erróneas e carecen de rigor científico polo que debe o EslA debe ser revisado e reelaborado.

ALEGACIÓN 1.- O EsIA non pode consultarse co software Adobe Acrobat sen a instalación dun plug in obsoleto (Flash Player) e retirado por ser fonte de virus e malware.

Cando se intenta abrir o EsIA aparece unha pantalla como ésta:



Pulsando en “Ir a la página de descarga” vamos a:



Nota: En este documento se proporcionan instrucciones para Acrobat XI. Si utiliza Acrobat, consulte [Ayuda de Acrobat](#).

¿Por qué una alerta sobre Flash Player?

Se necesita Flash Player para ver el contenido Flash en archivos PDF, archivos combinados de PDF y para otras funciones. En Adobe Reader y Acrobat ya no se incluye Flash Player; ahora, las funciones que necesitan Flash usan la copia local de Flash del equipo. Esta nueva estrategia permite que los usuarios y los administradores gestionen las actualizaciones de Flash Player y las actualizaciones de productos de Acrobat por separado.

Instalación de Flash Player para usuarios finales

1. Haga clic con el botón derecho y descargue el programa de instalación de Flash Player:

- Para Windows 8.x o Windows 10: [plug-in de Flash Player](#)

E siguiendo éste último link:



You might be interested in trying a different Adobe product.

Efectivamente o plugin Flash Player foi retirado en decembro de 2020 xa que daba moitos problemas informáticos en forma de entrada de virus, spyware, minaría de criptomonedas e malware en xeral.

Basta unha pequena búsqueda na rede para obter información sobre os perigos da súa instalación:

[NO, FLASH PLAYER NO HA VUELTO Y SI TE DICEN QUE LO INSTALES ¡NO LO HAGAS!, ¿POR QUÉ?¹](#)

[Fin de soporte de Flash Player: qué significa y qué pasa a partir de ahora²](#)

[Un mundo sin Adobe Flash³](#)

Etc.

Obrigar a súa instalación para consultar o EsIA, pon en perigo a seguridade informática de todos os que o fagan, e non se pode facer sen dita instalación. A Administración Galega debeu rexeitar o EsIA en dito formato para salvaguardar a seguridade informática dos que o consulten. Lonxe de facelo, o eleva a exposición pública cos perigos que acarrea.

Por todo o exposto, esiximos a republicación do EsIA con acceso co Adobe Acrobat Reader, sen a instalación de plug in ningún, e a apertura dun novo prazo de 30 días hábiles para a súa consulta.

ALEGACIÓN 2.- Falla de xustificación da necesidade do despliegue eólico actual e o previsto.

A UE na súa [directiva 2009/28/CE⁴](#), establecía un obxectivo vinculante para alcanzar unha cuota do 20 % de enerxía procedente de fontes renovables no consumo final de enerxía para o ano 2020.

¹ https://cincodias.elpais.com/cincodias/2022/01/10/lifestyle/1641792708_835348.html

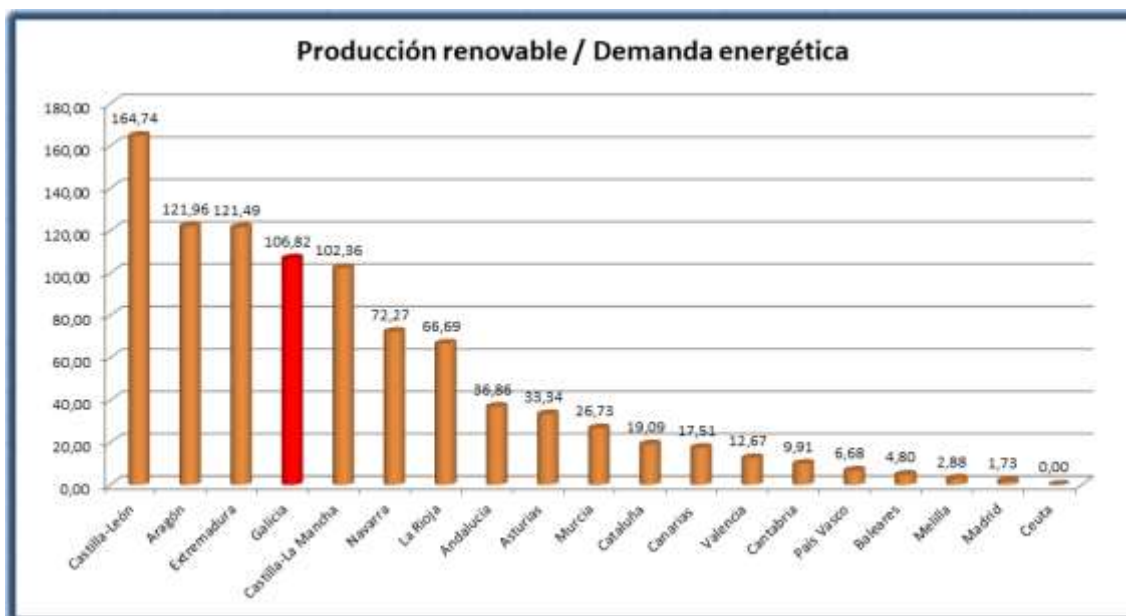
² <https://www.xataka.com/basics/fin-soporte-flash-player-que-significa-que-pasa-a-partir-ahora>

³ <https://www.kaspersky.es/blog/adobe-flash-40th-day-after/24747/>

⁴ <https://www.boe.es/boe/2009/140/L00016-00062.pdf>

No ano 2018, o Parlamento Europeo e o Consejo aprobaron a [Directiva 2018/2001](#)⁵ revisada sobre fontes de enerxía renovables, que establecía un obxectivo vinculante para a UE de unha cuota de alo menos un 32% de enerxías renovables para 2030, con unha cláusula para revisar á alza esta cuota a máis tardar no 2023.

No ano 2020 e segundo datos recollidos de [Red Electrica Española](#)⁶ (REE), a comunidade autónoma galega xa cumpría cos obxectivos marcados pola UE na Directiva 2018/2001 para o ano 2030, fixados nun 32% da produción eléctrica renovable, chegando xa no ano 2020 a triplicar holgadoamente este obxectivo (Galiza xenerou o 106,82 % de enerxía renovable respecto a súa demanda), polo que **o despliegue eólico previsto na actualidade carece de calquera xustificación.**



Fonte: Elaboración propia sobre datos de REE do ano 2020

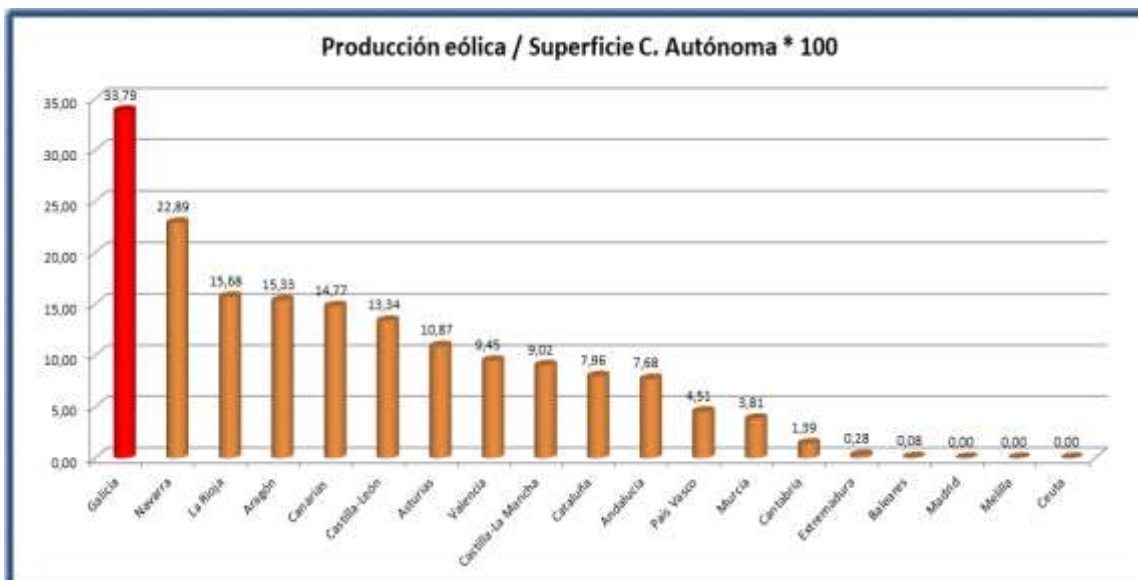
As perdas enerxéticas no transporte e infraestruturas, aumentan coa distancia entre o punto de xeración e o punto de consumo, podendo chegar ata o 30%. Isto quere dicir que é case imprescindible achegar o máis posible os parques eólicos aos centros de maior consumo, como por exemplo a comunidade de Madrid, que paradóxicamente non ten ningún parque eólico instalado. Comunidades como a de Madrid, País Vasco, Cataluña e a Comunidade Valenciana, non cumpren cos obxectivos marcados pola UE para o ano 2020 (20% de enerxías renovables) e sen embargo suman unha demanda enerxética do 44,69% da demanda estatal.

Sacrificar unha comunidade autónoma expoñendo o 28% do seu territorio (espacio que ocupa o PSEG) á implantación de parques eólicos baixo a condena da expropiación forzosa e levando a súa enerxía renovable a largas distancias, con perdas enerxéticas que poden chegar ao 30%, pensamos que cando menos merece un estudio preliminar serio que nunca ten sucedido.

Esta nova gráfica expón o sacrificio de algunhas autonomías en favor de outras, xa que ofrece o ratio entre produción eólica e superficie en Km², multiplicado por 100 para mellor resolución gráfica:

⁵ <https://www.boe.es/doue/2018/328/L00082-00209.pdf>

⁶ <https://www.ree.es/es/datos/publicaciones/informe-anual-sistema>



Fonte: Elaboración propia sobre datos de REE do ano 2020

Para o 2030, o [Plan Nacional Integrado de Energía y Clima \(PNIEC\) 2021-2030](#)⁷ prevé aumentar a potencia eólica instalada ata os 50 GW e a solar ata os 39 GW, contemplando unha potencia total de 89 GW para ambas tecnoloxías. Porén, o recente auxe das renovables fixo que neste momento as solicitudes de novos proxectos superen xa esa potencia.

Segundo os datos de Red Eléctrica Española (REE), os novos proxectos pendentes de poñer en funcionamento que xa contan con permisos de acceso [suman ata 147,1 GW de enerxía fotovoltaica e eólica](#)⁸. Se estes proxectos se constrúen e se suman aos 38 GW xa en servizo, acumularíase unha potencia renovable de 185,1 GW, o que duplicaría a potencia prevista polo escenario obxectivo do PNIEC para 2030. Deste xeito, **o proxecto non ten xustificación en base aos obxectivos referidos.**

ALEGACIÓN 3.- O Plan Sectorial Eólico Galego carece de estudio ambiental

1) O Plan Sectorial Eólico de Galicia (PSEG) foi tramitado e aprobado en 1997; foi modificado no 2002 e nunca foi sometido a Avaliación Ambiental de Impacto (como Proxecto) nin Estratéxica (como Plan).

Nestas dúas décadas, e falando tan só da evolución técnica dos aeroxeradores, a modificación foi tan substancial que converteu o actual PSEG nun documento obsoleto e irrecuperable, que subsiste tan só como soporte espurio do seu Plano Xeral, no que se establece a distribución territorial, a extensión, e os límites poligonais dos parques eólicos previstos. Un Plano Xeral tan inxustificable técnica, económica, social, cultural e ambientalmente como o conxunto do PSEG.

O PSEG, ocupa unha superficie de 827.713 Ha, o que supón o 28% do total da superficie da Comunidade Autónoma Galega. [O seu estado actual pode consultarse en ésta páxina de arcgis](#)⁹.

⁷ <https://www.miteco.gob.es/es/prensa/pniec.aspx>

⁸ <https://www.ree.es/es/clientes/datos-acumulados-generacion-renovable>

⁹ <https://www.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=4bae3fad95b6439bacef9d1a316765e9>

2) O Plan Eólico de Galicia foi tramitado en 1997 baixo a calificación de **Proxecto Sectorial de Incidencia Municipal**, de acordo coa Lei 10/1995, de Ordenación do Territorio de Galicia, entón vixente.

O PSEG foi aprobado polo Consello da Xunta o 01/10/1997 (**hai 24 anos**). A aprobación publicouse no DOG o 15/12/1997:

[DOG Núm 241](#)¹⁰ - Luns, 15 de decembro de 1997 - páx. 12.051

RESOLUCIÓN do 14 de outubro de 1997, da Dirección Xeral de Industria, pola que se ordena a publicación do acordo do Consello da Xunta de Galicia do 1 de outubro de 1997 polo que se aproba definitivamente o proxecto sectorial de incidencia supramunicipal denominado Plan Eólico de Galicia.

- O texto orixinal do PSEG 1997 non figura na web da Xunta de Galicia.
- Naquel momento estaban en vigor as seguintes normas de Avaliación Ambiental de Proxectos:
 - [Directiva 85/337/CEE](#)¹¹. Os parques eólicos figuraban no Anexo II, grupo 3.- a) da norma.
 - [RDlex 1302/1986](#)¹², de AIA (transposición irregular da Directiva 85/337/CEE), e o seu
 - [RD 1131/1988](#)¹³, regulamento do RDlex 1302/1986, de AIA (tan irregular como o RDlex).
 - Os parques eólicos non figuraban no Anexo único de ningún dos dous Reais Decretos.

3) O Proxecto do Plan Eólico de Galicia foi modificado en 2002. A modificación foi aprobada polo Consello da Xunta o 12/05/2002 (**hai 19 anos**). A aprobación publicouse no DOG o 13/01/2003:

[DOG Núm 2](#)¹⁴ - Venres, 03 de xaneiro de 2003 - páx. 77

Resolución do 20 de decembro de 2002, Da Dirección Xeral de Industria, Enerxía e Minas, pola que se ordena a publicación, no Diario Oficial de Galicia, do acordo do Consello da Xunta de Galicia do 5 de decembro de 2002, polo que se aproba definitivamente a modificación do proxecto sectorial de incidencia supramunicipal do Plan Eólico de Galicia.

- Naquel entón estaban en vigor as seguintes normas de Avaliación Ambiental de Proxectos:
 - Directiva 85/337/CEE, modificada pola Directiva 97/11/CEE. Os parques eólicos seguían figurando no Anexo II, grupo 3.- a) da norma.
 - RDlex 1302/1986, modificado pola [Lei 6/2001](#)¹⁵. Os parques eólicos figuraban no Anexo I, Grupo 3.- i) e no Anexo II, Grupo 4.- h) da Ñei 6/2001.

4) A Directiva 85/337/CEE, de Avaliación Ambiental, estableceu unha definición de Proxecto que se mantivo no tempo e perdura na actual Directiva 2011/92/UE:

Artículo 1

¹⁰ https://www.xunta.gal/dog/Publicados/1997/19971215/AnuncioF8FA_gl.html

¹¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/PDF/?uri=CELEX:31985L0337&from=ES>

¹² <https://www.boe.es/boe/dias/1986/06/30/pdfs/A23733-23735.pdf>

¹³ <https://www.boe.es/boe/dias/1988/10/05/pdfs/A28911-28916.pdf>

¹⁴ https://www.xunta.gal/dog/Publicados/2003/20030103/AnuncioB56_gl.html

¹⁵ <https://www.boe.es/boe/dias/2001/05/09/pdfs/A16607-16616.pdf>

2. Con arreglo a la presente Directiva, se entenderá por:

proyecto:

- La realización de trabajos de construcción o de otras instalaciones u obras,
- Otras intervenciones en el medio natural o el paisaje, incluidas las destinadas a la explotación de los recursos del suelo.

Lembremos que o PSEG foi tramitado e aprobado, xunto coa súa modificación, como “**Proxecto sectorial de indidencia supramunicipal.**”

5) As sucesivas transposicións españolas das Directivas de AIA obviaron a definición de proxecto ata a entrada en vigor da *Lei 21/2013, de Evaluación Ambiental*, que adoptou a definición e ampliouna :

Artículo 5. Definiciones.

3) A los efectos de la Evaluación de Impacto Ambiental de proyectos se entenderá por:

b) “Proyecto”: cualquier actuación prevista que consista en:

- 1ª. la ejecución, explotación, desmantelamiento o demolición de una obra, construcción o instalación, o bien
- 2ª. cualquier intervención en el medio natural o en el paisaje, incluidas las destinadas a la explotación o al aprovechamiento de los recursos naturales o del suelo y del subsuelo, así como de las aguas continentales o marinas.

6) A errónea transposición da Directiva 85/337/CEE ao RDLex 1302/1986 e ao seu regulamento RDLex 1131/1998, eliminando o artigo 1 da Directiva (definicións), e polo tanto deixando a definición de “proxecto” ao criterio do goberno de turno, así como a eliminación dos parques eólicos do Anexo do RDLex 1302/1986, é a base de toda esta ilegalidade, pero se a esto unimos que estes dous aspectos tampouco foron subsanados na modificación do RDLex 1302/1986 na Lei 6/2001, entón todo conduce a que eses “erros” non foron tales, e que foron así planificados.

A Xunta de Galicia argúe que os PSEG 1997 e 2002 non tiñan que ser sometidos a Avaliación Ambiental:

a) O texto do PSEG orixinal de 1997 non está dispoñible no portal da Xunta de Galicia. Pero o texto do PSEG modificado no 2002, que é o vixente, contén un simple parágrafo no que os redactores declaran que non procedía someter o Plan a Avaliación Ambiental. Enténdese que se refiren á Avaliación de Impacto.

Memoria do PSEG, punto 3.7.1. *Estudios de Impacto / Efectos ambientales*. (Páxina 72 gráfica = 65 pdf):

“Como quiera que hasta la realización del micrositting, no se conoce la ubicación de los aerogeneradores, que definen la incidencia urbanística del parque eólico, concretando la afección real a los usos del suelo y que la misma representa solamente el 10 % de la incidencia territorial inicial de las áreas de investigación resulta obvio que **no procede realizar la evaluación ambiental del presente plan**, modificación del aprobado el 1 de octubre de 1997”

b) Na actualidade, a Xunta argúe que, ademáis, o PSEG 1997 e o PSEG 2002 estaban exentos de Avaliación Ambiental Estratéxica:

- O PSEG orixinal de 1997 foi aprobado o 01/10/1997, moito antes da entrada en vigor da Directiva 2001/42 CE, de AAE, o 21/07/2001.
- O PSEG modificado no 2002 foi aprobado o 05/12/2002, antes do remate do período de transposición da Directiva 2001/42/CE, de AAE (21/07/2001 a 21/07/2004).

c) Na actualidade, a Xunta tamén argúe que o PSEG 2002 segue estando exento de Avaliación Ambiental.

A cadea de argumentos, tanto os explícitos e oficialmente utilizados pola Xunta como os implícitos e non oficialmente declarados é a seguinte:

- que o PSEG é técnicamente un Plan.
- que, polo tanto, nunca lle foi aplicable a AIA.
- que a AAE non lle era aplicable en 1997 nin en 2002.
- que un Plan que foi aprobado antes da entrada en vigor da AAE e que xa está en marcha non está legalmente sometido a unha AAE posterior.
- que un Plan que foi aprobado antes da entrada en vigor da AAE e que xa está en marcha non pode ser técnicamente sometido a AAE, posto que non se pode integrar a avaliación ambiental nun proceso de decisións que xa está concluído e materializado.
- que, de ser sometido a algún xeito de AA, ésta non podería dar lugar a ningún cambio significativo do Plan que tivese valor legal.

7) Pero a pesar de que o PSEG sexa técnicamente un Plan, e de que a AAE non lle fose aplicable ao Plan aprobado en 1997 nin á modificación aprobada en 2002, **o PSEG nunca estivo exento de Avaliación Ambiental, nin no momento da súa redacción nin ao longo de dúas décadas de desenvolvemento como quedou demostrado nos puntos anteriores.**

É cuestión de pura racionalidade e de xestión ambiental responsable por parte das administracións públicas. E da aplicación do principio de cautela, incorporado no Tratado de Funcionamento da Unión Europea e na lexislación ambiental. E, polo tanto, é cuestión de legalidade ambiental:

En resumo: **considerado como Plan ou como Proxecto:**

- **O PSEG orixinal 1997** debeu ser sometido a **Avaliación de Impacto Ambiental**.
- **O PSEG modificado 2002** debeu ser sometido, ben a **Avaliación de Impacto Ambiental**, ben a **Avaliación Ambiental Estratéxica**. Os seis feitos determinantes xa descritos facían a súa **AIA** ou a súa **AAE** ineludible. E o resultado dunha AIA ou dunha AAE correctamente realizadas sería equivalente.

Finalmente, e como ven sendo habitual, tampouco non se realizou o preceptivo **Plan de Seguemento Ambiental** do desenvolvemento do PSEG.

8) Recentemente, como resumo de toda esta irracionalidade, procede citar o **[Informe da Comisión Técnica Temporal sobre Enerxía Eólica e Paisaxes Culturais en Galicia](#)**¹⁶ DOI: 10.17075/icttseepc.2021, de decembro de 2021.

No seu **Punto 5, Conclusións**, páxinas 85 e 86, este informe contén unha reflexión que corrobora o antedito, e que facemos nosa:

“Finalmente, o feito de que o Plan sectorial eólico de 1997 non fose sometido a avaliación ambiental estratéxica determina, como xa salientamos, unha avaliación fragmentada, proxecto a proxecto. Isto, unido a que a propia estrutura da avaliación ambiental dos proxectos presente serias insuficiencias, provoca un alto potencial de dano ambiental non diagnosticado, que se incrementa a medida que se autorizan parques eólicos

¹⁶ <http://consellodacultura.gal/publicacion.php?id=4437>

sen unha visión de conxunto dos seus impactos. Estes danos ambientais serían irreversibles, en boa medida, ao supor alteracións non avaliadas dos ecosistemas afectados.

Sendo isto así, cómpre suxerir unha moratoria na autorización de parques, para que as administracións competentes corrixan as eivas que van descritas no presente informe, antes de continuar coa forte expansión desta tecnoloxía enerxética. Dous principios ambientais deben ser sinalados como xustificación xurídica desta proposta:

O primeiro é o de precaución. Trátase dun principio esencial da política ambiental europea, cuxas bases foron asentadas na Comunicación da Comisión Europea do 2 de febreiro do 2000. Conforme este principio, hoxe incorporado ao artigo 191 do Tratado de Funcionamento da Unión Europea e á xurisprudencia comunitaria (sentenza do Tribunal de Primeira Instancia do 11 de setembro, asunto T-13/99, “Pfizer Animal Health S.A.”), “cando haxa perigo de dano grave ou irreversible, a falta de certeza científica absoluta non debe utilizarse como razón para postergar a adopción de medidas efectivas para impedir a degradación do medio ambiente”.

Hoxe, o principio de precaución aparece incorporado ao artigo 2.k) da [Lei 7/2021](#)¹⁷, do 20 de maio, de cambio climático e transición enerxética.

O segundo é o principio de non regresión ambiental, tamén incorporado no artigo 2.l) da Lei 7/2021 citada. Consonte o preámbulo desta lei básica, “Desde el punto de vista medioambiental, este principio de no regresión se define como aquel en virtud del cual la normativa, la actividad de las Administraciones Públicas y la práctica jurisdiccional no pueden implicar una rebaja o un retroceso cuantitativo ni cualitativo respecto de los niveles de protección ambiental existentes en cada momento, salvo situaciones plenamente justificadas basadas en razones de interés público, y una vez realizado un juicio de ponderación entre los diferentes bienes jurídicos que pudieran entrar en contradicción con el ambiental”.

Por último, é imprescindible lembrar que estes principios foron aplicados xa pola Sala do Contencioso-Administrativo do Tribunal Superior de Xustiza de Galicia como parámetros de control das autorizacións de parques eólicos, nas súas sentenzas do 11 de decembro do 2020 (STSJ GAL 6191/2020, 6192/2020 e 6193/2020, relator: Javier Cambón García)“.

E nas súas páxinas 30 e seguintes en relación ao patrimonio cultural afectado pola planificación eólica en Galicia e a instalación desordenada de estacións eólicas que:

“En Galicia, dúas décadas despois da Directiva 2001/42/CE, o sector eólico continúa regulado por un plan non avaliado, no que os aspectos medioambientais (no amplo concepto de ambiente que define a directiva) non foron tidos en conta na preparación e adopción do Plan e, polo tanto, o desenvolvemento da enerxía eólica en Galicia está sometido unicamente á avaliación ambiental, insuficiente e imperfecta, do impacto dos proxectos, manténdose así o déficit de protección medioambiental que a Directiva pretendeu emendar.

A elaboración do Plan sectorial eólico realizouse a partir unicamente da IDONEIDADE DAS LOCALIZACIÓNS realizada desde a análise do seu potencial eólico. Expresamente sinala o texto vixente que non se avalían nin sequera as posibles incompatibilidades entre o PSEG e outros plans e proxectos sectoriais, “xa que a amplitude das áreas incluídas nese Plan non permite esa análise” e considera que é no desenvolvemento dos proxectos específicos dos parques eólicos onde se deberá xustificar esa compatibilidade. Resulta obvio, polo tanto, sinalar que a delimitación das áreas non considerou a existencia de valores naturais, culturais e paisaxísticos nin as súas interrelacións. (...)

A consideración do patrimonio cultural limitada ao patrimonio material e de natureza arqueolóxica, considerándoo ademais illadamente do seu contexto e contorno territorial, a consideración da paisaxe desde a perspectiva da perda de valores estéticos, desde a visibilidade, e a consideración deses valores do punto de vista económico están moi lonxe dos actuais paradigmas, dos conceptos e criterios establecidos na lexislación internacional e nas normativas autonómicas en relación coa paisaxe e o patrimonio cultural”.

¹⁷ <https://www.boe.es/buscar/pdf/2021/BOE-A-2021-8447-consolidado.pdf>

9) O mantemento dun Plan Eólico obsoleto e sen avaliación ambiental, e a inexistencia dun programa de auditoría ambiental continua do territorio galego impide que este País dispoña do indispensable estudo e avaliación dos efectos ambientais concorrentes, sinérxicos e acumulativos de todos os parques eólicos, xa instalados ou pretendidos, incluídos os de competencia estatal.

Pero tamén impide que este País dispoña dun modelo enerxético non depredador do territorio, xerador de enerxía distribuída, basicamente instalado no medio humano artificializado e cos mínimos efectos posibles sobre o medio rural e natural.

Porque se trata de combatir o cambio climático, a perda galopante de biodiversidade e todos os problemas ambientais sen degradar os bens que é preciso protexer: a natureza, o territorio, o mar e a biodiversidade; os espazos naturais e os corredores ecolóxicos; o patrimonio xeolóxico; a paisaxe natural e a paisaxe cultural.

Trátase de reconciliármonos coa natureza sen destruír a nosa relación histórica coa terra e co mar; as nosas vivencias e a nosa memoria; a nosa pegada histórica, arqueolóxica, etnográfica, cultural e inmaterial.

E trátase de que non se destrúa a estrutura social, económica e cultural dun rural e dun mar valiosos, cada vez máis necesarios para a nosa subsistencia, pero que están en grave declive.

Trátase, en fin, de non loitar contra os problemas da natureza con esta e tantas outras actividades irracionais que degradan as nosas raíces: a terra e o mar que sustentan aos seres humanos e a todos os seres vivos, e que forxan a nosa identidade, e que abeiran a supervivencia mesma de Galicia como País.

ALEGACIÓN 4.- Falla da preceptiva publicación do anuncio de exposición a información pública do proxecto no BOE

Segundo o artigo 125 do RD 1955/2000 de 1 de decembro polo que se regulan as actividades de transporte, distribución, comercialización, suministro e procedementos de autorización de instalacións de enerxía eléctrica, o anuncio da exposición a información pública do proxecto tiña que ter sido publicada no BOE:

*“As solicitudes (...) se someterán ao trámite de información pública durante o prazo de trinta días, a cuxo efecto se insertará un anuncio extracto das mesmas no «Boletín Oficial» da provincia respectiva ou «Diario Oficial» da Comunidade Autónoma respectiva, e **ademáis no «Boletín Oficial do Estado».***

ALEGACIÓN 5.- O intento de utilización da Lei 9/2021 para deslexitimizar a lexislación medioambiental é ilegal.

A utilización da Lei 5/2017 para reducir todos os prazos do procedemento á metade elude a normativa internacional, europea e estatal en materia de medio ambiente e agrava os indicios de Fraude de Lei.

Alén do prazo de información pública de 15 días, a Xunta de Galicia utiliza a Lei 5/2017 (do FIEE) para invocar a Lei 30/2015 (do PACAP) e reducir **todos os prazos de tramitación** do proxecto á metade.

Isto comprende todos os actos de estudo, control e redacción, e todos os intercambios e reclamacións de información entre os axentes do procedemento: órganos promotor, substantivo e ambiental, administracións públicas afectadas e persoas afectadas e interesadas.

O mecanismo utilizado pola Xunta xa foi detallado na nosa alegación sobre o prazo de 15 días de exposición pública e alegacións, e foi o seguinte:

- **Lei 5/2017** (GAL) do (FIE), artigos 43 e 44, para declarar a **iniciativa empresarial prioritaria (IEP)**;
- **Lei 5/2017**, artigos 8 e 45, para invocar o artigo 33 da **Lei 39/2015** e declarar a **tramitación de urxencia**;
- Aplicación da tramitación de urxencia para reducir á metade todos os prazos do procedemento

Reiteramos o xa expresado na alegación ao prazo de 15 días para extendelo a todos os prazos de tramitación:

- A **Lei 39/2015** (ES), do PACAP, e a **Lei 5/2017** (GAL), do FIE, están sometidas, en materia de medio ambiente, ás determinacións do **Convenio de Aarhus**; da **Directiva 2003/35/CE**, de Participación Pública e Acceso á Xustiza; das **Directivas 2011/92/UE e 2001/42/CE**, de Avaliación Ambiental; e da **Lei básica estatal 21/2013** de Avaliación Ambiental, normas todas elas de obrigado cumprimento.

As Leis estatais e as Leis autonómicas só teñen a facultade de ir alén das Directivas e das Leis básicas estatais, respectivamente, para establecer medidas de protección ambiental máis estrictas.

- Temos que indicar, ademáis, que o **Convenio de Aarhus**; as **Directivas** sobre o Dereito á Información, a Participación Pública e o Acceso á Xustiza; as **Directivas** de Avaliación Ambiental; e a **Lei básica estatal** de Avaliación Ambiental non contemplan prazos de urxencia na tramitación de procedementos que poidan afectar ao medio ambiente. Só contemplan a súa non aplicación, total ou parcial, en casos e situacións concretas de urxencia real, como un asunto de defensa nacional, un problema de seguridade pública ou un estado de calamidade pública.
- Polo tanto, as dúas primeiras normas citadas non poden ser utilizadas para eludir as restantes, menoscabando e degradando o debido proceso de tramitación, a participación pública e a protección do medio ambiente.
- Dado que ése foi exactamente o proceder da Xunta de Galicia, a redución de todos os prazos de tramitación á metade converte toda a tramitación nun intento de simulacro xustificativo da aprobación do proxecto e agrava os indicios de **Fraude de Lei**.

O preámbulo da Lei 9/2021, de 25 de febreiro de simplificación administrativa e de apoio á reactivación económica de Galicia di:

“Desde esta perspectiva, la norma es absolutamente respetuosa con todos los valores culturales, paisajísticos, naturales y ambientales, entre otros, que afectan al territorio, de forma que no se ha eliminado ningún trámite de información pública, de audiencia o de informe. La ley pretende dar certezas sobre los informes necesarios para el establecimiento de un proyecto o de una empresa, sobre los plazos y sobre los órganos intervinientes, pero no desregular los mecanismos de protección.

La estructura constitucional del Estado español hace preciso que la norma se limite a aquellos aspectos procedimentales que son de la exclusiva competencia de la Comunidad Autónoma, siempre con el respeto a la legislación estatal básica, por lo que la regulación únicamente incide en los aspectos en que el autogobierno gallego es responsable”.

E o artigo 38 di:

“Particularidades de los procedimientos de evaluación de impacto ambiental en el ámbito competencial de la Comunidad Autónoma de Galicia:

1.En el procedimiento de evaluación de impacto ambiental ordinaria se aplicarán los siguientes plazos:

...

d) Para someter el proyecto y el estudio de impacto ambiental a información pública y para que las administraciones públicas emitan sus informes y las personas interesadas formulen sus alegaciones, treinta días hábiles”

Pero o artigo 8 da Lei 5/2017. De 19 de outubro, de fomento da implantación de iniciativas empresariais de Galicia, di:

Tramitación urgente de proyectos sectoriales incluidos en el Plan sectorial de áreas empresariales de Galicia. Si concurriesen razones de urgencia, que corresponderá apreciar al Consello de la Xunta de Galicia, este podrá acordar que en la tramitación de los proyectos sectoriales incluidos en el Plan sectorial de áreas empresariales de Galicia y en sus modificaciones se reduzcan a la mitad los plazos de información pública y audiencia previstos en la legislación vigente en materia de ordenación del territorio

Ningunha destas leis poden contradecir a Lei 21/2013 de 9 de decembro de evaluación ambiental, que forma parte da lexislación básica do estado, e que no seu artigo 36 establece un prazo mínimo de 30 días para a exposición a información pública.

Esta lei é competencia exclusiva do estado e lexislación básica sobre a protección do medio ambiente, sen perxuízo de que as comunidades autónomas, nas súas facultades, podan establecer normas adicionais de protección, que poden ser máis restrictivas, pero nunca menoscabar ou reducir a protección da citada lei.

“Una Ley básica es aquella ley estatal que se dicta en uso de alguno de los títulos competenciales del artículo 149.1.de la Constitución en los que se adjudica al Estado la facultad de fijar las bases que regulan una materia, y a las Comunidades Autónomas el desarrollo normativo de esas bases. En ese precepto de la Constitución se otorga este tipo de competencia legislativa al Estado usando diversas expresiones: «bases» (149.1.11ª, 13ª, 16ª, 18ª), «legislación básica» (149.1.17ª, 18ª, 23ª) o «regulación de las condiciones básicas» (149.1.1ª)”.

O carácter de lexislación básica da Lei 21/2013 de evaluación ambiental ven acreditado polo artigo 149.1 da Constitución Española:

“El Estado tiene competencia exclusiva sobre las siguientes materias: [...] 23.ª Legislación básica sobre protección del medio ambiente, sin perjuicio de las facultades de las Comunidades Autónomas de establecer normas adicionales de protección.”

ALEGACIÓN 6.- O artigo 59 da Lei 7/2012, de 28 de xuño, de montes de Galicia prohíbe o cambio de uso forestal dos terreos queimados, por 30 anos.

Artigo 59. Cambio de uso forestal.

1. El cambio de uso forestal de un monte, cuando no viniese motivado por razones de interés general, y sin perjuicio de lo dispuesto en el artículo 28.2 de la presente Ley y de la normativa ambiental aplicable, tendrá carácter excepcional, requiriendo informe favorable del órgano forestal y, en su caso, del titular del monte.

2. La Administración forestal competente podrá regular un procedimiento más simplificado para la autorización del cambio de uso en aquellas plantaciones forestales temporales para las cuales se solicitase una reversión a usos anteriores no forestales.

3. En terrenos afectados por incendios forestales, no podrá producirse un cambio de uso en treinta años. *Con carácter singular, podrán acordarse excepciones siempre que, con anterioridad al incendio forestal, el cambio de uso estuviese contemplado:*

a) En un instrumento de planeamiento previamente aprobado.

b) En un instrumento de planeamiento pendiente de aprobación si ya fue objeto de evaluación ambiental favorable o, de no ser esta exigible, si ya fue sometido al trámite de información pública.

c) En una directriz de política agroforestal que contemple el uso de pastos o agrícola extensivo en montes incultos o en estado de abandono que no estuvieran arbolados con especies autóctonas.

4. También con carácter singular, de forma excepcional, cuando concurrieran razones de interés público derivadas de necesidades de ordenación y gestión sostenible del territorio, el Consello de la Xunta, mediante acuerdo motivado, podrá autorizar la tramitación de cambios de uso forestal, exceptuando el cumplimiento de lo dispuesto en el número anterior.

As posibles razóns de “interés público derivadas de necesidades de ordenación e xestión sostible do territorio” non constan na documentación exposta, polo que non existen.

Polo tanto, e [despois dos incendios do ano 2006 e 2013](#)¹⁸ que afectaron de forma catastrófica a esta contorna, alegamos que o proxecto debe ser retirado polo menos ata o ano 2043.

ALEGACIÓN 7.- O desfase temporal entre a realización do proxecto e o EsIA (13 meses), converte a éste último en inútil, e deslexitima toda a tramitación ambiental.

A tramitación do proxecto sectorial, técnico e o EsIA debe facerse en paralelo. É a única forma de que o EsIA inflúa sobre a redacción dos proxectos e viceversa.

Esto queda reflexado na boa práctica do Principio de Integración Ambiental establecido no Tratado de Funcionamento da Unión Europea (TFUE), incorporado aos obxectivos da Directiva 2011/92/UE de Avaliación de Impacto Ambiental, e aos obxectivos e principios da Lei estatal 21/2013, de Avaliación Ambiental.

○ *TFUE: Primeira Parte. Principios. Artigo 11.*

○ *Directiva 2011/92/UE. Comunicado 2016/C 273/01 da Comisión. Racionalización da EsIA. Introducción. 1º parágrafo.*

¹⁸ <https://www.laopinioncoruna.es/galicia/2013/08/28/llamas-oia-devastan-2-000-24856878.html>

https://www.lavozdeg Galicia.es/noticia/vigo/2006/08/10/fuego-borra-sierra-groba-reserva-forestal-baiona-oia/0003_5013490.htm

o Lei 21/2013: Artigo 1. Obxecto. 1.- a) e b). Artigo 2. Principios da avaliación ambiental.- k)

Así como na Guía informativa sobre a Avaliación Ambiental en Galicia – 2003, publicada pola Xunta de Galicia - Dirección Xeral de Calidade e Avaliación Ambiental que di:

“É condición indispensable que a avaliación ambiental se realice paralelamente ó desenvolvemento do proxecto básico; soamente desta maneira se pode asegurar que o valorado no estudo se integra o antes posible no proceso de toma de decisións. Para isto é fundamental que o equipo que realiza o estudo ambiental traballe da forma máis coordinada posible co equipo que desenvolve o proxecto, e a ser posible que ámbolos equipos estean integrados.”

Facer o EsIA con anterioridade imposibilita que recolla as condicións reflectidas nos proxectos e o converte nun trámite inútil e nunha falsa coartada ambiental.

Esto se demostra tanto polas datas que figuran nos documentos, como polos propios textos que figuran no proxecto sectorial e técnico.

O pdf do Proxecto Sectorial e do Proxecto técnico ten data de decembro de 2022. O Estudo de Impacto Ambiental ten data do 30 de novembro de 2021, é dicir, **13 meses antes.**

Unha vez rematado o Proxecto Técnico, non se modificou nin unha coma no EsIA.

ALEGACIÓN 8.- A chamada Avaliación de Alternativas do Proxecto, transgrede o Principio de Integración Ambiental, a Directiva 2111/92/UE, de Avaliación de Impacto Ambiental, a Lei 21/2013 de Avaliación Ambiental, a boa práctica e a racionalidade.

O obxectivo da Avaliación Ambiental é a aplicación do Principio de Integración dos aspectos ambientais no proceso de toma de decisións necesario para a redacción e a aprobación dos plans, programas e proxectos.

É dicir: a Avaliación Ambiental é un instrumento de redacción dos Plans e dos Proxectos, igual que o deseño técnico e a valoración económica. O proceso de toma de decisións ao longo da fase de redacción fai necesario que o equipo técnico e o equipo ambiental traballen conxuntamente dende o inicio ata o final.

A avaliación ambiental continúa na redacción do proxecto é o único xeito de que os equipos de redacción poidan explorar, analizar e seleccionar con eficacia as alternativas técnicas, económicas e ambientalmente viables, determinar a alternativa óptima, desenvólvela e facer as correccións e axustes necesarios ao longo de todo o proceso.

Pois ben: a chamada Avaliación de Alternativas do Estudo de Impacto Ambiental do Proxecto non é tal, senón un vulgar simulacro:

- A Alternativa 0 non se avalía ambientalmente. Todo o estudo redúcese a dous parágrafos den ningún interés. Atrévase a declarar soamente (EsIA páxina 43) que esta alternativa 0:

La alternativa de no ejecución del proyecto implica el mantenimiento de la situación preoperacional que se describe en los apartados del inventario.

La zona de implantación del proyecto se caracteriza por una clara vocación agroforestal con predominio de plantaciones forestales y ganadería extensiva. Estos usos han modificado la sucesión natural de los hábitats presentes y modificarán las unidades paisajísticas existentes.

Eso é todo o que se pode atopar no proxecto referido á Alternativa 0.

O equipo redactor do EsIA comete erros inadmisibles na descrición da alternativa, desprezando dun xeito irresponsable as aportacións do monte á preservación da biodiversidade en xeral e de hábitats e especies concretos en particular, algúns deles de interese comunitario, que ignora; á regulación da humidade e da temperatura; á mitigación do cambio climático, á depuración natural das augas continentais; ao seu valor como sustento e escaerio vital dos seres humanos, do gando e das greas de garranos, cabalos de raza autóctona cuxo inicialmente positivo nivel de poboación está en risco dun grave descenso por mor dos incendios precursores de parques eólicos; do valor do monte como escaerio histórico, cultural e etnográfico fixado no imaxinario e na identidade colectiva do rural...

Non hai ningún estudio sobre os postos de traballo "creados" nas distintas etapas de desenvolvemento do proxecto e non crearía postos de traballo ningúns nos 25 anos de vida útil prevista.

Na alternativa A (a elexida) se instalarían 4 aeroxeradores Nordex N163 de 5.7 Mw con unha potencia total instalada de 22,8 MW rotor de 163 m e torre de 149 m o que da unha altura total de cada aeroxerador de 230 m, e na alternativa B, 5 aeroxeradores Nordex N149 de 4,7 Mw con unha potencia total de 23,5 MW, rotor de 149 m e torre de 148 m o que da unha altura total de 223 m.

Ambas alternativas son moi similares e a alternativa B está deseñada para ser descartada en beneficio da alternativa A, xa que conta con un aeroxerador máis e un dos 5 aeroxeradores (A1.2) e a súa infraestrutura, afectaría ao elemento patrimonial catalogado "Recinto do Faro". Tendo un aeroxerador máis, ofrece máis afeccións de todo tipo fronte os 4 da alternativa A.

Sen embargo a maior altura dos aeroxeradores da alternativa A e a súa maior afección paisaxística, non parece ser problema para a súa elección.

Nin sequera contén unha descrición dos corredores ecolóxicos das aves: as rutas que percorren na súa estancia e nas súas migracións, nin o feito de que pretende situalo entre varias ZEPAs da RN2000 de Galicia e do estado: Xurés; Baixo Miño; Foz do Miño-A Ramallosa, Monteferro e illas Estelas, Espazo Mariño das Rías Baixas...

E non hai máis alternativas. Nin sequera hai alternativas, posto que só se considera unha alternativa única. E aínda que fosen tres, a pretendida avaliación feita tampouco cumpriría coa boa práctica da avaliación de alternativas, que requeriría cando menos cinco delas para realizar unha verdadeira selección de alternativas viables e a correcta elección da alternativa óptima.

En consecuencia, o EsIA non cumpre coa súa función de integrar os aspectos ambientais na redacción do proxecto. No seu lugar, constitúe un instrumento espuriamente xustificativo do documento. Isto invalida o EsIA e a tramitación mesma do Proxecto.

O Principio de Integración Ambiental estableceuse no Tratado Constitutivo da Comunidade Europa (TCCE), acordado mediante o Tratado de Maastricht en 1992. Mantívose no TCCE durante os Tratados de Ámsterdam en 1997 e de Niza en 2001. Posteriormente foi incorporado no Tratado de Funcionamento da Unión Europea (TFUE), acordado mediante o Tratado de Lisboa en 2007.

O principio de integración ambiental xa fora incorporado nos *procedementos* e *obxectivos* da **Directiva 85/337/CEE**, de Avaliación de Impacto Ambiental, en 1985, e mantívose nos *procedementos* e *obxectivos* da **Directiva 2011/92/UE**, de Avaliación de Impacto Ambiental, en 2011.

Tamén foi incorporado nos *obxectivos* da **Directiva 2001/42/CE**, de Avaliación Ambiental Estratéxica, en 2011.

Finalmente foi incorporado nos *obxectivos* e *principios* da **Lei estatal 21/2013**, de Avaliación Ambiental:

- **[Tratado Constitutivo da Comunidade Europea \(TCCE\)](#)**¹⁹. Maastricht, 1992.

Título XVI: Medio Ambiente. Artigo 130 R.- 2.

... Las exigencias de la protección del medio ambiente deberán integrarse en la definición y en la realización de las demás políticas de la Comunidad.

- **[Tratado de Funcionamento da Unión Europea \(TFUE\)](#)**²⁰. Lisboa, 2007.

Primeira Parte. Principios. Artigo 11.

Las exigencias de la protección del medio ambiente deberán integrarse en la definición y en la realización de las políticas y acciones de la Unión, en particular con el objeto de fomentar un desarrollo sostenible.

- **Directiva 85/337/CEE, de Avaliación de Impacto Ambiental de Proxectos (AIA). 1985 e**
- **Directiva 2011/92/UE, de Avaliación de Impacto Ambiental de Proxectos (AIA). 2011**
- **Directiva 2011/92/UE, de Avaliación de Impacto Ambiental de Proxectos (AIA). 2011**
- **Directiva 2001/42/CEE, de Avaliación Ambiental Estratéxica de Plans e Programas (AAE). 2001.**
- **Lei (ES) 21/2013, de Avaliación Ambiental (AA). 2013**

Resulta moi claro o seguinte parágrafo da *Guía sobre Avaliación Ambiental* publicada pola *Dirección Xeral de Calidade e Avaliación Ambiental* da Consellería de Medio Ambiente en 2003, e hoxe misteriosamente desaparecida da web da Xunta de Galicia, sen que fose substituída por unha versión actualizada:

Xunta de Galicia - Consellería de Medio Ambiente

Dirección Xeral de Calidade e Avaliación Ambiental

Guía informativa sobre a Avaliación Ambiental en Galicia - 2003

Diferentes tipos de avaliación en Galicia (páxina 3).

Segundo parágrafo:

É condición indispensable que a avaliación ambiental se realice paralelamente ó desenvolvemento do proxecto básico; soamente desta maneira se pode asegurar que o valorado no estudio se integra o antes posible no proceso de toma de decisións. Para isto é fundamental que o equipo que realiza o estudio ambiental traballe da forma máis

¹⁹ https://www.mitma.gob.es/recursos_mfom/pdf/B1EC4D87-7D64-465E-89AE-18C176AAFA38/73086/12002E_ES.pdf

²⁰ <https://www.boe.es/doue/2010/083/Z00047-00199.pdf>

coordinada posible co equipo que desenvolve o proxecto, e a ser posible que ámbolos equipos estean integrados.

ALEGACIÓN 9.- O parque eólico Torroña I é incompatible co Planeamento Urbanístico.

O Promotor propón a modificación da cualificación urbanística e regulación detallada do uso pormenorizado do chan para recalificalo como chan rústico de especial protección de infraestruturas. (páxina 52 do Proxecto de Interese Autonómico)

Segundo o artigo 34.4 da Lei 2/2016, de 10 de febreiro, do chan de Galicia “*cando un terreo, polas súas características, poida corresponder a varias categorías de chan rústico de especial protección, aplicaranse os distintos réximes de forma complementaria*” polo que ten que prevalecer aquel que outorgue unha maior protección, que non é o chan rústico de especial protección de infraestruturas.

Esta recalificación urbanística pretendida polo promotor, non se ampara legalmente fronte ao chan rústico de protección forestal, o chan rústico de protección paisaxístico, o chan rústico de protección de cauces ou o chan rústico de protección de espazos naturais.

Esto fai incompatible o Parque Eólico Torroña I coa lexislación urbanística

Se a isto sumamos a prevalencia da protección ambiental sobre a ordenación territorial e urbanística, segundo o artigo 2 da Lei 42/2007, de 13 de decembro, do Patrimonio Natural e da Biodiversidade:

Artigo 2. Principios.

Son principios que inspiran esta lei:

- a) O mantemento dos procesos ecolóxicos esenciais e dos sistemas vitais básicos, apoiando os servizos dos ecosistemas para o benestar humano.*
- b) A conservación e restauración da biodiversidade e da xeodiversidade mediante a conservación dos hábitats naturais e da fauna e flora silvestres. As medidas que se adopten para esa fin terán en conta as esixencias económicas, sociais e culturais, así como, as particularidades rexionais e locais.*
- c) A utilización ordenada dos recursos para garantir o aproveitamento sostible do patrimonio natural, en particular, das especies e dos ecosistemas, a súa conservación, restauración e mellora e evitar a perda neta de biodiversidade.*
- d) A conservación e preservación da variedade, singularidade e beleza dos ecosistemas naturais, da diversidade xeolóxica e da paisaxe (...).*
- e) La integración de los requisitos de la conservación, uso sostenible, mejora y restauración del patrimonio natural y la biodiversidad en las políticas sectoriales y, en particular, en la toma de decisiones en el ámbito político, económico y social, así como la participación justa y equitativa en el reparto de beneficios que se deriven de la utilización de los recursos genéticos.*

f) A prevalencia da protección ambiental sobre a ordenación territorial e urbanística e os supostos básicos dá devandita prevalencia”.

...

Xunto á Directiva 92/43/CEE do Consello, de 21 de maio de 1992, relativa á conservación dos hábitats naturais e da fauna e flora silvestres, que impide que os hábitats naturais de interese comunitario podan ser nin eliminados nin degradados, deben ser conservados e manterse nun estado de conservación favorable. (Artigo 2), o Parque Eólico Torroña I non pode desenvolverse no chan escollido.

ALEGACIÓN 10.- O Parque Eólico Torroña I ocupa a ampliación da Rede Natura 2000 proposta no ano 2011 (ES1140018)

A totalidade dos espazos RN2000 de Galiza, ocupan unha superficie de 389.565,9 Ha (354.575,6 terrestres y 34.990,3 mariñas), o que supón un **11,97%** da superficie da comunidade Galega.

Lembremos que o estado Español no seu conxunto, protexe o **27%** da superficie territorial e se o desglosamos por Comunidades Autónomas, a Galega ocupa o penúltimo lugar, solo superada pola cidade de Melilla.

Polo tanto a ampliación da RN2000 galega é urxente. En este sentido a propia Comisión Europea ten apercibido tanto ó estado Español como á Comunidade Autónoma Galega para executar a ampliación da RN2000. Foi denunciado en preguntas ao Parlamento Europeo á Comisión (E-9818/2010, E-364/11), e nas respostas o executivo recoñece que **Galicia ten unha das taxas máis baixas de ocupación en RN2000 de toda la Unión Europea.**

O Parlamento Autonómico Galego aprobou en xuño de 2017 un mandato para a ampliación da RN2000 aunque ésta ampliación nunca se produciu.

Recentemente (2 de xullo de 2020) a Comisión Europea instó a España ([carta de emplazamiento, nº de infracción 20152003](#)²¹) a completar a designación como zona especial de conservación (ZEC) de todos os lugares de importancia comunitaria (LIC) das rexións alpinas, atlántica e mediterránea, e a [adoptar medidas e obxectivos detallados e específicos para cada lugar no caso de unha parte representativa destas zonas especiais de conservación](#)²². A pesar de que Galicia dispón dun Plan Director da Rede Natura 2000, a comisión europea pide un maior esforzo a Galicia xa que entende que [“as medidas de conservación recollidas no plan son demasiado vagas e indeterminadas e non ofrecen, polo tanto, suficiente claridade para a súa aplicación”](#)²³.

Na proposta de ampliación da RN2000 de Galicia, propoñíase o LIC Serra da Groba e Monte da Valga, có código 418, asignándolle o código ES1140018, pola presenza de hábitats e poboacións de especies de interese comunitario. A maioría dos aeroxeradores propostos ocupan este LIC.

ALEGACIÓN 11.- Non consta estudio do grao de aceptación do proxecto polos concellos afectados nin pola poboación.

²¹ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/eres/INF_20_1212

²² <https://www.diario.eco/insuficiente-proteccion-diere%20la-red-natura-2000/>

²³ https://www.lavozdeg Galicia.es/noticia/sociedad/2015/05/11/europa-abre-expediente-espana-retrasos-red-natura-2000/0003_201505G11P26991.htm

Non se estudia a valoración social do impacto do proxecto sobre a poboación, nin o grao de aceptación social do mesmo.

Non é posible a participación pública na Evaluación de Impacto Ambiental, sen coñecer o grao de aceptación ou repulsa social da actividade, das súas implicacións económicas e de seus efectos ambientais. Este análise non consta na documentación a exposición pública do proxecto.

E lexítimo o rexeitamento da poboación á ubicación de parques eólicos en lugares de gran valor ambiental, paisaxístico, patrimonial, gandeiro e ocupando chan proposto para a necesaria ampliación da RN2000, como ocorre no chan ocupado polo parque eólico.

Non estamos en contra da enerxía eólica, pero a implantación da mesma ten que buscar un compromiso entre a necesidade de desenvolver enerxías limpas e o dereito da poboación a ter un marco de vida saudable que manteña a súa identidade e integridade territorial.

Non facer este estudo de aceptación, supón un menosprecio á cidadanía e incumple o convenio de Aarhus que no artigo 1 di:

“A fin de contribuir a proteger el derecho de cada persona, de las generaciones presentes y futuras, a vivir en un medio ambiente que permita garantizar su salud y bienestar, cada Parte garantizará los derechos de acceso a la información sobre el medio ambiente, la participación del público en la toma de decisiones y el acceso a la justicia en materia medioambiental”

Segundo o Comité Económico e Social Europeo, no seu dictame de 28 de xaneiro de 2004:

“un obstáculo grave y cada vez mayor al aumento del uso de las energías renovables es la resistencia de la opinión pública. Al decidir sobre la ubicación siempre hay que tener en cuenta la aceptación de la zona”

Son moitas as mostras de rexeitamento social contra este proxecto que se levan facendo durante estes anos. A modo de exemplo citaremos:

DATA	TITULO
07/10/2007	La plataforma SOS Groba organiza hoy una ruta reivindicativa en la sierra baionesa ²⁴
28/03/2010	Colectivos de O Val Miñor piden incluir la sierra de A Groba en la Red Natura ²⁵
02/01/2012	La nueva Red Natura abre huecos para parques eólicos proyectados hace años ²⁶
24/03/2012	Cuarenta colectivos exigen que A Groba y O Galiñeiro se engloben en la Red Natura ²⁷
13/06/2013	Una firma porriñesa promueve un nuevo parque eólico con siete molinos en la Serra da Groba ²⁸
07/11/2020	Ecoloxistas en acción llama a proteger la riqueza de la Serra da Groba y O Galiñeiro ²⁹
03/12/2020	O BNG de Oia logra o acordó do pleno para rexeitar o megaproxecto eólico na Serra do Galiñeiro, A Groba e O Merendón ³⁰
29/01/2021	O Rosal rechaza el proyecto del parque eólico en A Serra da Groba ³¹
29/01/2021	La lucha contra los parques eólicos de A Groba y O Galiñeiro llega a la UE ³²

²⁴ https://www.lavozdeg Galicia.es/noticia/vigo/2007/10/07/plataforma-sos-groba-organiza-hoy-ruta-reivindicativa-sierra-baionesa/0003_6206572.htm

²⁵ https://www.lavozdeg Galicia.es/noticia/vigo/2010/03/28/colectivos-val-minor-piden-incluir-sierra-groba-red-natura/0003_8384907.htm

²⁶ https://elpais.com/diario/2012/01/02/galicia/1325503092_850215.html

²⁷ <https://www.farodevigo.es/comarcas/2012/03/24/cuarenta-colectivos-exigen-groba-o-17671127.html>

²⁸ <https://www.farodevigo.es/comarcas/2013/06/13/firma-porriñesa-promueve-nuevo-parque-17431305.html>

²⁹ <https://valminortv.com/2020/11/07/ecoloxistas-en-accion-llama-a-proteger-la-riqueza-de-la-serra-da-groba-y-o-galinoiro/>

³⁰ <https://telemarinhas.com/o-bng-de-oia-logra-o-acordo-do-pleno-para-rexeitar-o-megaproxecto-eolico-na-serra-do-galinoiro-a-groba-e-o-merendon/>

³¹ <https://telemarinhas.com/o-rosal-rechaza-el-proyecto-del-parque-eolico-en-a-serra-da-groba/>

³² <https://www.farodevigo.es/comarcas/2021/01/29/lucha-parques-eolicos-groba-o-32068057.html>

DATA	TITULO
15/02/2021	Así se fragmenta un parque eólico para facilitar a súa autorización ambiental: as denuncias espállanse por Galicia ³³
16/05/2021	Más de mil personas claman contra los parques eólicos en A Groba ³⁴
17/05/2021	“Os eólicos serán a morte definitiva da Serra da Groba” ³⁵
04/06/2021	La estrategia energética de Feijóo levanta la protesta ciudadana contra los parques eólicos ³⁶
08/11/2021	Oia reafirma su rechazo a los parques eólicos en la Serra da Groba ³⁷
27/12/2021	O Concello de Oia alegará contra el parque eólico del “Merendón” ³⁸
23/09/2022	SOS Groba mantiene la presión contra el parque eólico anulado ³⁹
24/09/2022	La Xunta rechaza el parque eólico de A Groba por su impacto ambiental ⁴⁰
04/11/2022	O impacto paisaxístico “crítico” e “irreversible” tomba o segundo parque eólico previsto na serra da Groba ⁴¹
05/11/2022	Freno a otro parque eólico en la Serra da Groba por su impacto ambiental crítico e irreversible. ⁴²
16/01/2023	Ofensiva de alegaciones contra el parque eólico Torroña. ⁴³
29/01/2023	Los parques eólicos se alejan del área de Vigo: habrá uno en Arbo y dos en A Cañiza. ⁴⁴
18/03/2023	Destruíndo o Patrimonio: as agresións ó Patrimonio cos parques eólicos na Groba. ⁴⁵

ALEGACIÓN 12.- Vulneración dos dereitos de participación pública en materia de medio ambiente.

Durante o presente procedemento a Administración ven incumprindo de xeito sistemático os dereitos de participación e acceso á información en materia de medio ambiente que sustenta a Lei 27/2006, de 18 de xullo, pola que se regulan os dereitos de acceso á información, de participación pública e de acceso á xustiza en materia de medio ambiente (incorpora as Directivas 2003/4/CE y 2003/35/CE), así como a Convención de Aarhus.

O 09/12/2020 o [Instituto de Estudos Miñoranos](#)⁴⁶ (IEM), solicitou co nº de solicitude 03882603 á Dirección Xeral de Planificación Enerxética e Recursos Naturais da Xunta de Galicia a seguinte información:

Copia dos expedientes correspondentes aos parques eólicos que se enumeran a continuación ou de ser o caso revisión presencial dos mesmos.

237. TORROÑA, 226. TORROÑA III, ALBARIÑO I, 199. TORROÑA I, O MERENDÓN, 227. ROSAL

³³ <https://praza.gal/economia/asi-se-fragmenta-un-parque-eolico-para-facilitar-a-sua-autorizacion-ambiental-as-denuncias-espallanse-por-galicia>

³⁴ <https://www.farodevigo.es/comarcas/2021/05/16/mil-personas-claman-parques-eolicos-51882432.html>

³⁵ <https://www.farodevigo.es/comarcas/2021/05/17/eolicos-seran-morte-definitiva-da-51902472.html>

³⁶ <https://www.publico.es/sociedad/parques-eolicos-galicia-estrategia-energetica-feijoo-levanta-protesta-ciudadana-parques-eolicos.html>

³⁷ https://cadenaser.com/emisora/2021/11/08/radio_vigo/1636377863_284785.html

³⁸ <https://telemarinhas.com/el-concello-de-oia-alegara-contr-a-el-parque-eolico-del-merendon/>

³⁹ <https://www.atlantico.net/articulo/val-minor/sos-groba-mantiene-presion-parque-eolico-anulado/20220923234603941279.html>

⁴⁰ https://www.lavozdeg Galicia.es/noticia/vigo/2022/09/23/xunta-rechaza-parque-eolico-groba-impacto-ambiental/0003_202209V23C5998.htm

⁴¹ <https://praza.gal/economia/o-impacto-paisaxistico-critico-e-irreversible-tomba-o-segundo-parque-eolico-previsto-na-serra-da-groba>

⁴² <https://www.elcorreogallego.es/galicia/freno-a-otro-parque-eolico-en-la-serra-da-groba-por-su-impacto-ambiental-critico-e-irreversible-NO12497695>

⁴³ <https://cadenaser.com/galicia/2023/01/16/ofensiva-de-alegaciones-contr-a-el-parque-eolico-torroña-ser-baixo-mino/>

⁴⁴ <https://www.atlantico.net/articulo/vigo/parques-eolicos-alejan-area-vigo-habra-arbo-caniza/20230129014845965033.html>

⁴⁵ <https://iem.gal/seccions-iem/seccion-arqueoloxia/destruindo-o-patrimonio-as-agresions-o-patrimonio-cos-parque-eolicos-na-groba/>

⁴⁶ <https://iem.gal/>

O 29/12/2020, recibían requerimento co nº de Expediente: AI-2020/65, da Xefa do Servizo de Enerxías Renovables, Dña. M^a Raquel Carballido Reboredo, procedente da Dirección Xeral de Planificación Enerxética e Recursos Naturais, informando que para obter ditos expedientes correspondentes aos parques eólicos: Torroña (IN408A/ 2020/57), Torroña III (IN408A/ 2020/45), Albariño I (IN661A 2007/1-4), Torroña I (IN408A/ 2020/ 24), Do Merendón (IN661A 2011/ 19-4) e Rosal (IN408A/2020/ 46), precisábase a obrigatoriedade do pago das taxas no prazo máximo de 10 días desde o recibo do escrito.

Este ingreso de taxas efectuouse o 07/01/2021 na entidade A Banca co NRC 7392100025651R4143E7DA correspondente ao nº de operación: 730975629803 1 e ao Nº de Taxa: 975629803.

E desde esa data ata hoxe, seguimos á espera de recibir a información solicitada ou calquera escrito referido a esa solicitude.

Estando aberto o período de alegacións ao P.E. Torroña I, e carecendo de acceso aos expedientes aos que temos dereito, atopámonos impedidos para realizar unha alegación debidamente informada e polo tanto dita administración vulnera os nosos dereitos de acceso á información.

En decembro de 2021 o Consello da Cultura Galega emitiu [INFORME DA COMISIÓN TÉCNICA TEMPORAL SOBRE ENERXÍA EÓLICA E PAISAXES CULTURAIS EN GALICIA](#)⁴⁷ en cuxas conclusións se indica expresamente:

“7. Non se pode equiparar a participación pública coa información pública, xa que a segunda non pode substituír á primeira. A planificación dos territorios susceptibles de acoller parques eólicos debe contar coas comunidades locais polo seu coñecemento do territorio, sen furtaralles o dereito a ser parte das decisións que afectan a súa relación co territorio que habitan, segundo ampara o Convenio europeo da paisaxe.”

Todo o anterior evidencia non só a visión limitadora da Administración en relación aos dereitos de participación ambiental, máis tamén a actitude obstrucionista, cando non directamente indiciaria de ilícitos penais da Administración, no que atinxe ao presente proxecto. Evidénciase o incumprimento ao longo do presente procedemento da normativa en materia de participación e acceso á información en materia de medio ambiente. Particularmente, **a decisión obstinada e continuada ata hoxe de ocultación do acceso aos expedientes solicitados o que é un elemento de nulidade ou anulabilidade do actuado.**

A Asociación de defensa medioambiental [Salvemos Monteferro](#)⁴⁸, solicitou o 07/03/2023 a persoación no expediente administrativo do proxecto P.E. Torroña I (**IN408A 2020/24**), nº de entrada: **2023/748479** na **DIRECCIÓN XERAL DE PLANIFICACIÓN ENERXÉTICA E RECURSOS NATURAIS**, sen que a data do hoxe obtivera resposta á mesma, o que conculca o dereito recoñecido no artigo 22 de la Lei 27/2006 de 18 de xullo, como no artigo 5.g da lei 21/2013 de 9 de decembro de Evaluación Ambiental, polas que se regulan os dereitos de acceso á información, de participación pública e de acceso á xustiza en materia de medio ambiente, e impide a correcta formulación de ésta alegación.

O IEM fixo tamén a solicitude de persoamento no mesmo expediente (**IN408A 2020/24**) en data 07/03/2023 e nº de entrada: 2023/757399 e na mesma administración.

⁴⁷ <http://consellodacultura.gal/publicacion.php?id=4437>

⁴⁸ <https://www.salvemosmonteferro.org>

ALEGACIÓN 13.- Vulneración da Lei 7/2012 de 28 de xuño de Montes de Galicia ao eliminar a multifuncionalidade do monte.

O monte é un sector estratéxico na economía galega que contribúe a mitigar o cambio climático pola absorción de CO² e á descarbonización da economía. Pensamos que a estas alturas, esta evidencia non debería precisar de explicación, pero sorprendentemente o EslA, (páxina 26) analizando as características máis relevantes da alternativa 0, e quen de afirmar que:

Por otra parte, la no puesta en marcha del proyecto implica indirectamente un aumento, o en el mejor de los casos una no disminución, de la emisión de carga contaminante a la atmósfera producida por la utilización de energías no renovables en la producción de energía eléctrica, impidiendo por tanto la contribución en la disminución de las emisiones, principalmente por la combustión de fuentes de energía fósil, de dióxido de carbono (CO2), y el apoyo al cumplimiento de los planes europeos para la disminución en la emisión de gases generadores de efecto invernadero.

A mercantil promotora non avalía o impacto da estación eólica e as súas infraestruturas de evacuación sobre o benestar das familias dos núcleos habitados e o posible éxodo poboacional que se pode dar, derivado da implantación de estas instalacións, que dificultan a vida no rural e a sustentabilidade e viabilidade das explotacións forestais e agro – gandeiras (fomentando o feito coñecido como despoboamento do rural ou España baleirada).

A este respecto debera informar a Dirección Xeral de Defensa do Monte da Consellería de Medio Rural da Xunta de Galicia e á luz da exposición de motivos da [Lei 7/2012 de 28 de xuño](#)⁴⁹, e concretamente o seu artigo 5, se informe sobre a prevalencia do uso forestal sobre o uso eólico e a incompatibilidade deste, dentro da superficie afectada pola poligonal do parque eólico, en tanto en canto como ben di a exposición de motivos da referida lei, o monte galego é unha fonte de riqueza que xera emprego estable, descarboniza a economía, cumpre co protocolo de Kioto e realiza unha contribución importante ao PIB galego.

LEI 7/2012, do 28 de xuño, de montes de Galicia.

Exposición de motivos

O monte, ademais da importancia económica e social referenciada en Galicia, ten unha función medioambiental que se recoñece e acrecenta progresivamente. A relación da sociedade galega co monte evolucionou considerablemente desde o último terzo do século pasado, xerando unha nova configuración baseada na esixencia do desenvolvemento sustentable e do aproveitamento racional dos recursos forestais. Así, os bosques aparecen como un elemento básico da estratexia ambiental como reservorios e depósitos de fixación de carbono, que chegan a fixar hoxe máis de 42 millóns de toneladas, o que os converte en piares fundamentais para o cumprimento dos compromisos adquiridos no protocolo de Quioto.

...

O monte é, ademais, un espazo que determina a paisaxe e a identidade da nosa comunidade, ao tempo que ten un compoñente social de recreo, de lugar de encontro, lúdico e de gozo dos cidadáns. A lei trata de compatibilizar a funcionalidade medioambiental, social e estética do monte, cuxos beneficios intanxibles son aproveitados por toda a sociedade, e uns lexítimos beneficios directos que corresponden aos seus titulares. De aí que a lei persiga, como un dos seus obxectivos fundamentais, adaptar a realidade forestal galega ás esixencias, cada vez maiores, dunha sociedade, madura e moderna, como a de Galicia, que debe cohonestarse cos dereitos á percepción de rendas, froitos e utilidades dos propietarios forestais e dos silvicultores.

⁴⁹ <https://www.boe.es/buscar/pdf/2012/BOE-A-2012-11414-consolidado.pdf>

O monte, ademais da importancia económica e social referenciada en Galicia, ten unha función medioambiental que se recoñece e acrecenta progresivamente. A relación da sociedade galega co monte evolucionou considerablemente desde o último terzo do século pasado, xerando unha nova configuración baseada na esixencia do desenvolvemento sustentable e do aproveitamento racional dos recursos forestais. Así, os bosques aparecen como un elemento básico da estratexia ambiental como reservorios e depósitos de fixación de carbono, que chegan a fixar hoxe máis de 42 millóns de toneladas, o que os converte en piares fundamentais para o cumprimento dos compromisos adquiridos no protocolo de Quioto.

...

O monte é, ademais, un espazo que determina a paisaxe e a identidade da nosa comunidade, ao tempo que ten un compoñente social de recreo, de lugar de encontro, lúdico e de gozo dos cidadáns. A lei trata de compatibilizar a funcionalidade medioambiental, social e estética do monte, cuxos beneficios intanxibles son aproveitados por toda a sociedade, e uns lexítimos beneficios directos que corresponden aos seus titulares. De aí que a lei persiga, como un dos seus obxectivos fundamentais, adaptar a realidade forestal galega ás esixencias, cada vez maiores, dunha sociedade, madura e moderna, como a de Galicia, que debe coonestarse cos dereitos á percepción de rendas, froitos e utilidades dos propietarios forestais e dos silvicultores.

...

Artigo 5. Función social dos montes

- 1. Os terreos forestais galegos constitúen un recurso estratéxico que deberá contribuír ao desenvolvemento socioeconómico de Galicia, xerando rendas e emprego na Comunidade Autónoma mediante un aproveitamento sustentable dos seus recursos e servizos.*
- 2. Os montes desenvolven unha función social relevante, nos termos do artigo 4 da Lei 43/2003, do 21 de novembro, de montes.*
- 3. A consellaría competente en materia forestal promoverá a dispoñibilidade de montes ou terreos forestais para fins sociais, educativos, ambientais e recreativos, compatibilizados coa súa potencialidade e utilización forestal.*
- 4. A conservación, a expansión e o aproveitamento das masas forestais, segundo os criterios de xestión forestal sustentable e o disposto nesta lei, son de interese público, sen prexuízo do réxime da propiedade*

Como ben indica o artigo 25 da Lei 7/2021, do 20 de maio, de cambio climático e transición enerxética, relativo ao “Desenvolvemento rural: política agraria, política forestal e enerxías renovables”:

“O Goberno incorporará na aplicación da Política Agraria Común, así como noutras estratexias, plans e programas en materia de política agraria e de desenvolvemento rural, e no Plan Forestal Español, medidas encamiñadas a reducir a vulnerabilidade ao cambio climático dos chans agrícolas, dos montes e dos chans forestais e para facilitar a preservación dos mesmos, entre elas, a elaboración dun mapa de vulnerabilidade, así como a avaliación e promoción de sistemas agrícolas e prácticas de xestión forestal sostibles para aumentar a súa resiliencia fronte ao cambio climático, que fomentarán en todo caso as sinerxias coa redución de emisións de gases de efecto invernadoiro nestes ecosistemas”.

E cómpre ter moi en conta o artigo 4 da [Lei 43/2003](#)⁵⁰, que indica:

“Artículo 4. Multifuncionalidad de los montes.

Los montes, independientemente de su titularidad, desempeñan una función social relevante, tanto como fuente de recursos naturales y sustento de actividades económicas como por ser proveedores de múltiples servicios ambientales, entre ellos, de protección del suelo y del ciclo hidrológico; de fijación del carbono atmosférico; de depósito de la diversidad biológica y como elementos fundamentales de la conectividad ecológica y del paisaje.

El reconocimiento de estos recursos y externalidades, de los que toda la sociedad se beneficia, obliga a las Administraciones públicas a velar en todos los casos por su conservación, protección, restauración, mejora y ordenado aprovechamiento”.

Polo tanto, o uso forestal e a funcionalidade actual dos montes afectados pola parque eólico Torroña I prevalecen sobre o uso previsto no proxecto eólico citado e RESULTA INCOMPATIBLE a actual utilidade e funcionalidade dos montes cos usos eólicos previstos.

A importancia do monte maniféstase na existencia das seguintes comunidades de montes veciñais en man común afectadas polo proxecto: CMVCM de Viladesuso, Foral da Groba, Pedornes, Burgueira, Pedrada, Castillo e Queimado, Cereixo, Montes de Belesar, Mougás, etc.

ALEGACIÓN 14.- AfECCIÓN e perxuizos serios e irreparables as explotacións agro-gandeiras da área de afECCIÓN do P.E. Torroña I.

A estación eólica e as súas infraestruturas de evacuación fragmentan as explotacións agro-gandeiras coa conseguinte perda da base territorial destas e a perda de rendementos. A fragmentación que produce a infraestrutura eólica resulta incompatible cos obxectivos da Política agraria comunitaria (PAC). A empresa promotora non avaliou os impactos do proxecto sobre estas explotacións económicas e como repercute a estación eólica nas economías familiares dos núcleos afectados.

É polo tanto un proxecto industrial agresivo non só coa paisaxe senón tamén incompatible co medio de vida e o benestar das familias porque implica unha tranformación severa e agresiva para o seu sustento económico e á base das economías familiares do rural afectado.

ALEGACIÓN 15.- Perxuizos irreversibles para o Lobo e a vialbilidade da especie derivados da construción do P.E. Torroña I, afectando aos puntos de encame e aos puntos de encontró lobeiros.

No que respecta ao plan de xestión do lobo, o Parque Eólico localízase nunha área cunha densidade baixa de lobo ibérico, con valores inferiores a 1,27 lobos/km2 de acordo ao [Decreto 297/2008](#)⁵¹, do 30 de decembro, polo que se aproba o Plan de Xestión do lobo en Galicia (DOG n. 13 do 20 de xaneiro de 2009). Porén, o último rexistro gráfico da especie na Groba remóntase aos anos 70 e no máis recente ao comezo da década dos 80 de acordo a testemuños recollidos pola asociación ANABAM, evidenciando as carencias do presente EsIA en canto ao

⁵⁰ <https://www.boe.es/buscar/pdf/2003/BOE-A-2003-21339-consolidado.pdf>

⁵¹ https://loboiberico.com/wp-content/uploads/2014/06/decreto_297_2008_plan_galicia.pdf

impacto do presente proxecto o que compromete a adopción de medidas mitigadoras e correctoras acordes á realidade ambiental na área de implantación.

O proxecto afecta directamente a zonas de encame e puntos de encontro da especie. Así o demostra non só a realidade física senón tamén os numerosos topónimos que referencian a presenza lobeira na zona como o *Foxo do Lobo*. Existen multitude de referencias á presenza dos puntos de encontro lobeiros e testemuñas desta realidade.

Neste sentido estes proxectos afectan directamente e de forma irreversible aos hábitats da especie sen que a promotora fixera avaliación ningunha. Pero esta avaliación deberá ser previa á ubicación dos parques eólicos. Hai que ter en conta que a corta de matogueira e a ocupación do terreo ten impactos significativos para a especie.

Polo tanto, antes de escoller o emprazamento do parque xa se debería ter previstos estes puntos de encame e de encontros lobeiros. Non se seguiron os criterios dos expertos que indican:

“• Na fase de planificación dun novo parque eólico (fase proxecto) consúltense as fontes dispoñibles acerca da presenza de mandas de lobos na zona. Desta maneira, tendo en conta os requirimentos da especie e o que se coñece do efecto dos parques eólicos sobre os lobos, poden minimizarse, e mesmo, evitarse impactos negativos sobre este cánido, modificando a disposición das infraestruturas e alonxando estas dos puntos de encame e puntos de encontro das manadas de lobos.

• É conveniente que durante a planificación dun parque eólico identifíquense as principais manchas de vexetación arbustiva e evítese, na medida do posible, a súa fragmentación e destrución”.

A totalidade das infraestruturas eólicas fragmentan os hábitats das especies producindo perxuízos significativos para unha especie de marcado carácter territorial.

O Convenio de Berna relativo á Conservación da Vida Silvestre e o Medio Natural de Europa, foi asinado en Estrasburgo (Francia) en 1979. Este convenio incluíu ao lobo no Anexo II “Especies de fauna estritamente protexidas”, constando as prohibicións correspondentes no seu art. 6. Este Convenio debe o seu valor a tres características fundamentais: o seu carácter xeneralista, a concepción da lista 9 única de especies e a incorporación da política conservacionista na planificación económica.

O artigo 56 da Lei 42/2007 de Patrimonio Natural e da Biodiversidade establece a protección para todas as especies amparadas por tratados e convenios internacionais, como o de Berna, ratificado por España, polo que en caso de non ter dita consideración estaríamos ante un incumprimento flagrante das obrigacións derivadas do Convenio de Berna, e da subseguinte Directiva Hábitats 92/43/CEE, en relación a unha especie protexida e de interese comunitario como o Lobo.

ALEGACIÓN 16.- Non existe estudio do retorno social do proxecto eólico.

A mercantil promotora non realiza ningún estudo sobre cal é o retorno social do proxecto. O parque non xera emprego ningún de calidade (trátase de emprego temporal e só durante a instalación do parque) nin repercute en modo algún de forma positiva na economía da zona.

Todo o contrario: a severa afección paisaxística, ambiental e patrimonial afectará gravemente e de xeito irreversible ao benestar das familias, ao desenvolvemento da hostalería e do turismo e prevese que contrariamente ao que indican, a afección aos recursos hídricos da zona e ás brañas sexa irreversible.

ALEGACIÓN 17.- Vulneración da Ley 21/2003 de avaliación ambiental (BOE do 11 de decembro de 2013).

O EsIA incumpre as determinacións da Ley 21/2013, de 9 de decembro, de avaliación ambiental (BOE do 11 de decembro de 2013), ANEXO VI.

3. Inventario ambiental, y descripción de los procesos e interacciones ecológicas o ambientales claves.

*a) Estudio del estado del lugar y de sus condiciones ambientales, antes de la realización de las obras, así como de los tipos existentes de ocupación del suelo y **aprovechamientos de otros recursos naturales, teniendo en cuenta las actividades preexistentes.***

Non se ten en conta o aproveitamento doutros recursos naturais en relación as actividades preexistente, por exemplo, o uso das augas superficias e subterráneas para consumo agrícola, gandeiro e doméstico, os usos relacionados co aproveitamento dos recursos educativos dos centros de ensino da contorna, os usos no campo da investigación científica, as actividades lúdicas das que se falará máis adiante en relación á actividade turística, etc...

*b) Descripción, **censo**, inventario, **cuantificación** y, en su caso, **cartografía**, de todos los factores definidos en el artículo 35, apartado 1, letra c), que puedan verse afectados por el proyecto: la población, la salud humana, la biodiversidad (por ejemplo, la fauna y la flora), la tierra (por ejemplo, ocupación del terreno), la geodiversidad, el suelo (por ejemplo, materia orgánica, erosión, compactación y sellado), el subsuelo, el agua (por ejemplo, modificaciones hidromorfológicas, cantidad y calidad), el medio marino, el aire, el clima (por ejemplo, emisiones de gases de efecto invernadero, impactos significativos para la adaptación), el cambio climático, los bienes materiales, el patrimonio cultural, así como los aspectos arquitectónicos y arqueológicos, el paisaje en los términos del Convenio Europeo del Paisaje, y la interacción entre todos los factores mencionados.*

En su caso, para las masas de agua afectadas se establecerá: su naturaleza, caracterización del estado, presiones, impactos y objetivos ambientales asignados por la planificación hidrológica.

Artigo 35, apartado 1, letra c)

*c) Identificación, descripción, análisis y, si procede, cuantificación de los posibles **efectos significativos directos o indirectos, secundarios, acumulativos y sinérgicos** del proyecto sobre los siguientes factores: la población, la salud humana, la flora, la fauna, la biodiversidad, la **geodiversidad, el suelo, el subsuelo, el aire, el agua, el medio marino, el clima, el cambio climático, el paisaje**, los bienes materiales, el patrimonio cultural, y la interacción entre todos los factores mencionados, durante las fases de ejecución, explotación y en su caso durante la demolición o abandono del proyecto.*

Como se exporá ó longo das seguintes alegacións, son moitos os aspectos que poñen en evidencia unha deficiente avaliación dos efectos directos, indirectos, secundarios, acumulativos e sinérgicos. Non se teñen en conta os efectos sobre a xeodiversidade, o solo, o subsolo, as augas superficiais e subterráneas ou a paisaxe, entre outros.

*c) Descripción de las **interacciones ecológicas claves**, y su **justificación**.*

Non se ofrece unha identificación das interaccións ecolóxicas clave e polo tanto non quedan xustificadas as conclusións do EsIA que semella ser un documento feito *ad oc* para xustificar a idoneidade do proxecto e da alternativa escollida.

*d) **Delimitación y descripción cartografiada** del territorio afectado por el proyecto, para cada uno de los aspectos ambientales definidos.*

Non se delimitan nin se cartografían importantes aspectos ambientais. Por citar algúns, non se delimitan os hábitats de interese comunitario, Non se delimitan as áreas de protección eólica dos aeroxeradores, non se cartografían os cambios na vexetación, etc.

4. Identificación y valoración de impactos, tanto en la solución propuesta, como en sus alternativas.

b) Necesariamente, la identificación de los impactos ambientales derivará del estudio de las interacciones, entre las acciones derivadas del proyecto y las características específicas de los aspectos ambientales afectados en cada caso concreto. Entre las acciones a estudiar figurarán las siguientes:

*5.º **La acumulación de los efectos del proyecto con otros proyectos**, existentes y/o aprobados, teniendo en cuenta los problemas medioambientales existentes relacionados con zonas de importancia medioambiental especial, que podrían verse afectadas o el uso de los recursos naturales.*

Non se realiza unha avaliación dos efectos acumulativos a curto, medio e longo prazo cos demais proxectos eólicos na Serra da Groba nos diferentes aspectos ambientais afectados.

*6.º... En su caso, se deberán estudiar las repercusiones del proyecto sobre los diferentes elementos de calidad que definen el estado o potencial de las **masas de agua afectadas**.*

Como se indicará posteriormente, non se inclúe un estudo hidrolóxico nin hidroxeolóxico que permita unha adecuada avaliación sobre as masas de auga superficiais e subterráneas afectadas.

*La descripción de los métodos de previsión o de los datos utilizados para definir y evaluar los efectos significativos en el medio ambiente, incluidos detalles sobre dificultades (por ejemplo, deficiencias técnicas o falta de conocimientos) a las que se ha tenido que hacer frente al recopilar la información, y las **principales incertidumbres que conllevan**.*

Existe abundante bibliografía científica que cuestiona gran parte da metodoloxía aplicada neste EsIA e mesmo que cuestiona moitos dos procedementos que se están levando a cabo no deseño, execución, funcionamento e desmantelamento dos actuais PEs. En ningún momento se analizan estes incertidumes e polo tanto en ningún caso se propón aplicar o principio de cautela.

c) La cuantificación de los efectos significativos de un plan, programa o proyecto sobre el medio ambiente consistirá en la identificación y descripción, mediante datos mensurables, de las variaciones previstas de los hábitats y de las especies afectadas, como consecuencia del desarrollo del plan o programa, o por la ejecución del proyecto. Se medirán en particular las variaciones previstas en:

*1.º **Superficie del hábitat o tamaño de la población afectada, directa o indirectamente, a través de las cadenas tróficas, o de los vectores ambientales, en concreto, flujos de agua, residuos, energía o atmosféricos, suelo, ribera del mar y de las rías. Para ello se utilizarán unidades biofísicas del hábitat o especie afectadas.***

Non existe no EsIA nada que de cumprimento deste punto da Lei

*4.º **La abundancia o número de individuos, su densidad o la extensión de su zona de presencia.***

O estudo da fauna potencialmente afectada non inclúe estes parámetros máis alá dun par de transectos e unhas poucas observacións puntuais.

*7.º La **variación y cambios que vayan a experimentar**, entre otros, los siguientes parámetros del hábitat y especie afectado: el estado de conservación, el estado ecológico cuantitativo, la integridad física, y la estructura y función.*

Dado que a caracterización dos hábitats é moi deficiente non se realiza ningunha valoración da variación e cambios que vaian a experimentar.

8. Evaluación ambiental de repercusiones en espacios de la Red Natura 2000.

El apartado de evaluación de repercusiones del proyecto sobre la Red Natura 2000 incluirá, de manera diferenciada para cada una de las alternativas del proyecto consideradas, lo siguiente:

*a) **Identificación de los espacios afectados**, y para cada uno identificación de los hábitats, especies y demás objetivos de conservación afectados por el proyecto, junto con la descripción de sus requerimientos ecológicos más probablemente afectados por el proyecto y la información disponible cuantitativa, cualitativa y cartográfica descriptiva de su estado de conservación a escala del conjunto espacio.*

A única conclusión que aporta o EsiA é que como físicamente o PE non se sitúa sobre os espazos protexidos de Rede Natura 2000 non xenera efectos directos sobre os mesmos. Porén, dada a proximidade e ubicación das distintas áreas protexidas nas inmediacións do PE, xeneraranse múltiples efectos indirectos que non se avalían.

*b) Identificación, caracterización y cuantificación de los impactos del proyecto sobre el estado de conservación de los hábitats y especies por los que se ha designado el lugar, sobre el resto de los objetivos de conservación especificados en el correspondiente plan de gestión, y en su caso sobre la **conectividad** con otros espacios y sobre los demás elementos que otorgan particular importancia al espacio en el contexto de la Red y contribuyen a su coherencia. La evaluación de estos impactos se apoyará en información real y actual sobre los hábitats y especies objeto de conservación en el lugar.*

Non se ten en conta o papel que a Serra da Groba exerce como importante corredor ecolóxico que contribúe á conectividade dos espazos protexidos da zona sur da provincia de Pontevedra.

ALEGACIÓN 18.- Vulneración das determinacións do planeamento urbanístico municipal dos concellos de Tomiño, Baiona, Oia.

PXOM do concello de Tomiño

O concello de Tomiño aprobou o seu Plan Xeral de Ordenación Municipal (PXOM) o 29/03/2001.

A calificación do solo afectado polo PE Torroña I é de **solo rústico de protección ecolóxica**, o cal, *está constituído por aqueles terreos que polos seus valores ambientais, ecolóxicos, biolóxicos, botánicos, paisaxísticos, educativos ou recreativos deben preservarse para a súa protección ou mellora e que se delimitan nos planos de ordenación... No ámbito de aplicación desta norma non se autorizará a construción de ningunha clase de edificación, permitíndose a explotación racional dos recursos vinculados ó medio que non atente contra os valores esenciais que se protexen.*

Tal e como establece o Proxecto Sectorial do PE Torroña I, os terreos afectados deben recalificarse como **solo rústico de protección de infraestruturas**, perdendo así os valores esenciais que determinaron a súa protección no PXOM.

Como é ben sabido a aprobación do PXOM debe, entre outras cousas, demostrar a súa viabilidade en termos de sostibilidade medioambiental tal e como debe recollerse na súa tramitación ambiental.

A recalificación dos terreos afectados polo PE Torroña I non só supón a perda dos esenciais valores que protexe o PXOM senon que menoscaba os criterios básicos de sostibilidade medioambiental, invalidando así, de facto, a propia viabilidade do PXOM o que debería obrigar a unha nova avaliación ambiental estratéxica do PXOM do concello de Tomiño.

PXOM do concello de Baiona

O concello de Baiona aprobou o PXOM o 04/06/2014.

Os solos afectados polo PE Torroña I calificanse como **solos rústicos de protección de espazos naturais, solos rústicos de protección das augas e solos rústicos de protección patrimonial**. A afección nestes tipos de solos supón a perda dos valores que se ten por obxecto protexer.

A Lei 9/2006 que transpón ó ordenamento xurídico español a Directiva 2001/42/CE do Parlamento Europeo e do Consello relativa á Avaliación Ambiental Estratéxica de plans e programas (AAE), que ten o obxectivo de converterse nun instrumento de prevención, integrando os aspectos ambientais na toma de decisións de plans e programas que poidan influir no medio ambiente, só pode levarse a cabo se a AAE se efectúa en paralelo á propia elaboración do plan ou programa.

A recalificación dos solos afectados como solos rústicos de protección de infraestruturas non só supoñen a perda dos valores esenciais que protexe o PXOM senon que incumpren as determinacións contidas na Lei 9/2006, invalidando así a propia AAE do PXOM do concello de Baiona e comprometendo a propia viabilidade ambiental do PXOM, obrigando así á súa revisión.

NN.SS. do concello de Oia

O planeamento urbanístico do concello de Oia réxese polas Normas Subsidiarias (NN.SS.) aprobadas o 14/03/1996. Na actualidade o concello de Oia está no proceso de elaboración do PXOM.

1.2.4 Patrimonio forestal

Este epígrafe hace referencia a los montes vecinales en mano común, cuyo uso debe ser orientado de forma clara hacia su conservación, ordenación, producción forestal, ganadería libre y hacia el fomento de los espacios y actividades recreativas; uso este último para el que esta zona parece especialmente dotada en función de su situación y cualidades orográficas y paisajísticas.

2.1.1.3 Espacios de Interés Paisajístico

...las estribaciones septentrionales de la Sierra do Argallo, espacio en el por su situación, residen interesantes valores paisajísticos, además de socioculturales, educativos y recreativos

2.6.1 Abastecimiento de Agua

El abastecimiento de los distintos núcleos se realiza mediante un sistema de distribución de propiedad vecinal y aquellas edificaciones en diseminado que no poseen acometida, se surten mediante pozos particulares

Asimismo, los vecinos de algunos núcleos como Serrallo, Campo Burgueira, Torroña, Acevedo, Loureza, Refoxos y As Mariñas, poseen abastecimiento autónomo.

4.5.1 Protección de espacios de interés ecológico o paisajístico

En el municipio de Oia, la sierra de Argallo presenta unos interesantes valores medioambientales, paisajísticos, de protección de otros recursos naturales, educativos y recreativos, valores por los que deben preservarse para su protección, conservación o mejora.

Se pretende preservar estos espacios de todo tipo de edificación permitiéndose únicamente la explotación racional de los recursos vinculados al medio, de forma que no se atente contra los valores esenciales que protegen.

4.5.4 Protección de zonas de interés forestal

Se definen como tales aquellos terrenos que deban ser objeto de una especial protección por su capacidad productiva, actual o potencial en el sector forestal y por lo tanto, tengan que preservarse para éstos usos.

Se incluyen en esta categoría las áreas de monte forestal que formen un conjunto superior a las 10 Ha.

Sólo se permitirán en estas áreas las actividades directamente vinculadas a la explotación y vigilancia de los montes.

A recalificación dos solos afectados como solo rústico de protección de infraestruturas supón a perda dos esenciais valores que se protexen.

ALEGACIÓN 19.- Tanto o PE Torroña I como o PE Toroña, nunca deberon ser tramitados pola Xunta de Galicia pola súa superposición co PE Albariño I presentado con anterioridade na Dirección Xeral de Planificación Enerxética e Recursos Minerais da Xunta de Galicia.

Hai dous parques eólicos que comparten espacio co P.E. Torroña I. Cronolóxicamente o primeiro presentado na administración para a súa admisión a trámite, foi o Albariño I (*expediente: IN661A 2007/1-4*), seguido do Torroña I, e finalmente o 18/12/2020 o P.E. Toroña.

O Artigo 29.4.h da Lei 8/2009, de 22 de decembro, pola que se regula o aproveitamento eólico en Galicia e se crean o canon eólico e o Fondo de Compensación Ambiental, fala do modelo normalizado de solicitude de autorización que se aprobará por orden da consellería competente en materia de enerxía, así como a documentación necesaria que se acompañará á mesma, que se presentará en formato electrónico e, alo menos, contendrá:

...

h) Para aqueles casos en que se produza solapamiento en los términos establecidos en el artículo 31, escritura pública del acuerdo entre las partes a que hace mención dicho artículo.

5. Si la solicitud presentada no reuniera los requisitos exigidos en el apartado anterior, se requerirá a la persona interesada para su subsanación, concediéndole un plazo de diez días, con indicación de que, si así no lo hiciese, se tendrá por desistida de la misma.

...

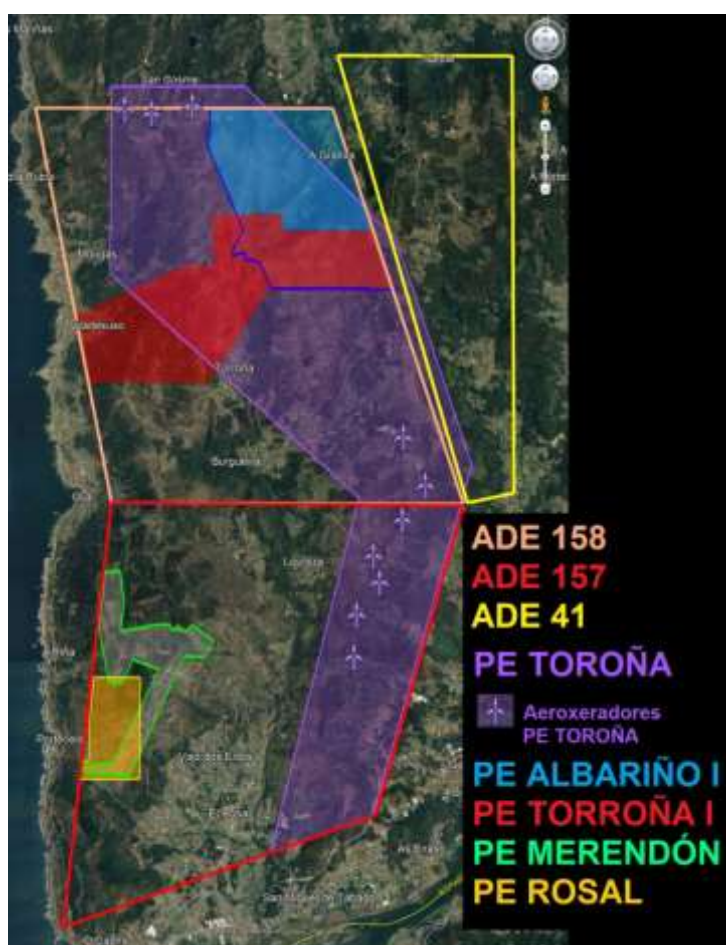
Artículo 31. Requisitos de las solicitudes de autorización previa y de construcción de parques eólicos.

1. Las solicitudes a que se refiere el artículo 29 no podrán solaparse, en el momento de la solicitud, con ningún parque eólico en explotación, autorizado pendiente de construcción o en fase de tramitación administrativa, salvo que exista un acuerdo entre los titulares de los parques eólicos afectados.

2. A estos efectos, se establecerán reglamentariamente los criterios que determinen la existencia de solapamiento entre parques eólicos.

3. Se considerará que un parque eólico se halla en fase de tramitación administrativa desde el momento en que la persona solicitante presente la correspondiente solicitud, siempre que en la fecha de presentación de la misma cumplierse con los requisitos necesarios para su admisión a trámite

O solapamento é evidente como pode comprobarse no seguinte gráfico:



E na documentación de ningún dos tres parques eólicos solapados (Albariño I, Torroña I o Toroña) figura a preceptiva escritura pública de acordo entre os titulares, e dado que o PE Albariño I foi presentado na administración con anterioridade a P.E. Torroña I, éste nunca debeu ser admitido a trámite pola administración por solapamento co primeiro.

Estes feitos, poderían constituír un caso de **delito de "Prevaricación administrativa"** coa evidente intención de alterar consciente e interesadamente o proceso de información pública destes proxectos **co obxectivo de facilitar a súa tramitación a costas da cidadanía e en beneficio da mercantil promotora.**

En este sentido solicitamos a identificación do/s funcionario/s ou funcionaria/s que asinaron a admisión a trámite da solicitude en data 17/02/2020, así como copia de dita autorización en función do artigo 53.b da Lei 39/2015 de 1 de outubro de Procedemento Administrativo en canto aos dereitos do interesado:

Artículo 53. Derechos del interesado en el procedimiento administrativo.

1. Además del resto de derechos previstos en esta Ley, los interesados en un procedimiento administrativo, tienen los siguientes derechos:

a) A conocer, en cualquier momento, el estado de la tramitación de los procedimientos en los que tengan la condición de interesados; el sentido del silencio administrativo que corresponda, en caso de que la Administración no dicte ni notifique resolución expresa en plazo; el órgano competente para su instrucción, en su caso, y resolución; y los actos de trámite dictados. Asimismo, también tendrán derecho a acceder y a obtener copia de los documentos contenidos en los citados procedimientos.

Quienes se relacionen con las Administraciones Públicas a través de medios electrónicos, tendrán derecho a consultar la información a la que se refiere el párrafo anterior, en el Punto de Acceso General electrónico de la Administración que funcionará como un portal de acceso. Se entenderá cumplida la obligación de la Administración de facilitar copias de los documentos contenidos en los procedimientos mediante la puesta a disposición de las mismas en el Punto de Acceso General electrónico de la Administración competente o en las sedes electrónicas que correspondan.

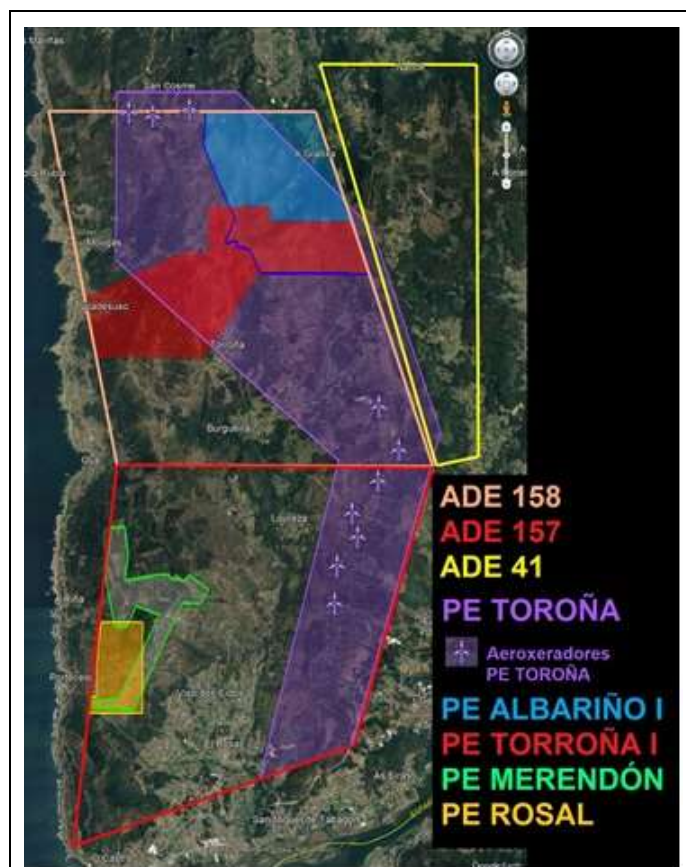
b) **A identificar a las autoridades y al personal al servicio de las Administraciones Públicas bajo cuya responsabilidad se tramiten los procedimientos.**

ALEGACIÓN 20.- As infraestructuras de evacuación do PE Torroña I son comúns con outros PE proxectados na zona, o que reflexa unha fragmentación fraudulenta de todos eses proxectos.

Ainda que a promotora presenta o proxecto como un PE independente, o certo é que a infraestrutura de evacuación sería común co PE Albariño I (que ten DIA desfavorable) e o PE Torroña (pendente de obter DIA) que compartirían a subestación de Barrantes como punto de evacuación eléctrica, que quedou establecido para o PE Albariño I xa que foi o primeiro en tramitarse.

Esta fragmentación ilegal, impide que se poidan avaliar correctamente os efectos sinérxicos e acumulativos, xa que a información pública aportada pode non ser certa no caso de que se compartira dita subestación.

ALEGACIÓN 21.- O proxecto Industrial "Parque Eólico Torroña I" (expediente IN408A 2020/24) NON XUSTIFICA a necesidade da desmesurada ocupación dunha superficie de 13,84 quilómetros cadrados (1.384,45 ha) para a implantación de tan so 4 aeroxeradores.



Non existe na documentación elevada a exposición pública unha xustificación razoada da necesidade de espazo para a instalación de tan so 4 aerogeneradores ocupando unha superficie desmesurada de (13,84 Km² – 1.384,45 Ha). Que a administración non houbera esixido á promotora dita xustificación ou unha modificación sustancial de dita poligonal en función das necesidades reais do P.E. Torroña I, é de todo punto de vista racional, inxustificable.

ALEGACIÓN 22.- O proxecto Industrial "Parque Eólico Torroña I" está ubicado nunha zona calificada como de Máxima Sensibilidade Ambiental polo que non se recomenda a instalación de este tipo de infraestructuras.

O P.E. Torroña I e as súas infraestructuras, están localizadas en zonas de “*máxima sensibilidade ambiental*” e “*alta sensibilidade ambiental*” ocupando zonas de “*sensibilidade moderada*” segundo a [Clasificación de sensibilidade ambiental proporcionada pola Zonificación ambiental para enerxías renovables elaborada polo Ministerio para la Transición Ecolóxica y el Reto Demográfico](#)⁵² (Resolución de 30 de diciembre de 2020, de la Dirección General de Calidad y Evaluación Ambiental, por la que se formula la declaración ambiental estratégica del Plan Nacional Integrado de Energía y Clima 2021-2030, «BOE» núm. 9, de 11 de enero de 2021).

Según a información proporcionada por esta ferramenta, a maior parte das infraestructuras do proxecto eólico Torroña I ubícanse en áreas non recomendadas para a instalación da enerxía eólica, pola súa sensibilidade ambiental, segundo o criterio do Ministerio para a Transición Ecolóxica e o Reto Demográfico.

⁵² <https://www.boe.es/boe/dias/2021/01/11/pdfs/BOE-A-2021-421.pdf>



As áreas sen sombreado correspondense con zonas de máxima sensibilidade ambiental.
As áreas verdes correspondente con zonas de sensibilidade alta e
as áreas brancas correspondense con zonas de sensibilidade moderada.
Os puntos vermellos refírense á ubicación dos 4 aerogeneradores.

O EsIA ignora esta clasificación de sensibilidade ambiental eólica e polo tanto non avalía os efectos sobre a zonificación ambiental para enerxías renovables

ALEGACIÓN 23.- As afeccións aos dereitos mineiros da empresa Aguasana non están avaliados.

O P.E. Torroña I, invade a concesión mineira da empresa Aguasana, segundo queda reflexado na páxina 98 do EsIA:

En el ámbito de actuación está localizado el aprovechamiento de aguas minerales, industriales y de manantial Aguasana con registro PO/B/01001 Este tipo de aprovechamientos establecen ámbitos de protección conforme con lo establecido en la Ley 5/1995, de 7 de junio, de regulación de las aguas minerales, termales, de manantial y de los establecimientos balnearios de la Comunidad Autónoma de Galicia.

*El ámbito de protección establecido dentro del terreno incluido en la poligonal del Parque eólico es de **restricción media y mínima**. Estas restricciones están establecidas en función del tiempo de tránsito que se define como el tiempo desde la entrada de un material en el acuífero y su extracción.*

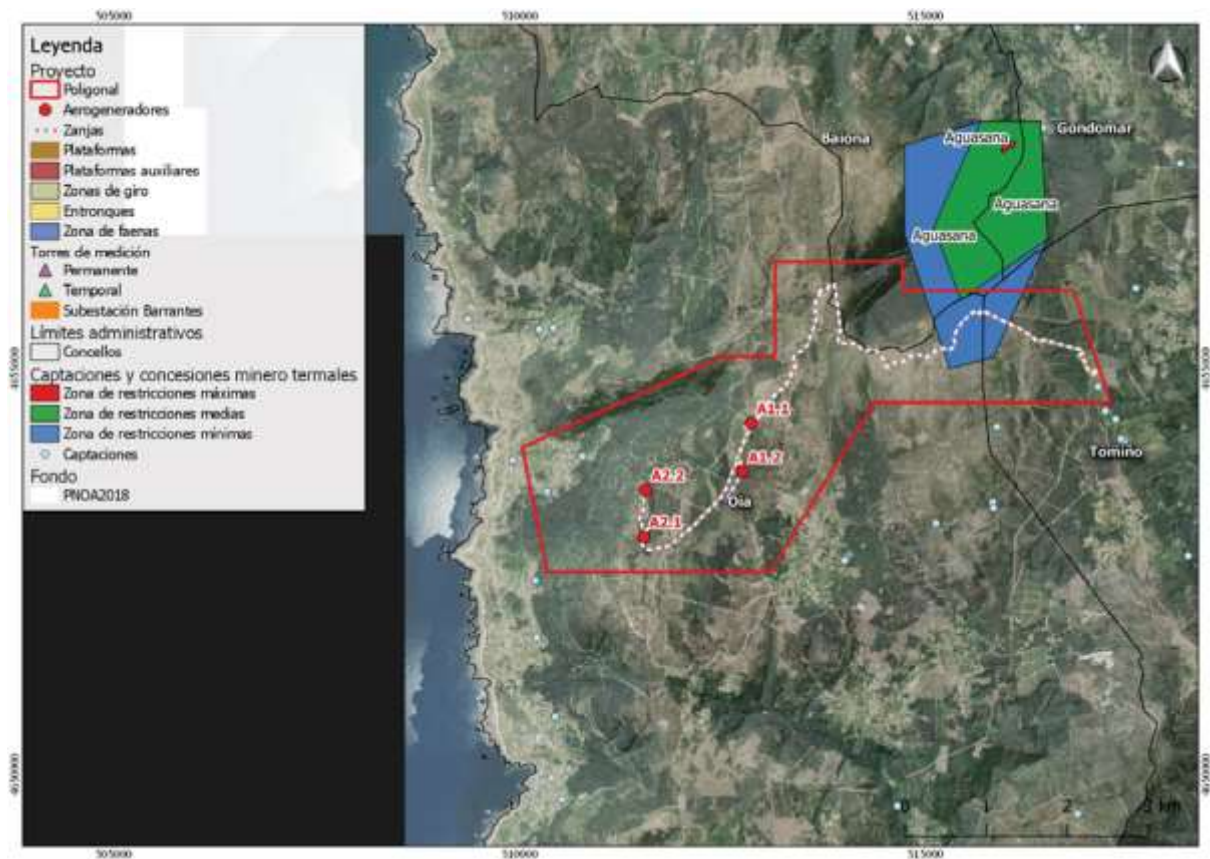


Figura 31: Aprovechamientos de agua mineral en el ámbito de estudio

El Proyecto afecta de forma directa al área caracterizada como de restricción mínima por la construcción de la zanja de interconexión con la Subestación, que se proyecta sobre un vial existente, por la naturaleza de las acciones para su implantación y su posterior explotación, entendemos que no tendrá ninguna afección significativa al aprovechamiento de las aguas.

En el entorno del Proyecto existen, además, captaciones de aguas subterráneas para consumo. La más cercana de estas captaciones a alguna de las infraestructuras del Proyecto se encuentra 135 m. al Sur de la Subestación Barrantes en la vertiente opuesta del Rego dos Arrimos, por lo que no se esperan afecciones sobre estas captaciones.

Ainda que a promotora reconece a afección do proxecto a ese dereito mineiro, non está avaliado no ESIA.

ALEGACIÓN 24.- Vulneración dos artigos 2 e 6 da Directiva 92/43/CEE relativa á Conservación de Hábitats Naturais e da Fauna e Flora Silvestres, actualizada a través da Directiva 97/62/CEE.

“Artigo 2

1. A presente Directiva ten por obxecto contribuír a garantir a biodiversidade mediante a conservación dos hábitats naturais e da fauna e flora silvestres no territorio europeo dos Estados membros ao que se aplica o Tratado.

2. As medidas que se adopten en virtude da presente Directiva terán como finalidade o mantemento ou o restablecemento, nun estado de conservación favorable, dos hábitats naturais e das especies silvestres da fauna e da flora de interese comunitario”.

“Artigo 6

1. Con respecto ás zonas especiais de conservación, os Estados membros fixarán as medidas de conservación necesarias que implicarán, no seu caso, adecuados plans de xestión, específicos aos lugares ou integrados noutros plans de desenvolvemento, e as apropiadas medidas regulamentarias, administrativas ou contractuais, que respondan as esixencias ecolóxicas dos tipos de hábitats naturais do Anexo I e das especies do Anexo II presentes nos lugares.

2. Os Estados membros adoptarán as medidas apropiadas para evitar, nas zonas especiais de conservación, a deterioración dos hábitats naturais e dos hábitats de especies, así como as alteracións que repercutan nas especies que motivasen a designación das zonas, na medida en que ditas alteracións poidan ter un efecto apreciable no que respecta a os obxectivos da presente Directiva.

3. **Calquera plan ou proxecto que, sen ter relación directa coa xestión do lugar ou sen ser necesario para a mesma, poida afectar de forma apreciable aos citados lugares, xa sexa individualmente ou en combinación con outros plans e proxectos, someterase a unha adecuada avaliación das súas repercusións no lugar, tendo en conta os obxectivos de conservación do devandito lugar. Á vista das conclusións da avaliación das repercusións no lugar e supeditado ao disposto no apartado 4, as autoridades nacionais competentes só se declararán de acordo con devandito plan ou proxecto tras asegurarse de que non causará prexuízo á integridade do lugar en cuestión e, se procede, tras sometelo a información pública”.**

O proxecto do PE Torroña I vulnera os principios da Directiva 92/43/CEE en tanto afecta ás especies e hábitats de interés comunitario que se atopan na área na que se pretende desenvolver. A alteración destes hábitats e a afección a estas especies de interés comunitario será irreversible polo que resulta imposible garantir a súa conservación.

ALEGACIÓN 25.- Deficiente avaliación da afección a especies incluídas no Decreto 88/2007, do 19 de abril, polo que se regula o Catálogo Galego de Especies Ameazadas, Real Decreto 139/2011 para o desenvolvemento do Listado de Especies Silvestres en Réxime de Protección Especial e do Catálogo Español de Especies Ameazadas.

O inventario de especies que conforman as comunidades faunísticas e florísticas na área de afección do PE Torroña I seguiu unha **metodoloxía inadecuada** tanto no que se refire á revisión bibliográfica como ós traballos de campo realizados. O resultado é un inventario que **infraestima significativamente o número de especies** dunha gran variedade de táxons. Entre estas especies ausentes, un gran número delas figura no Catálogo Galego de Especies Ameazadas. No Listado de Especies Silvestres en Réxime de Protección Especial e no Catálogo Español de Especies Ameazadas.

É especialmente grave a deficiente avaliación dos efectos sobre a comunidade de anfibios sobre a que o EsIA non fai ningunha mención porén en DIA formulada para outros proxectos similares na mesma área, pola Secretaría Xeral de Calidade e Avaliación Ambiental en data 16 de decembro de 2011, indícase a necesidade de considerar as especies de anfibios e réptiles que se teñen inventariado na zona e que figuran no Catálogo Galego de Especies Ameazadas.

A deficiente avaliación dos efectos sobre a fauna tratarase en alegacións posteriores.

Non se avalía o efecto que sobre estas especies terá a **destrución e alteración do seu hábitat.**

ALEGACIÓN 26.- Deficiente avaliación dos efectos a espazos de Rede Natura 2000 (LIC A Ramallosa, ES01425).

A Foz do río Miñor que conforma o LIC A Ramallosa (ES01425) recibe os aportes fluviais, entre outras, das cuncas hidrográficas dos ríos Groba e Belesar, cuxos tramos altos sitúanse na zona afectada polas obras do PE Torroña I.

Tense demostrado que as obras de construción civil como a autoestrada AG-57 conlevaron o aporte dunha gran cantidade de sedimentos que contribuíu á colmatación e alteración da estrutura granulométrica da marisma do esteiro da Foz da Ramallosa.

A remoción de grandes cantidades de terra e a forte pendente que caracteriza a Serra da Groba na súa vertente norte, producirá unha achega de sedimentos á Foz do Miñor que non foi convintemente avaliada.

ALEGACIÓN 27.- Vulneración da Ley 42/2007 del patrimonio Natural y de la Biodiversidad.

A *Ley 42/2007 del Patrimonio Natural y de la Biodiversidad* outórgalle unha grande importancia aos corredores ecolóxicos, espazos que:

“debido á súa disposición e ao seu estado de conservación, conectan funcionalmente espazos naturais de singular relevancia para a flora ou a fauna silvestres, separados entre sí, permitindo, entre outros procesos ecolóxicos, o intercambio xenético entre poboacións de especies silvestres ou a migración de espécimes desas especies” (artigo 3 da Lei 42/2007). Nomeadamente, *“incorporaranse á planificación ambiental ou aos Plans de Ordenación dos Recursos Naturais, os corredores ecolóxicos, outorgando un papel prioritario ás vías pecuarias e as áreas de montaña”*.

A mesma lei define estas áreas de montaña como:

“territorios continuos e extensos, con altimetría elevada e sostida respecto aos territorios circundantes, cuxas características físicas causan a aparición de gradientes ecolóxicos que condicionan a organización dos ecosistemas e afectan aos seres vivos e ás sociedades humanas que nelas se desenvolven”.

A consideración de corredor ecolóxico é completamente acaída á serra da Groba. Temos que engadir ademais que este espazo montañoso serve de corredor natural a un grande número de especies vexetais e de vertebrados, particularmente herpetos, mamíferos. Cabe destacar especialmente a importante función desta serra como corredor da ornitofauna. Un grande número de aves terrestres utilizan a serra nos seus desprazamentos migratorios pre e postnupciais: *Oenanthe oenanthe*, *Turdus pilaris*, *Motacilla flava*, *Ficedula hypoleuca*, *Muscicapa striata*, *Saxicola rubetra*, *Upupa epops*, *Jynx torquilla*, *Anthus trivialis*, *Cuculus canorus*, etc. A estas especies temos que sumarles diversas rapaces, que utilizan da mesma maneira a serra da Groba como corredor nos seus desprazamentos migratorios, especies estas que están incluídas no Anexo I da Directiva 2009/147/CE do Parlamento Europeo e do Consello.

Dentro do grupo das aves acuáticas, cabe resaltar que a serra da Groba localízase entre dous espazos protexidos de grande importancia para este grupo faunístico, como son o Esteiro do Miño (zona LIC e ZEPA) e a lagoa litoral da Ramallosa (zona LIC). De feito, nos hábitats húmidos da serra é posible observar diversas especies acuáticas como invernantes ou durante os pasos migratorios, como *Gallinago gallinago*, *Lymnocyptes minimus*, *Vanellus vanellus*, *Pluvialis apricaria* e *Tringa nebularia*. Algunha destas especies é de particular interese pola súa rareza, como é o caso de *Charadrius morinellus*. En canto os efectos sobre a avifauna inclúese máis adiante unha alegación.

Volvendo á *Ley 42/2007 del Patrimonio Natural y de la Biodiversidad*, a mesma lei sinala que:

“estes corredores deben participar no establecemento da rede europea e comunitaria de corredores biolóxicos definidos pola Estratexia Paneuropea de Diversidade Ecolóxica e Paisaxística e pola

propia Estratexia Territorial Europea. En particular, as Comunidades Autónomas poderán utilizar estes corredores ecolóxicos, ou a definición de áreas de montaña, co fin de mellorar a coherencia ecolóxica, e a conectividade da Rede Natura 2000".

Este carácter de corredor natural quedará severamente alterado pola instalación dos 6 parques eólicos proxectados cuxa afección será **MOI SEVERA**.

A inadecuada metodoloxía aplicada no Estudo de Impacto Ambiental para a caracterización da comunidade de seres vivos da área afectada polo PE Torroña I non permite avaliar os efectos sobre a enorme diversidade de especies migratorias que empregan a Serra da Groba como **corredor ecolóxico** nas súas rutas migratorias e como **zona de descanso**.

ALEGACIÓN 28.- Segundo a Lei 18/2021, de 27 de decembro, de medidas fiscais e administrativas, incúmprese a distancia mínima entre os aeroxeradores e os núcleos de poboación.

Os cálculos que esgrime a promotora para definir a distancia mínima entre aeroxeradores e núcleos de poboación, baséanse nunha lei anterior á Lei 18/2021 que establecía unha distancia mínima de 500 metros entre ambos, norma que existiu cando a altura dos aeroxeradores non era a actual.

Os aeroxeradores Nordex N163 propostos, teñen unha altura de buxa de 148 m e un diámetro das pás de 163 m, o que da unha altura total de $(148 + (163 / 2) = 229,5$ m.

A Lei 18/2021, establece unha distancia mínima entre os aeroxeradores e os núcleos de poboación de 5 veces a altura do aeroxerador. Para éste caso, estamos a falar de **1.147,5 m**.

Dado que este proxecto está en tramitación, debe aplicarse a normativa actual e non a obsoleta, como pretenda a promotora.

Se aplicamos esta distancia mínima entre aeroxerador e as casas, 3 dos 4 aeroxeradores incumprirían esta norma afectando ás delimitacións de solo de núcleo rural do concello de Oia, concretamente Os Loureiros e Torroña.

ALEGACIÓN 29.- Deficiente avaliación da afección a hábitats e especies de interés comunitario consonte á Directiva 92/43/CEE, relativa á Conservación de Hábitats Naturais e da Fauna e Flora Silvestres, actualizada a través da Directiva 97/62/CEE.

A construción do PE Torroña I afectará a hábitats naturais e especies de interés comunitario, algúns deles considerados prioritarios conforme ao artigo 1 da Directiva 92/43/CEE relativa á conservación dos hábitats naturais e de fauna e flora silvestres, trasladado ó ordeamento xurídico español nos anexos I, II e V da Ley 52/2007 do Patrimonio Natural e da Biodiversidade.

Existe unha deficiente caracterización destes hábitats no EsIA e non se incorpora no EsIA unha cartografía precisa das extensións dos diferentes tipos de hábitats de interés comunitario polo que resulta imposible predecir os efectos que sobre este tipo de hábitats terá o PE. Debe terse en conta que a poligonal do PE Torroña I abrangue unha superficie de 1.384,45 hectáreas e que ademais das obras de instalación dos aeroxeradores e das zanzas de conducción da electricidade (10.976 metros), prevense plataformas auxiliares, zonas de xiro, zonas de faena subestación

transformadora, instalación de torres meteorolóxicas, etc, todas elas especificadas no proxecto técnico, porén non se achega un estudo pormenorizado dos efectos que estas obras terán sobre os diferentes tipos de hábitats. **Debe terse presente que no proxecto de execución prevense acción de desbroce e de desmonte aos que haberá que sumar as superficies afectadas polos acopios de material que non se especifican no proxecto de execución, polo que é necesario coñecer con detalle as superficies dos diferentes hábitats que serán afectados.**

O EsIA tan só enumera hábitats naturais recollidos na bibliografía e non existe un estudo de campo para a identificación, cartografía e caracterización dos hábitats existentes. Tan só se enumeran os hábitats:

- 3130. Augas estancadas, oligotróficas ou mesotróficas con vexetación de *Littorelletea uniflorae* e/ou *Isoeto-Nanojuncetea*
- 4020. Brezal Húmido Atlántico
- 4030. Matogueira seca. Brezal Seco Europeo
- 7150. Turbeiras de cobertura
- 8020. Pendentes rochosas silíceas con vexetación casmofítica
- 4020. Brezais húmidos atlánticos de zonas temperadas de *Erica ciliaris* e *Erica tetralix*

Non se teñen en conta os seguintes hábitats (inclúense os números de código según a Directiva 92/43/CE):

31. Augas estancadas

3110. Augas oligotróficas cun contido en minerais moi baixo das chans areosas (*Littorelletalia uniflorae*).

Trátase de sistema lénticos estacionais de alta montaña de carácter ombrotrofico de orixe glaciario ou periglaciario que se desenvolven con frecuencia na Serra da Groba sobre sustratos silíceos. Trátase de espazos que xogan un papel fundamental no mantemento do equilibrio ecolóxico, especialmente nas épocas de balances hídricos negativos. Nestes ecosistemas acuáticos desenvólvese unha importante comunidade de anfibios, especialmente da especie *Pelobates cultripipes*, catalogado como VULNERABLE no Catálogo Galego de Especies Ameazadas. Sobre a afección á comunidade de anfibios falarase máis adiante.

Por tratarse de masas de auga moi someras, son moi sensibles ós fenómenos de colmatación.

A remoción de terra nas súas inmediacións aportará gran cantidade de sedimentos que alterará as características físicoquímicas da auga e contribuirá á súa colmatación diminuíndo a súa capacidade de retención de auga.

32. Augas correntes – tramos de cursos de auga con dinámica natural e semi-natural (leitos menores, medios e maiores), nos que a calidade da auga non presenta alteracións significativas.

3260 Ríos, de pisos de planicie a montano con vexetación de *Ranunculion fluitantis* e *Callitricho-Batrachion*.

Trátase de cursos de auga sobre os que se prevé un forte impacto ambiental dado que serán afectados polo trazado de viais e zanzas de conducción da liña eléctrica. Este tipo de hábitats non só son importantes pola comunidade vexetal que albergan senon tamén pola presenza dunha importante comunidade de anfibios tales como *Rana ibérica* e *Chioglossa lusitánica*, ambas catalogadas como VULNERABLES no Catálogo Galego de Especies Ameazadas.

62 Formacións herbosas secas seminaturais e facies de matogueira.

6230* (prioritario). Formacións herbosas con *Nardus*, con numerosas especies, sobre sustratos silíceos de zonas montañosas -e de zonas submontañosas da Europa continental).

82 Hábitats rochosos e covas

8220 Pendentes rochosas silíceas con vexetación casmofítica

8230 Rochedos silíceos con vexetación pioneira do *Sedo-Scleranthion* ou do *Sedo albi-Veronicion dillenii*

O EslA mostra un descoñecemento absoluto das características dos hábitats acuáticos de carácter temporal e do valor ambiental dos mesmos. De feito, nin sequera aparecen ubicados nos mapas EslA, é o caso da Poza das Aradelas e a Poza das Fontes, en Viladesuso que resultaría afectada directamente pola ubicación dos aeroxeradores 2 e 4. Estes hábitats, sen embargo, aparecen catalogados na *Directiva 92/43/CE* coa denominación “*Vexetación anfibia flotante de augas oligotróficas*”, co código 3110.

Estas charcas de carácter estacional, que resultarían afectadas pola construción do parque eólico, son de vital importancia para a conservación de:

- Hábitats de carácter prioritario que se localizan no contorno das mesmas. Así, arredor das pozas que acollen un maior volume de auga encóntranse os hábitats prioritarios: *Carrasqueiras húmidas atlánticas de Erica ciliaris* e *Erica tetralix* (4020) e *Formacións herbosas con Nardus, con numerosas especies, sobre sustratos silíceos de zonas montañosas -e de zonas submontañosas- de Europa continental* (6230).
- Comunidades vexetais altamente especializadas que habitan en augas dóces de carácter temporal. Nas augas destas pozas medran as fanerógamas *Glyceria declinata*, *Callitriche sp.* e *Lythrum portula*, entre outras especies. En zonas de encharcamento máis somero e de menor duración é posíbel, ademais, encontrar a pteridófita *Isoetes histrix*. En solos estacionalmente enchoupados, moi comúns en toda a área, desenvólvese ademais unha comunidade de xuncos anuais da Clase *Isoeto-Nanojuncetae*.
- Invertebrados acuáticos adaptados ás condicións extremas que caracterizan a estes medios que sobreviven aos períodos de seca en forma de ovos, de grande interese deste o punto de vista evolutivo. Así, as pozas afectadas polo proxecto eólico constitúen o hábitat duns crustáceos anostráceos de grande primitivismo - teñan a súa orixe no Cretácico inferior - da especie *Tanymastix stagnalis* ou *Tanymastix affinis* (existen dúbidas de identificación).
- Hábitats herbáceos especialmente atractivos para pequenas paseriformes e limícolas en paso migratorio, que seleccionan preferentemente estas pozas e os espazos abertos que as rodean para relizar as súas paradas de alimentación e descanso. É o caso de *Charadrius morinellus* e *Pluvialis apricaria*.
- Unha valiosa comunidade de anfibios, incluídos algúns deles no Catálogo Galego de Especies Ameazadas; outros, “*requeren unha protección estricta*” a nivel comunitario (Anexo IV da Directiva Hábitats). Estas e outras especies de anfibios reproducense nestas masas de auga en función do diferente hidropériodo que presentan.

As infraestruturas proxectadas supoñen unha ameaza para o conxunto de charcas estacionais deste sector da serra da Groba, de modo que ningunha delas está libre de resultar afectada dalgún modo polas obras.

Suliñar que a apertura de novas pistas e a ampliación das existentes, así como as zanzas e explanacións previstas, modificarían os sistemas naturais de drenaxe e poderían afectar as augas freáticas, ameazando con privar dos necesarios aportes hídricos ás charcas existentes, diminuindo perigosamente o hidroperíodo das mesmas. O acurtamento do tempo de permanencia das augas impediría a reprodución das especies de anfibios que presentan un período de desenrolo larvario máis longo, como *Pelobates cultripes*.

Por outro lado, un eventual incremento do volume de auga que se podería producir noutras pozas – como consecuencia da canalización das drenaxes - alteraría o réxime natural destes humidais, convertendo as pozas temporais que recibiran estes aportes extraordinarios en cáseque permanentes. Deixarían de resultar aptas polo tanto para a reprodución das especies máis dependentes das condicións de estacionalidade, como o crustáceo *Tanymastix stagnalis* e o sapo corredor (*Epidalea calamita*).

As obras propostas para o PE Torroña I non só alterarían este tipo de hábitats senon que a remoción de terras contribuirá con aportes de gran cantidade de sedimento que alterarían as características físicoquímicas do leito augas abaixo do curso fluvial.

Os cervunais (6230*) constitúen un dos valores máis destacados da serra da Groba, distribuíndose principalmente a través dos sistemas de turbeiras que existen nese espazo natural, medrando sobre solos húmidos de carácter turboso que non presentan encharcamento permanente.

Na superficie afectada polo proxecto eólico Torroña I, os cervunais localízanse no contorno das pozas temporais de maior tamaño e nas marxes das canles de desaugue das mesmas, estando acompañada a especie diagnóstica desta comunidade, a gramínea *Nardus stricta* ou cervún, polo xunco de montaña *Juncus squarrosus*, unha rareza montana moi difícil de encontrar a tan escasa distancia do mar.

A superficie que resultaría afectada polas infraestruturas do proxecto eólico está ocupada, maioritariamente, por unha representación do hábitat de interese comunitario 4030 especialmente valiosa desde o punto de vista da conservación. Se ben esta comunidade vexetal non ten a consideración de hábitat prioritario na Directiva 92/43/CE, presenta aquí sen embargo unhas características a nivel estrutural, de composición florística e de hábitat de numerosas especies animais de interese, que o fan especialmente valioso e merecente de protección.

Así, a subespecie de toxo arnal que predomina nesta área é *Ulex europaeus* subsp. *latebracteatus*, endemismo que se distribúe por zonas litorais de Galiza e do norte de Portugal. Como é ben sabido, a biodiversidade non se manifesta só a nivel de comunidades ou especies, senón tamén a nivel intraespecífico, nas diversas subespecies e xenotipos locais que integran as diferentes especies.

O proxecto eólico ameaza varias especies de carácter orófilo raras no litoral, que se encontran en dous hábitats de interese comunitario presentes nos afloramentos graníticos.

Nos lugares onde asoma a rocha granítica (que se concentran sobre todo nos relevos cuminais da serra e nas súas ladeiras) existen dous tipos de hábitats de interese comunitario relacionados cos afloramentos de rochas silíceas: *Pendientes rochosas silíceas con vexetación casmofítica* (código 8220) e *Rochedos silíceos con vexetación pioneira do Sedo-Scleranthion ou do Sedo albi-Veronicion dillenii* (código 8230).

Outras especies que tamén mostran un carácter montano nesta comarca e se encontran dentro do ámbito do proxecto son a gramínea *Avenula sulcata* e *Saxifraga spathularis*.

Amais disto, na valoración da afección a hábitats que figura no EslA, non se calcula a superficie directamente afectada polas obras sobre o hábitat de interés comunitario 8220 “pendentes rochosas silíceas con vexetación casmofítica” (Directiva 92/43/CEE).

O proxecto eólico Torroña I atenta contra a necesaria ampliación da Rede Natura 2000, saboteando a implementación local da estratexia europea de conservación da biodiversidade, regulada a través da Directiva 92/43/CEE, relativa á conservación dos hábitats naturais e da fauna e flora silvestres.

A paralización inxustificabel e inxustificada do proceso de ampliación da Rede Natura 2000 en Galiza o ano 2012, que incluía na súa proposta oficial a creación do novo LIC *Serra da Groba e Monte da Valga* (ES1140018) e a conseguinte protección dunha parte da serra, é unha mostra descarnada da estratexia governamental de destrución programada do territorio, que subordina a protección da natureza aos intereses das grandes corporacións industriais e enerxéticas.

A protección dos sistemas de turbeiras, carrasqueiras húmidas atlánticas e cervunais da serra da Groba, hábitats de carácter prioritario ou insuficientemente representados na (exígua) Rede Natura 2000 galega, resultaría frustrada por un proxecto de enorme impacto ambiental que privaría a esta serra dalgúns dos seus valores máis destacados, e afectaría a coherencia dun futuro espazo natural protexido, que vería recortadas ou altamente modificadas as súas cotas de maior altitude. Cotas que, entre outras funcións, deberían servir como corredor ecolóxico e eixo vertebrador da serra.

O PE Torroña I non só provocará a degradación irreversible destes hábitats senon que **imposibilitará a súa futura conservación e protección incluídas dentro da rede de Espazos de Rede Natura 2000 de Galicia.**

ALEGACIÓN 30.- Deficiente avaliación sobre os efectos á fauna (excepto aves e quirópteros).

Non se identifica a presenza na zona afectada de especies de **mamíferos** sobre os que o PE Torroña I podería ter algún efecto. Non se inclúe no inventario de mamíferos *Meles meles*, *Martes foina*, *Lepus europaeus*, *Vulpes vulpes* ou *Lepus granatensis* subsp. *gallaecicus*, especies que xogan un importante papel no mantemento do equilibrio ecolóxico. Polo tanto, non se seguiu unha metodoloxía de estudo adecuado nin no que se refire á revisión bibliográfica nin no que se refire ós traballos de campo que requiren a realización de censos específicos e a instalación de cámaras de fototrampeo, entre outros.

A lebre ibérica (*Lepus granatensis* subsp. *gallaecicus*) habita en toda a liña de cumes da serra da Groba, como ben saben os cazadores dos tecores que existen dentro desta área, estando presente na zona afectada polo proxecto eólico.

Moi abundosa nas terras litorais do Baixo Miño e da Ría de Vigo durante a primeira metade do século XX, esta especie experimentou sen embargo un declive catastrófico, que a conduciu á extinción na maioría dos territorios que antes ocupaba. Na serra da Groba sobrevive aínda, mais agresións ambientais como a que suporía o parque eólico Albariño I poderían conducila tamén aquí á desaparición. As novas vías proxectadas invadirían un dos seus mellores hábitats na serra, como son os relevos chans con vexetación herbácea e arbustiva de escaso porte, e favorecerían o acceso de persoas e de vehículos (coas molestias conseguintes), así como posibelmente o furtivismo sobre esta especie.

O EslA non recolle a presenza de *Geomalacus maculosus* na serra da Groba. Sen embargo, un exemplar foi detectado en maio de 2013 a escasa distancia dunha das charcas principais do sector

norte da serra, dentro da poligonal do parque eólico Torroña I. O avistamento foi publicado no [blog da Asociación Herpetolóxica Galega](#)⁵³. Esta especie é unha especie protexida que figura no ANEXO II do Convenio de Berna, na Directiva Hábitats e figura no Catálogo Galego de Especies Ameazadas como VULNERABLE. É unha especie endémica de certas áreas de Galiza e do NW ibérico – onde se encontra especialmente en zonas montañosas - así como do extremo occidental de Irlanda. Habita en bosques caducifolios maduros, turbeiras, carrasqueiras húmidas e zonas abertas cun substrato rochoso, en condicións de alta humidade edáfica e con abundancia de briófitas.

Non se realiza un inventario de insectos nin se avalía o efecto sobre esta comunidade de organismos.

Omítese a presenza de *Zerynthia rumina*, catalogada en PERIGO DE EXTINCIÓN no Catálogo Galego de Especies Ameazadas.

As plantas eólicas xeran unha alta mortalidade de insectos, unha turbina nunha zona temperada mata arredor de 40 millóns de insectos ó ano. Estas taxas de mortalidade poden afectar drasticamente ás poboacións de insectos en diversas escalas espaciais, especialmente a nivel local e pode reducir a polinización e a súa función nos ecosistemas. A alta actividade de insectos na zona de risco das turbinas tamén atrae a depredadores e moitos estudos relacionan a súa presenza coa elevada taxa de mortalidade de morcegos nestas instalacións.

Se ben a mortalidade directa dos animais voadores resulta moi evidente pola presenza de cadáveres nas instalacións, as plantas eólicas tamén afectan negativamente a especies non voadoras de interese. A alteración do hábitat resulta moi grave para algunhas especies, particularmente en formacións de matorrais e bosques. Incluso en espacios abertos obtéñense respostas negativas dalgúns especies, polo que é necesario facer unha correcta avaliación de todos os taxons sensibles.

As obras previstas constitúen un risco para a conservación de sistemas hídricos de hidroperíodo longo. A previsibel irrupción nesta zona de vehículos motorizados a través dos viais proxectados, pola súa parte, ocasionaría o atropelo de exemplares desta especie nas inmediacións dos seus lugares de reprodución.

A ra ibérica (*Rana ibérica*), especie incluía no CGEA na categoría de “vulnerable”, só aparece rexistrada dentro da cuadrícula de 10x10 km. dentro da cal se localiza a serra da Groba. Mais non se indica a presenza desta especie dentro da poligonal do proxecto eólico, cando si se encontra nun regato estacional que resultaría atravesado polas liñas de condución eléctrica no lugar denominado Chan da Calzada.

Tampouco se avalian os efectos ambientais sobre *Triturus marmoratus*, *Lissotriton boscai*, *Lissotriton helveticus*, *Chioglossa lusitánica* (endemismo da Península Ibérica considerada VULNERABLE no Catálogo Galego de Especies Ameazadas), *Rhinechis scalaris*, *Malpolon monspessulanus*, *Coronella girondica*, *Coronella austriaca*, *Natrix maura*, *Natrix natrix*, *Lacerta schreiberi*, *Timon lepidus*, *Psammotromus algirus*, *Podarcis hispánica*.

Os diferentes anfibios que habitan nesta área da serra da Groba seleccionan as charcas en función da capacidade das mesmas e do período de permanencia da auga, de modo que existen:

- Especies de hidroperíodo curto, sendo a especie máis característica aquí o sapo corredor (*Epidalea calamita*), que escolle para reproducirse as charcas de menor profundidade.

⁵³ <http://ashega.blogspot.com/2013/05/volta-da-cuvia.html>

- Especies de hidroperíodo longo. Tamén neste lugar: *Pelophylax perezi*, *Hyla molleri*, *Pelobates cultripes* e *Triturus marmoratus*.

Chalcides bedriagai, un dos réptiles máis ameazados da fauna galega, incluído no CGEA, habita na área afectada polo proxecto eólico. Sen embargo o EslA realiza unha insuficiente e inadecuada caracterización da comunidade herpetolóxica.

Entre 1990 e 1994 a Asociación Naturalista Baixo Miño (ANABAM) durante os traballos de campo do *Atlas dos Réptiles do Baixo Miño*, recolleu 3 citas para esta especie no monte da Valga e nas proximidades da capela de San Martiño, no sector sur da serra da Groba, nun hábitat semellante ao que ocupa no sector norte da mesma.

Máis recente é o rexistro dun exemplar desta especie o día 3 abril de 2017 nas Mariñas de Mougás (concello de Oia), nas ladeiras da serra da Groba, nun hábitat de matogueira seca e rochas que nada ten a ver con hábitats de carácter dunar ou areoso. A cita, que foi validada, publicouse na plataforma Biodiversidade.eu, onde pode ser consultada.

Tamén no ano 2017, na *7ª Actualización do Atlas dos Anfibios e Réptiles de Galicia*, da Sociedade Galega de Historia Natural, destácase a existencia de dúas novas citas desta especie: unha delas en Oia (quizais o mesmo rexistro anterior) e unha segunda cita no concello do Porriño; loxicamente, tampouco esta última observación se realizou nun hábitat litoral.

Quizais a cita máis recente nestes momentos, na nosa área xeográfica, sexa a observación dun exemplar o día 23 de abril de 2020 en Vincios (Gondomar); rexistro que será incluído previsibelmente na próxima actualización do *Atlas de Anfibios e Réptiles de Galicia* da Sociedade Galega de Historia Natural. O individuo - identificado por especialistas - foi fotografado ao pé da ladeira sur do monte Alba, nun hábitat de matogueira seca atlántica moi pedreguento. No atlas citado inclúense ademais 6 cuadrículas con citas recentes na provincia de Ourense. Obviamente, os exemplares ourensáns tampouco se encontraban en “*arenales costeros*”.

A especie *Chalcides bedriagai* non só se encontra presente noutros sectores da serra da Groba ou en ladeiras baixas da mesma, senon que tamén foi localizada - en varias ocasións - dentro da superficie que resultaría afectada polas obras do parque eólico Albariño I (comunicación persoal de membros da [Asociación Herpetolóxica Española](#)⁵⁴). Unha das últimas observacións foi publicada precisamente no blog desta asociación.

Resulta particularmente grabe o caso de *Pelobates cultripes* (VULNERABLE no Catálogo Galego de Especies Ameazadas) considerado o anfibio máis ameazado e de menor rango de distribución do territorio galego (Tejedo e Reques, 2002) e do que EslA non presenta un estudo do estado actual da poboación existentes na área afectada polo PE. A presenza da especie na serra da Groba é mencionada no EslA, se ben a fonte consultada (base de datos S.I.A.R.E. - Servidor de Información de Anfibios e Réptiles de España, da Asociación Herpetolóxica Española e o Ministerio de Medio Ambiente e Medio Rural e Mariño -) inclúe rexistros antigos de poboacións que xa se encontran extintas. Sen embargo, existe información precisa e actualizada que localiza con exactitude 10 rexistros recentes da especie na serra da Groba, na plataforma colaborativa Biodiversidade.eu., da que forman parte a Universidade de Santiago, a Universidade de Porto, a Xunta de Galicia, a Fundação Fernão Magalhães e a Fundación CEER. Estas citas de *Pelobates cultripes*, validadas polos editores, datan dos anos 2016, 2017 e 2018.

Como [se pode comprobar no seguinte enlace](#)⁵⁵, todos os rexistros se refiren a exemplares observados e fotografados en 3 charcas estacionais, de hidroperíodo longo, que se localizan dentro

⁵⁴ <https://herpetologica.es/a-riqueza-da-serra-da-groba-esta-rente-ao-chan-2-parte-o-descubrimiento-do-escancer-iberico-e-os-reptiles/>

⁵⁵ <https://biodiversidade.eu/especie/pelobates-cultripes/?lang=es>

da poligonal do proxecto eólico Albariño I, precisamente no seu sector NW, que resultaría directamente afectado polas obras.

Por outro lado, diversos traballos teñen constatado un grande declive da especie en Galiza durante os últimos anos, que se manifesta na extinción de numerosas poboacións locais - máis acusada nas poboacións litorais -, motivo polo que *Pelobates cultripes* é considerado actualmente o anfibio máis ameazado da fauna galega, e se está a reclamar un cambio na categoría de protección da especie no Catálogo Galego de Especies Ameazadas, pasando da calificación actual de “vulnerable” á de “en perigo de extinción”:

- “*Estado de conservación de Pelobates cultripes en Galicia*”. Departamento de Bioloxía Animal, Bioloxía vexetal e Ecoloxía. Facultade de Ciencias da Universidade da Coruña (2010).
- “*Revisión del estado de conservación del sapo de espuelas (Pelobates cultripes) en Galicia*”. Guadalupe García Blanco. Universidade da Coruña (2015).

Se ben a poboación desta especie na serra da Groba non está censada, nin tampouco se coñecen os límites exactos da súa área de distribución, até o día de hoxe só temos constatada a súa presenza e reprodución no sector norte da serra, nunha área de altitude superior aos 580/600 m.s.n.m., dentro da cal existen 3 charcas estacionais de hidroperíodo longo onde se teñen encontrado de maneira regular, nos últimos anos, larvas e adultos de *Pelobates cultripes*. A pesar de termos prospectado máis charcas noutros sectores distintos da serra, polo de agora só podemos detectar esta especie nas 3 charcas mencionadas. As nosas observacións concordan plenamente cos rexistros publicados na plataforma colaborativa Biodiversidade.eu.

[Pódese consultar aquí](#)⁵⁶ a publicación en prensa do descubrimento desta especie na serra da Groba en 2012.

Estas 3 charcas non aparecen rexistradas nin situadas no EsIA .

A da serra da Groba é unha das 3 poboacións de *Pelobates cultripes* coñecidas actualmente na provincia de Pontevedra, sendo ademais a máis numerosa. Como xa dixemos, a maioría de poboacións litorais desta especie, que se distribuía a través de distintos espazos costeiros das Rías Baixas, encóntranse actualmente extintas. Esta poboación da serra da Groba, a pesar da escasa distancia lineal á que se encontra do mar, presenta porén unhas características de hábitat análogas ás das poboacións do interior.

O *Atlas y Libro Rojo de los Anfibios y Reptiles de España*, editado polo Ministerio para la Transición Ecolóxica y el Reto Demográfico, sinala entre as causas do declive desta especie os “*atropelos en estrada en zonas de migración ricas en charcas reprodutivas*”. Aos atropelos que se rexistran habitualmente na estrada que atravesa o Alto da Groba sumárianse os que se producirían nos viais de nova apertura asociados ao parque eólico, que facilitarían o tránsito nocturno de vehículos nunha área especialmente sensíbel para a conservación desta especie. As obras de construción das pistas e outras infraestruturas previstas no proxecto ocasionarían, previsíbelmente, a morte ademais de numerosos exemplares que se encontrarían ocultos baixo a superficie do chan durante o período non reprodutor.

A conservación de núcleos de charcas reprodutivas próximas entre si - como as que existen nesta zona da serra da Groba -, sen rupturas de conectividade entre as mesmas, é sinalada neste mesmo documento como esenciais para garantir o recrutamento de exemplares xuvenís e a protección das

⁵⁶ <https://www.atlantico.net/articulo/area-metropolitana/registran-primera-vez-oia-presencia-sapo-espuelas/20120819080010190570.html>

poboacións da especie. Insiste precisamente en que os procesos de extinción local poden ser diminuídos mantendo unha estrutura metapoboacional de charcas conectadas; especialmente importante por tratarse dunha especie que presenta un período larvario moi prolongado, sendo polo tanto moi sensíbel a períodos longos de seca.

Engadir ao respecto que a pista de acceso á estación meteorolóxica levaría unha barreira artificial entre dúas destas charcas: a *Poza Negra* e a *Poza da Gabiñeira*.

No artigo 12, a Directiva 92/43/CEE establece que:

“Os estados membros tomarán as medidas necesarias para instaurar un sistema de protección rigorosa das especies animais que figuran na letra a) do Anexo IV, nas súas áreas de distribución natural, prohibindo (...) o deterioro ou destrución dos lugares de reprodución ou das áreas de descanso”.

A construción do PE Torroña I terá efectos moi severos e irreversibles sobre a herpetofauna debido á alteración no rexime de drenaxe da rede hídrica do Alto da Groba, producirá mortalidade durante as obras, perda de puntos de reprodución e destrución do seu hábitat.

As especies herpetolóxicas non teñen capacidade migratoria para evitar as obras de construción do PE. Moitas teñen hábitos nocturnos e subterráneos, polo que se producirá mortalidade durante as obras. Produciranse atropelos nos viais mentres estes estén operativos e non só na fase de construción.

A afección sonora interfere na reprodución dos anuros, pero a drenaxe alteraría irreversiblemente os únicos puntos de reprodución na poligonal e no Sur de Pontevedra para *P.cultripes*. Carece de rigor a afirmación da “migración” cara outras partes do parque.

Resulta imposible evitar os impactos sobre a comunidade de anfibios tendo en conta a construción de viais, zanzas, zapatas, plataformas varias e canalizacións sobre as zonas de ocupación, alimentación e reprodución destas especies. A fase de obra terá un impacto **IRREVERSIBLE** sobre estas especies.

A instalación dun PE implica mortalidade anfibios e réptiles e destrución directa dos seus hábitats polo que o efecto será **MOI GRAVE** e **IRREVERSIBLE**, especialmente no caso das especies incluídas no Catálogo Galego de Especies Ameazadas.

Non se avalian axeitadamente os efectos sobre a comunidade faunística e as potenciais consecuencias no mantemento das cadeas tróficas e do equilibrio ecolóxico que se prevén **MOI SEVEROS**.

ALEGACIÓN 31.- Inadecuada avaliación dos efectos sobre a avifauna

A identificación das especies de aves levouse a cabo de xeito inadecuado (observación directa dende 4 puntos de observación e ó longo de tan só un transecto) en relación á gran superficie afectada pola poligonal do PE. Como resultado omítese un gran número de especies potencialmente afectadas.

O estudo de aves non ten en conta os potenciais efectos sobre aves cun elevado Índice de Sensibilidade de Rapaces tales como o falcón peregrino (*Falco peregrinus*) e para a culebreira europea (*Circaetus gallicus*), ambas especies incluídas no ANEXO I da Directiva Aves e ambas con poboacións reducidas en Galicia e presentes na área de implantación do PE. Recentemente, algúns autores demostraron que existen algunhas debilidades nos métodos habitualmente empregados nos estudos de avaliación de riscos de parques eólicos. En xeral, estes estudos asumen unha

relación lineal entre a frecuencia de aves observadas na área do PE e as mortes das aves por colisión. Porén, existe unha evidencia clara de que a probabilidade de colisión de aves con turbinas depende fundamentalmente do comportamento das especies e de factores topográficos, e non só da abundancia local. A principal razón é que as aves non se moven sobre o territorio ó azar, senon que seguen as principais correntes de vento que se ven afectadas pola topografía. Consecuentemente, certas ubicacións de turbinas eólicas poden ser moi perigosas incluso aínda que unha densidade relativamente baixa de aves crucen a área mentras que outras ubicacións poderían ser moi seguras incluso con maiores densidades de aves. Estes datos deafían o suposto principal do estudo de impacto ambiental dos PEs. Se os factores relevantes que afectan á frecuencia de colisións coas pás do rotor da turbina están operando á escala da turbina individual, e non á escala completa do PE, **as avaliacións do impacto ambiental deben centrarse no nivel das turbinas individuais propostas**. De feito, a variación das taxas de mortalidade entre turbinas eólicas dentro do mesmo PE duplica á variación entre PEs. A concentración de vítimas por colisión nalgúns turbinas dun parque eólico, mentras que cerca doutras turbinas que semellan similares non incurrir en mortes, indica que a “selección do sitio” para as turbinas pode desempeñar o papel máis importante para limitar o número de vítimas mortais por colisión.

Non se ten en conta nin a presenza nin a afección a *Circus Cyaneus*. Cando se emitíu a DIA de 16 de decembro de 2011 para o PE Albariño I próximo ao Torroña I, sí que existía esta especie na zona do parque eólico. Así na DIA, no Apartado 6 “Protección da fauna, vexetación e hábitats naturais” “6.1. Sobre a fauna” dise:

*“Dado que entre as aves rapaces inventariadas na área do parque figura a Gatafornela *Circus cyaneus* (catalogada como vulnerable no Catálogo galego de especies ameazadas), que nidifica sobre o solo en ambientes de matogueira e polo tanto é susceptible de verse afectada polas obras, previamente aos labores de roza da matogueira levaranse a cabo as comprobacións necesarias para determinar a existencia ou non de parellas reprodutoras na área de afección directa das infraestruturas e instalacións do parque”.*

No punto 9.2.2 da DIA de decembro de 2011 dise:

“Na elaboración e posterior desenvolvemento dos plans de seguimento de avifauna, quirópteros e demais fauna aos que se fai referencia no punto 6.1 da DIA, teranse en conta as seguintes consideracións...”

Ou

*Tal e como se desprende do punto 9.1.- Aspectos Xerais, deberán incorporarse ao plan os controis oportunos que se derivan das cuestións sinaladas no punto 6.1 (control de nidificación de *Circus cyaneus*, aves rapaces que aniñan en árbores, outra fauna de interese, etc.)”.*

Pois ben, resulta que no EsIA *Circus cyaneus* non se cita no ámbito do PE, contradicindo así a DIA de decembro de 2011.

O Estudo de aves e quirópteros destaca unha importante comunidade de **paseriformes**, porén, apenas identifica a presenza de **aves migratorias** e **rapaces nocturnas**, incluso nos últimos anos tense documentado o avistamento cada vez máis frecuente de *Gyps fulvus*, especie que tampouco se considerou no EsIA. Asemade, o inadecuado estudo de campo realizado non permite coñecer os efectivos poboacionais, os usos do espazo e do hábitat na zona, as zonas de cría, alimentación ou campeo, durmidoiros, rutas de paso migratorio, movementos estacionais ou desplazamentos diarios, tal e como se establecía na DIA formulada pola Secretaría Xeral de Calidade e Avaliación Ambiental en data 16 de decembro de 2011, relativa ao proxecto do PE Albariño I. Sen este

necesario coñecemento previo, é imposible avaliar correctamente os efectos do PE sobre a comunidade de aves.

Todo novo proxecto de parque eólico debe ir precedido por un estudo detallado do comportamento das aves no lugar preciso onde se propón a súa construción, o que permite mellorar o seu deseño con obxecto de minimizar a probabilidade de mortalidade de aves por colisión cos aeroxeradores. Como xa se dixo, o EsIA preséntase sen ter finalizado o estudo completo de aves e quirópetros.

A distancia dos aeroxeradores ás áreas de nidificación máis cercanas, en inglés “*nearest neighbour distances*” (NND), foi empregada para avaliar o risco das instalacións eólicas. O emprego do NND pode axudar a reducir o potencial conflito entre os PEs e a conservación de especies, mitigando os riscos de colisión ou desprazamento de territorio. O uso de NND e áreas de buffer xa foi empregado en varios traballos científicos para calcular o risco potencial de parques eólicos, porén, esta variable non se empregou no EsIA do PE Albariño I.

A observación directa pode conducir a resultados sesgados e conclusións erróneas, especialmente en especies con baixas densidades e/ou comportamento discreto, como é o caso de aves rapaces diurnas e nocturnas. A literatura científica recomenda empregar o que se denomina “*sensor-data tools*”, como radares, telemetría, etc, que son consideradas ferramentas moito máis adecuadas para obter datos máis fiables, máis estandarizados e con maior grao de precisión.

A telemetría (incluído o seguemento con GPS) foi sinalada como a ferramenta máis poderosa para analizar o impacto dos parques eólicos sobre a avifauna, sendo polo tanto considerada unha metodoloxía moito máis eficaz e fiable para valorar o impacto que as observacións directas de campo dende puntos de observación e/ou transectos.

Algúns estudos científicos teñen demostrado que as aves en voo cambiaron a súa dirección de voo ao detectar as turbinas na cima das montañas. Tamén chegaron á conclusión de que as liñas de turbinas poderían actuar como barreiras físicas nas rutas de desprazamento. As alturas de voo diferían entre a entrada e a saída do parque eólico, tal vez nun esforzo para evitar as turbinas.

Algúns traballos científicos evidencian o impacto negativo dos PEs en aves de pequeno tamaño (**paseriformes**) e proporcionan unha distancia de umbral de 4,5 km que debe ser tida en conta no deseño dos proxectos de enerxía eólica. Para estas especies, algunhas investigacións evidenciaron que as colisións ocorreron principalmente durante a migración e afectaron principalmente aos migrantes nocturnos. Máis ben, é probable que un factor importante que inflúa no risco de colisión sexa a visibilidade limitada debido ás condicións meteorolóxicas. A visibilidade local e rexional debe terse en conta en EsIAs e no axuste de sistemas de parada das turbinas eólicas, se fose o caso. Asimesmo, algunhas especies amosan sensibilidade fronte a turbinas eólicas posiblemente debido á perturbación acústica ocasionada polo enmascaramento das chamadas do cortexo.

Os efectos sobre as **aves migratorias** tampouco foron adecuadamente avaliados.

A Directiva 2009/147/CE do Parlamento Europeo e do Consello, de 30 de novembro de 2009, relativa á conservación das aves silvestres afirma no seu preámbulo:

“As especies de aves que viven normalmente en estado salvaxe no territorio europeo dos Estados membros son en grande parte especies migratorias. As devanditas especies constitúen un patrimonio común e a protección eficaz das aves constitúe un problema medioambiental tipicamente trasfronteirizo que implica unhas responsabilidades comúns”.

Á súa vez, o Artigo 4.1. establece que:

“As especies mencionadas no Anexo I serán obxecto de medidas de conservación especiais canto ao seu hábitat, co fin de asegurar a súa supervivencia e a súa reprodución na súa área de distribución (...)”.

“Os Estados membros clasificarán en particular como zonas de protección especial os territorios máis axeitados en número e superficie para a conservación destas especies dentro da zona xeográfica marítima e terrestre en que é aplicabel a presente directiva”.

Na serra da Groba foron citadas 17 especies migratorias incluídas no Anexo I da Directiva 2009/147/CE do Parlamento Europeo e do Consello, de 30 de novembro de 2009, relativa á conservación das aves silvestres: *Pandion haliaetus*, *Pernis apivorus*, *Milvus migrans*, *Circaetus gallicus*, *Circus cyaneus*, *Circus pygargus*, *Hieraetus pennatus*, *Falco columbarius*, *Falco peregrinus*, *Charadrius morinellus*, *Pluvialis apricaria*, *Asio flammeus*, *Caprimulgus europaeus*, *Coracias garrulus*, *Calandrella brachydactyla*, *Anthus campestris*, *Lanius collurio*.

Lista á que poderíamos engadir *Circus aeruginosus*, nunha observación non publicada, foi detectada unha parella desta especie atravesando o sector central da serra.

Algunhas destas especies contan cun único rexistro na Groba. É o caso de *Pandion haliaetus* ou *Asio flammeus*, observadas ambas as dúas na área afectada polo proxecto eólico. Outras nidifican, sen embargo, de maneira regular na serra, como *Pernis apivorus* e *Circaetus gallicus*, especie esta última moi rara no litoral sur galego. Como se pode deducir dos rexistros que mostramos no Anexo ás alegacións, *Circaetus gallicus* nidifica na serra da Groba, existindo diversas citas de 2 e 3 exemplares distintos, voando xuntos en pleno período reprodutor.

Entre as especies de aves migratorias que frecuentan anualmente a zona afectada polo PE Torroña I atópanse, entre outras, *Charadrius morinellus* (especie considerada RARA en España en perigo de desaparición debido, fundamentalmente á alteración do seu hábitat) ou *Plectrophenax nivalis*.

As aves rapaces (nomeadamente *Circaetus gallicus*) resultan con frecuencia vítimas dos parques eólicos, debido ao impacto das pas dos aeroxeradores.

Ás rapaces sedentarias temos que sumar outras especies que se observan no cume da serra (novamente, dentro da área ameazada polo proxecto eólico) durante os pasos migratorios. É o caso de dúas tartarañas ameazadas de extinción no noso país, que nidifican e frecuentan hábitats terrestres con vexetación herbácea e arbustiva baixa: *Circus cyaneus* e *Circus pygargus*. Ou da águia calzada (*Hieraetus pennatus*), que conta cun rexistro de 8 exemplares que formaban unha partida migratoria observada no cume de maior altitude da serra (ver Anexo). O esmerillón (*Falco columbarius*), pola súa parte, frecuenta tamén os cumes, seguindo os bandos de pequenas paseriformes migratorias e invernantes que paran na serra da Groba.

Incluídas tamén no Anexo I da Directiva 2009/147/CE, destacamos dúas limícolas: a tarambola dourada (*Pluvialis apricaria*) e a tarambola rubia (*Charadrius morinellus*). Ambas as dúas especies poden ser observadas de maneira regular na área de maior altitude da serra da Groba (novamente, na superficie afectada polo proxecto eólico) durante os seus desprazamentos migratorios.

O caso de *Charadrius morinellus* é especialmente grave pois esta especie, de distribución boreoalpina, é de aparición moi rara en Galiza, e só pode ser observada en contados espazos que reúnen as condicións necesarias de alimentación e de descanso. As zonas cuminais da serra da Groba constitúen un dos escasos lugares en Galiza onde a especie realiza paradas migratorias, de maneira regular e principalmente durante o paso postnupcial. Mais as superficies que utiliza na serra encóntranse todas elas incluídas dentro do proxecto eólico Torroña I.

As infraestruturas previstas destruírían os seus lugares de descanso, provocando continuas molestias pola invasión destes por persoas, cans e vehículos. Os aeroxeradores, alén do ruído e do

movemento das aspas xigantes, ameazarían ademais directamente estas aves, que correrían un grave risco de morte por colisión coas pas.

Ademais das que están incluídas no Anexo I da Directiva 2009/147/CE, na serra da Groba ten unha especial importancia a ocorrencia doutras moitas especies de aves migratorias durante os pasos prenupcial e postnupcial, sendo o cume norte da serra, con altitudes superiores aos 600 m.s.n.m. (área afectada polo proxecto eólico) o lugar máis frecuentado pola maioría delas. Non é casual que sexa este un destino escollido tamén por numerosos afeccionados á ornitoloxía.

Estas especies non están incluídas en categorías especiais de protección mais, como establece o artigo 4.2. da citada directiva:

“Os estados membros tomarán medidas semellantes ao respecto das especies migratorias non contempladas no Anexo I cuxa chegada sexa regular, tendo en conta as necesidades de protección na zona xeográfica marítima e terrestre en que se aplica a presente directiva no relativo ás súas áreas de reprodución, de muda e de invernada e ás zonas de descanso nas súas áreas de migración. A tal fin os estados membros asignarán unha particular importancia á protección das zonas húmidas e moi especialmente ás de importancia internacional”.

O proxecto eólico Torroña I ameaza unha importante zona de descanso que se encontra dentro da área migratoria de numerosas especies de aves, zonas que a Directiva 2009/147/CE do Parlamento Europeo e do Consello, de 30 de novembro de 2009, relativa á conservación das aves silvestres, insta a protexer.

No documento Anexo adxúntase unha relación detallada daquelas especies de aves que resultarían afectadas pola implantación deste proxecto, utilizando como fonte de información os rexistros publicados na plataforma da Sociedade Galega de Ornitoloxía denominada Noticario Ornitoxeográfico Galego, de libre acceso.

Aproximadamente os dous tercios das especies europeas migran principalmente de noite. En cambio, as aves reducen a súa altura de voo durante a escuridade e son atraídas polas estruturas iluminadas tales como as turbinas eólicas. *Caprimulgus europaeus* é unha especie migradora críptica, crepuscular e nocturna con baixos niveis de actividade diurna. Inclúese no Anexo I da Directiva Aves e figura no listado de especies silvestres en réxime de protección especial. Aínda que a avenoiteira posúe unha ampla distribución en Europa, esta especie sufríu un severo declive poboacional nas rexións do oeste e noroeste europeo dende os anos 50. Este declive atribúese principalmente a cambios no seu hábitat. A instalación do PE ocasionará efectos severos sobre as poboacións destas aves por alteración dos seus sitios de nidificación, mortes por colisión e perturbación do seu hábitat.

No caso do PE Torroña I os efectos sobre as aves migratorias poden verse incrementados pola súa proximidade ó mar. Algúns estudos científicos evidencian taxas de mortalidade 3 a 5 veces maiores en PEs próximos á costa que nos de interior.

Diversas especies de aves rapaces non migratorias protexidas pola Directiva 2009/147/CE do Parlamento Europeo e do Consello, de 30 de novembro de 2009, relativa á conservación das aves silvestres, recibirán un **impacto MOI SEVERO**. Estas 6 especies – non migratorias – incluídas tamén no Anexo I da citada Directiva son: *Elanus caeruleus*, *Gyps fulvus*, *Aegypius monachus*, *Sylvia undata*, *Bubo bubo*, *Lullula arborea*.

Algunhas destas especies nidifican regularmente na serra da Groba e Argalo, formando poboacións en bo estado se conservación. Trátase de *Lullula arborea* e *Sylvia undata*. Outras son observadas

de maneira esporádica, como os dous abutres arriba mencionados: *Gyps fulvus* e *Aegypius monachus*, especies que contan con varios rexistros na serra da Groba (ver documento Anexo).

Especies particularmente valiosas, que non contan con rexistros no Noticario Ornitológico Galego pero foron observadas igualmente dentro da área de implantación do proxecto eólico, son *Elanus caeruleus* e *Bubo bubo*.

No que respecta ás **rapaces nocturnas**, prevese sobre este grupo de aves un **IMPACTO MOI SEVERO**. Non se inclúen no EsIA *Bubo bubo* e *Asio otus*. O ruído xerado polas turbinas parece ser o factor limitante ata 2 km, posiblemente porque dificultan a localización das súas presas. Polo tanto, é necesario realizar un estudo previo para delimitar as áreas territoriais que ocupan estas rapaces nocturnas e poder así avaliar o impacto do PE.

Mención especial merece o bufo real (*Bubo bubo*), especie que nidificaba regularmente na Groba, como se extrae dos testemuños de persoas maiores que habitan en núcleos rurais da serra. Algunhas referencias á súa posíbel cría neste espazo natural son relativamente recentes, nomeadamente da década dos 90 do século pasado. Existe, sen embargo, unha imaxe dun exemplar pousado a escasa distancia da posición que ocuparía o aerogenerador AG08, produto dunha observación que - que se saiba - non foi rexistrada. A fotografía foi tomada en 2014.

Esta especie, ademais do Anexo I da citada directiva, está incluída tamén no *Catálogo Galego de Especies Ameazadas* na categoría de “vulnerable”.

Ainda que a mortalidade por colisión pode non ser significativa para moitas especies de aves, sí o é para as aves rapaces debido á súa longa esperanza de vida e ás reducidas taxas reproductoras. Ainda que as taxas de mortalidade por colisión son moi variables, no caso de *Gyps fulvus* (conta con varios rexistros na Serra da Groba, ver documento Anexo) estas taxas de mortalidade por impacto son elevadas, acadando nalgúns casos as 0,41 mortes/turbina e ano. Esta variabilidade das taxas de mortalidade por colisión pode deberse a diversos factores tales como a especie, conducta de voo, climatoloxía e topografía arredor da turbina. Nalgúns estudos realizados atópanse diferenzas altamente significativas nas taxas de mortalidade entre diferentes turbinas incluso dentro dun mesmo parque eólico, o que suxire factores de risco de colisión relacionados coas condicións locais tales como rasgos topográficos de pequena escala e patróns de vento en cada turbina. Tamén se suxire que a dirección dos ventos, en relación coa conducta das aves, pode ser outro factor involucrado na concentración de accidentes. Isto indica que a elección do sitio de cada turbina pode xogar un importante papel na redución do número de mortes por colisión. Existen dúas estratexias complementarias para facer posible a coexistencia dos parques eólicos e as aves. Primeiro, débese determinar a correcta localización dos parques eólicos e segundo, débese determinar a correcta localización de cada turbina evitando a instalación de turbinas en sitios perigosos, aínda así poden atoparse mortalidades por colisión.

Finalmente, para evitar a colisión coas aves, algúns traballos científicos propoñen pintar as turbinas para facelas máis visibles ou instalar turbinas de torres tubulares, que non ofrecen soportes adecuados para que as aves rapaces se pousen. Ao fío destas últimas medidas, existe unha solución que podería ser a máis efectiva; trátase dun módulo de detección e prevención de colisións co nome de DTBird, deseñado pola empresa española “Lique Consultoría Ambiental, S.L.”, unha empresa de tecnoloxía española especializada na protección da fauna en parques eólicos.

Existen na actualidade sistemas automáticos para a xestión da actividade dos aerogeneradores co obxectivo de reducir o impacto da avifauna cos aerogeneradores tales como *DTBird* ou *IdentiFlight*. Trátase de sistemas automáticos desenvolvidos para monitorizar a avifauna nas fases iniciais dun

proxecto eólico ou reducir a mortalidade de aves nos parques eólicos en operación, con igual funcionalidade tanto en parques eólicos terrestres como mariños. Tamén existe un sistema específico para os morcegos denominado DTBat, que funciona de forma similar. O módulo conta cunha plataforma que proporciona acceso en liña aos voos de aves e morcegos, gravados en vídeos e audio, así como datos ambientais e parámetros de operación dos aeroxeradores. Dispón de ferramentas de análise e exportación de datos, e permite a elaboración automática de informes, con táboas e gráficos que recollen a actividade das aves e as accións tomadas por todos os módulos de DTBird ou DTBat; o que conleva á verdadeira transparencia na información ambiental. En ningún caso se contempla a instalación destes sistemas coa finalidade de aminorar os impactos sobre a avifauna.

Tendo en conta que o EsIA establece que “*todos os aeroxeradores pintaranse íntegramente de cor branca ou grisácea, incluíndo rotor, a góndola e o fuste*” e que a altitude da zona ocupada polo PE está gran parte do ano cuberta de néboa, os efectos sobre a mortalidade en aves por colisión prevense **MOI SEVEROS** e en calquera caso deberían ser inasumibles.

ALEGACIÓN 32.- Deficiente avaliación sobre os efectos sobre á quiropterofauna (morcegos).

O estudo de quirópteros pon de manifesto a deficiente metodoloxía empregada. No EsIA do PE Torroña, cuxa poligonal se superopón coa do PE Torroña I púxose de manifestó a importancia da área de implantación do PE Torroña I para a alimentación desta comunidade de organismos, especialmente para as especies dos xéneros *Myotis* e *Rhinolophus* e como área de paso de especies migratorias como *Nyctalus leisleri* ou *Nyctalus lasiopterus*.

As especies detectadas na área de estudo para o PE Torroña foron:

Eptesicus serotinus
Pipistrellus pipistrellus
Pipistrellus kuhlii
Pipistrallus nathusii
Nyctalus lasiopterus
Nyctalus leisleri (VULNERABLE)
Miniopterus schreibersii (VULNERABLE)
Barbastella barbastellus (ANEXO II Directiva Hábitats)
Rhinolophus euryale (VULNERABLE, ANEXO II Directiva Hábitats)
Rhinolophus hipposideros (VULNERABLE, ANEXO II Directiva Hábitats)
Rhinolophus ferrumequinum (VULNERABLE, ANEXO II Directiva Hábitats)

As 7 primeiras especies posúen un elevado-moderado risco de colisión cos aeroxeradores.

Mestres tanto, no EsIA do PE Torroña I tan só se detectou a presenza de :

Pipistrellus pipistrellus
Eptesicus serotinus
Barbastrellus pipistrellus
Rhinolophus ferrumequinum

Claramente o inventario de quirópteros supón una **subestima das especies presentes**.

Existen diversas directrices (SECEMU, PNUMA/EUROBATS, SEO/BirdLife, Documento de orientación sobre os proxectos de enerxía eólica e a lexislación da UE sobre protección da Natureza -C(2020) 7730 final-, Alcance de estudio de impacto ambiental de proxecto de parque eólico terrestre – MITECO, 2020-) que indican que a valoración da posible incidencia das

instalacións eólicas nas poboacións de morcegos requiren dispoñer de información previa á instalación dos aerogeradores. Tal e como se recolle nestas directrices, para o deseño do PE débese realizar un estudo de mostraxe acústica a diferentes alturas co obxectivo de identificar a actividade das diferentes especies de morcegos. Estes estudos acústicos permiten tamén obter información acerca da actividade dos morcegos na zona de implantación do PE. Debido a que existe unha relación significativa entre a actividade dos morcegos e o biotopo e as condicións climáticas (baixa velocidade do vento, baixo nivel de iluminación da Lúa e altos niveis de nubosidade), os estudos acústicos deben realizarse de xeito exhaustivo e deberán estar sempre relacionados coa información sobre a temperatura, vento e humidade rexistradas *in situ* nos mesmos periodos de mostraxe. Asimesmo, dado que os sistemas de balizamento luminosos dos aerogeradores xeran concentración de insectos ás que acoden algunhas especies de morcegos para buscar alimento, estes sistemas de balizamento deberán ser considerados e valorados aportando información precisa sobre a actividade dos quirópteros no seu entorno.

Non se realizou un estudo de mostraxe acústica nin a diferentes alturas nin na totalidade da área afectada polo PE nin se tiveron en conta as balizas luminosas dos aerogeradores.

Nas mesmas directrices establécese a necesidade de realizar un inventario de refuxios. Diversos estudos científicos indican que para o inventario de refuxios de morcegos debe estudarse unha zona de tampón arredor do PE de ata 10 km.

En España, todas as especies de morcegos están incluídas no Listado de Especies Silvestres en Réxime de Protección Especial (LESPRE) así como no Anexo II e IV da Directiva Hábitats (Directiva 92/43/CEE) e polo convenio de Bonn (BOE do 29 de outubro de 1985).

A mortalidade producida polos PEs sobre os morcegos é maior que sobre as aves, afectando particularmente a especies migratorias pero tamén a especies comúns, nalgún caso chegouse a detectar unha maior mortalidade en especies migratorias que se pousan nas árboles en certas épocas do ano. A mortalidade dos morcegos é preocupante debido a que teñen unha baixa taxa de reprodución e requiren unha alta supervivencia dos adultos. Estudos en instalacións de enerxía eólica suxiren que a proximidade a zonas de hibernación, barrancos e humedais inflúen na mortalidade. As turbinas eólicas poden afectar negativamente aos morcegos, poñendo en perigo as poboacións de morcegos e limitar os beneficios económicos destas especies (por exemplo, controlar as plagas agrícolas). Non se elaborou un **mapa cartográfico de riscos** de colisión con morcegos.

A maioría dos estudos realizados sobre os impactos dos aerogeradores sobre os morcegos e mesmo sobre as aves realizáronse con turbinas de pequena altura, porén diversos estudos científicos atoparon que as turbinas máis altas matan máis morcegos e aves, polo que ante a falta de datos científicos acerca dos efectos das modernas turbinas debería intensificarse o estudo do seu impacto ambiental e aplicar o principio de cautela á hora de decidir a súa instalación.

En España, algúns estudos sitúan as mortes de morcegos entre entre 0,00 e 0,80 morcegos / MW por ano, pero a maioría dos estudos non corrixiron a eliminación de carroñeiros e os rumbos de procura de datos polo que se considera unha subestimación das mortes reais. En Portugal, as taxas anuais de mortalidade oscilaron entre 0,07 e 11,0 / MW (L. Rodrigues, Instituto da Conservação da Natureza e das Forestas, datos non publicados). Xeralmente, os datos de Europa son recompilados de maneira inconsistente, o que fai difícil a comparación entre países. Con todo, está claro que os morcegos morren con frecuencia nas turbinas eólicas en todo o continente (de 0 a 79,2 morcegos mortos por turbina e ano no sur de Europa), con algunhas instalacións experimentando considerablemente taxas de mortalidade máis altas en relación con outras.

A análise de vítimas mortais reportadas en España e Portugal, onde a maioría das instalacións eólicas se atópan na cima de outeiros e montañas, suxiren que o máis importante predictor ambiental da taxa de mortalidade é a proximidade a pendentes pronunciadas con rocha espida e sen vexetación, tal e como sucede no PE Torroña I. A rocha espida é quentada polo sol e irradia calor durante o noite, o que probablemente facilita a actividade dos insectos sobre as rochas, posiblemente explicando unha maior mortalidade en sitios próximos a pendentes con forte pendente e rochosas. Alternativamente, as rochas nas cimas de outeiros e montañas poden proporcionar refuxios adecuados para os morcegos o que incrementa os riscos de aproximación destes organismos ós aerogeradores.

A enerxía eólica evita moitos impactos ambientais das fontes de enerxía non renovables; porén, os impactos adversos da enerxía eólica na vida silvestre, incluídas as colisións de morcegos con turbinas eólicas, seguen sendo un problema de conservación importante. As poboacións de moitas especies de morcegos están experimentando diminucións a longo prazo debido a numerosos impactos antropoxénicos, e a mortalidade de morcegos nas turbinas plantea preocupacións adicionais debido á rápida expansión da enerxía eólica, especialmente en Galicia. Ademais, as turbinas estanse volviendo máis grandes para permitir unha xeración de enerxía eólica máis eficiente e a velocidades de vento máis baixas. Precisarase unha investigación continua para documentar as correlacións da mortalidade e os impactos nas poboacións de morcegos a medida que evoluciona a industria da enerxía eólica, mentres tanto deberíase aplicar o principio de cautela.

Tal e como se recolle na seguinte táboa, son moitos os tipos de repercusións nos morcegos durante o ciclo de vida dun PE, porén, non foron avaliados convintemente no EsIA.

Tipos de repercusións	Fase do proxecto				
	Previa á construción	Construción	Funcionament	Clausura	Repotenciación
Perda e degradación do hábitat (*NA)	X	X	X	X	X
Perturbación e desplazamento nos lugares de descanso (*NA)	X	X	X	X	X
Fragmentación do hábitat (*NA)		X	X	X	
Colisión (*NA)			X	X	
Efecto barraira (*NA)			X	X	
Barotraumatismo (*NA)			X	X	
Perda ou desprazamento de corredores de voo e lugares de descanso (*NA)		X	X	X	
Maior dispoñibilidade de presas invertebradas e, polo tanto, maior risco de colisión, debido á iluminación nocturna (*NA)			X	X	
Efectos indirectos (*NA)		X	X	X	X

(*NA): repercusións non avaliadas no EsIA.

O impacto do PE Torroña I sobre a comunidade de morcegos prevese **MOI SEVERA**.

ALEGACIÓN 33.- Deficiente e inadecuado Plan de seguemento ambiental.

As visitas mensuais durante os tres primeiros anos de funcionamento do PE que figuran no Plan de Seguemento Ambiental considéranse **INADECUADAS** para a avaliación da mortandade de fauna en xeral e avifauna e quiropterofauna en particular. A periodicidade mensual das visitas previstas é máis que suficiente como para que os posibles cadáveres sexan eliminados por carroñeiros asemade, a presenza de cadáveres nas inmediacións dos aeroxeradores durante longos periodos de tempo atraerá outros depredadores, incrementando así o risco de mortes por impacto. En diversos traballos científicos establécese como “APROPIADA” unha frecuencia de mostraxe semanal nos traballos de seguemento.

Para poder acadar conclusións significativas do efecto do PE sobre a mortandade dos morcegos os resultados das mostraxes dos traballos de seguemento deben compararse con outras áreas “control” situadas fóra do PE. Non se definen estas áreas “control”. O EsIA pretende achacar efectos por impacto da construción do PE mediante a obtención de resultados parecidos durante un período suficiente e non mediante comparación dos resultados obtidos con áreas “control”.

Tense demostrado que a medida máis efectiva na redución da mortandade de morcegos é o incremento da velocidade de arranque dos aeroxeradores (por enriba de 6 m/s) xa que existe unha relación inversa entre a actividade dos morcegos e a velocidade do vento. Porén esta medida ten un impacto na produción de electricidade do PE e polo tanto no seu rendemento económico. Dado que non existen datos da actividade de morcegos ó longo do ano a diferentes alturas, nin existen datos do recurso eólico, nin existe un mapa de riscos na área de implantación do PE, é imposible avaliar a viabilidade das medidas a adoptar para minimizar os accidentes cos morcegos e coa avifauna.

Non se contempla o incremento da velocidade de arranque como medida a adoptar para reducir os accidentes sobre os morcegos.

No EsIA establécese que:

“Respecto a la mortalidad por colisión, fijaremos como umbral de alerta la detección de víctimas de colisión que supongan el 40% de la población estimada de una determinada especie en el parque”

Non se realizaron estimas do tamaño poboacional de aves e quirópteros polo que non se pode establecer o umbral de alerta establecido.

“En cuanto a los umbrales de riesgo por aparición del efecto vacío, consideraremos umbral de alerta cuando la diversidad detectada de especies disminuya más de un 30%, o cuando la densidad de aves sea inferior al 50%. El umbral inadmisibles se alcanzará con un descenso del 70% y del 80% respectivamente”.

Non se calculou a diversidade de especies da zona afectada polo PE, tan só se realizou unha estima da diversidade de avifauna, polo tanto os umbrais de risco definidos son inadecuados.

O Plan de Seguemento Ambiental establecido no EsIA é inadecuado para a avaliación dos efectos sobre a mortandade sobre as poboacións e as medidas establecidas para a redución da mortandade son insuficientes e non se axustan á realidade.

ALEGACIÓN 34.- Deficiente avaliación dos efectos sobre a vexetación.

O EsIA do PE Torroña I non inclúe no inventario de vexetación e polo tanto non avalía os efectos sobre as seguintes especies: *Arnica sp.* (algunhas especies incluídas no Listado de Especies Silvestres en Ráxime de Protección Especial LESPRES), *Ilex aquifolium*, *Narcissus cyclamineus* (catalogada VULNERABLE no Catálogo Galego de Especies Ameazadas) ou *Asphodelus macrocarpus*, especie montana moi rara en áreas litorais, que habita en serras do interior de Galiza.

Por outro lado, o pastoreo continuado dos herbívoros domésticos e - sobre todo - dos cabalos salvaxes - que contan na serra da Groba cunha das poboacións máis numerosas e xeneticamente mellor conservadas de toda Galiza -, moldearon esta comunidade vexetal ao longo de miles de anos, conferíndolle unha estrutura complexa, con núcleos leñosos de toxo (*Ulex europaeus* subsp. *latebracteatus*, *U. minor* e *U. gallii* subsp. *breoganii*) e ericáceas (*Calluna vulgaris*, *Erica cinerea*, *E. umbellata* ou *E. ciliaris*). Entre estas mouteiras elevadas, de perfil arredondado, existe unha densa malla de pequenas superficies herbáceas transitadas pola fauna, ocupadas por diversas especies de gramíneas (*Agrostis gr. capillaris*, *A. curtisii*, a orófila *Avenula sulcata*, etc.), abróteas (*Asphodelus macrocarpus*), xuncos de carácter anual ou pequenas herbáceas indicadoras de humidade edáfica (*Scilla verna*, *Potentilla erecta*, *Carum verticillatum*, etc.).

Esta estrutura aberta constitúe un hábitat de especial importancia para numerosas especies animais. Precisamente, o valor que presenta a serra da Groba no seu conxunto - e de maneira moi particular, as súas cotas de maior altitude - para a rica comunidade ornítica que nidifica, inverna ou fai uso da serra como estación de paso e descanso nos seus desprazamentos migratorios, depende directamente da calidade dos seus hábitats. As comunidades vexetais arbustivas de carrasqueira atlántica europea en bo estado de conservación representan un valor cada vez máis escaso no noso país, debido ao abandono dos aproveitamentos agrícolas e gandeiros tradicionais e á extensión dos monocultivos forestais.

A supervivencia na serra da Groba de especies como a laverca (*Alauda arvensis*), a águia cobreira (*Circaetus gallicus*) ou a lebre (*Lepus granatensis* subsp. *gallaecicus*), así como a parada e descanso regular neste espazo de aves migratorias de especial valor, protexidas pola Directiva 2009/147/CE - como poden ser a tarambola rubia (*Charadrius morinellus*) ou a tarambola dourada (*Pluvialis apricaria*) - dependen da conservación deste hábitat.

A afección á vexetación preevese **MOI SEVERA** xa que tal e como se especifica no proxecto técnico, a superficie desbrozada será de 229.686,68 m² aos que haberá que sumar un radio de 100 m arredor de cada aeroxerador tal e como ecomenda o estudo de aves e quirópeteros co obxectivo de minimizar os impactos de morcegos en áreas forestais.

ALEGACIÓN 35.- Deficiente avaliación dos efectos sobre os recursos hídricos.

Non se avalían convenientemente os efectos sobre os recursos hídricos nin se establece un axeitado plan de control da calidade das augas. Non existe un estudo hidrolóxico e hidroxeolóxico que permita avaliar convintemente o efecto sobre as augas superficiais e subterráneas.

A Serra da Groba e de Argalo constitúen unha unidade medioambiental, xeolóxica, paisaxística, patrimonial e etnográfica única e singular nun enclave xeográfico caracterizado por unha gran

presión antrópica que ofrece innumerables **servizos ecosistémicos** que é necesario conservar e protexer. As poboacións dos concellos limítrofes dependen en gran medida dos recursos que ofrece esta Serra. Según datos do Instituto Galego de Estatística (IGE) en 2022 as poboacións de Tomiño, O Rosal, Oia e Baiona suman un total de 35.658 habitantes que na súa meirande parte abastécense de auga potable a partir dos aportes hídricos proceden da Serra da Groba e da Serra de Argalo, afectadas ambas polo PE Torroña I.

O EsIA do PE Torroña I só aborda de xeito parcial os posibles efectos sobre os cursos de auga superficiais e non se avalían os efectos sobre as augas subterráneas, especialmente no que atinxe ós efectos sobre a calidade e dispoñibilidade do recurso hídrico tanto para o abastecemento da poboación como para o mantemento do equilibrio hídrico dos ecosistemas.

Debido á afección ó rexime hídrico ocasionada pola remoción de terras e voaduras para a construción de viais, zanxas e cimentacións dos aeroxeradores, debería realizarse un estudo hidrolóxico das augas superficiais e un estudo hidroxeolóxico para as augas subterráneas. Non se realizaron **ESTUDOS HIDROLÓXICOS** en sistemas acuáticos, tanto lóticos como lénticos, mediante caracterizacións fluviais e das masas de auga (perfís de fluxo, batimetrías, perfís verticais de O₂, T^a, pH, Turbidez, clorofila, etc), así como cálculo de caudal ecolóxico, determinación de estado ecolóxico segundo a Directiva Marco da auga (DMA), estudo de comunidades biolóxicas, grao de eutrofización, drenaxe aceda, presenza de contaminantes en auga, sedimento e biota, entre outras moitas variables relacionadas (autorizacións e control de verteduras, cálculo de canon de verteduras e redución do mesmo, remediación de contaminación por hidrocarburos, metais pesados e outros, proxectos de restauración e actuacións de descontaminación se fose o caso, elaboración de plans de continxencia por contaminación accidental do medio acuático, xestión de recursos hídricos e asesoramento na planificación hidrolóxica, etc). En definitiva, trátase de dar cumprimento do establecido na Directiva 2000/60/CEE do Parlamento Europeo e do Consello, de 23 de outubro de 2000, pola que se establece un marco comunitario de actuación no ámbito da política de augas.

Ainda que o EsIA do PE Torroña I **non inclúe o cálculo dos volumes de materias removidos**, prevese que estes sexan de gran magnitude dadas as dimensión das superficies esplanadas polo que se fai necesario un estudo da conectividade fluvial, estudo de prevención de fenómenos hidrolóxicos extremos (inundacións, secas), estudo cartográfico de zonas inundables (cunca de achega fluvial, balance hídrico...).

No que respecta aos **ESTUDOS HIDROXEOLÓXICOS**, deben avaliarse os recursos e reservas de auga subterránea, e deben realizarse modelos de comportamento hidrolóxico de cuncas, balances hídricos, puntos de auga, inventarios e caracterización de unidades hidroxeolóxicas, estudos e modelos hidroxeolóxicos, estudos de seguemento hidroxeolóxico de sondaxes, xestión de autorizacións de captación para abastecemento, estudos de control piezométrico de acuíferos, etc.

A importancia dunha correcta avaliación dos efectos sobre os recursos hídricos é de vital importancia neste tipo de proxectos tendo en conta ademáis o escenario de **cambio climático** no que nos atopamos. Xa na actualidade as localidades que dependen dos recursos hídricos da Serra da Groba teñen problemas de abastecemento no verán motivados polos cada máis frecuentes eventos de sequía e agravados por un importante incremento da poboación estival asociada ás actividades turísticas das que depende en gran medida a economía local. Os estudos hidrolóxicos e hidroxeolóxicos deben contampar ademáis amplos períodos de retorno que teñan en conta as predicións dos modelos climáticos nos diferentes escenarios.

Non se establece un axeitado **plan de control da calidade das augas que teña en conta as zonas de risco identificadas** que potencialmente poderían verse afectadas polas obras.

Os efectos do PE Torroña I sobre os recursos hídricos serán **MOI SEVEROS**.

ALEGACIÓN 36.- Deficiente avaliación dos efectos ocasionados polo efecto de parpadeo sobre a fauna.

O estudo de parpadeo non avalía os efectos sobre a fauna local.

ALEGACIÓN 37.- Deficiente avaliación sobre os efectos do ruído na fase de construción.

A avaliación dos efectos do ruidos faise só en base ós niveis acústicos da maquinaria existente na obra e sobre o ruído producido polas turbinas durante a fase de funcionamento. Asimesmo só se analiza o efecto do ruído sobre as poboacións humanas e non sobre as especies animais. Vaise producir unha degradación CRÍTICA por ruído para a fauna de toda a Serra da Groba, con serio risco de colapso se se suman ós demais factores involucrados, aumento de presenza humana, coches, diminución de superficie habitable, etc.. No que respecta ao propio ruído, a fauna sufrirá os seguintes graves efectos:

- Dificultade para a comunicación.
- Dificultade para apareamento e cría.
- Dificultade para a relación presa-depredador.
- Dificultade para o descanso.

Non se avalían os efectos das voaduras para a apertura das cementacións. Dada a natureza granítica do sustrato prevese a realización de voaduras para a apertura das cementacións dos aeroxeradores. Porén, non se inclúe no EsIA un **estudo xeotécnico**.

ALEGACIÓN 38.- Deficiente avaliación dos efectos derivados dos procesos de restauración e revexetación.

No plan de restauración (ANEXO J) non se concretan adecuadamente as medidas de restauración e revexetación nin se especifica a procedencia das especies que se empregarán para a restauración e revexetación das superficies alteradas e deterioradas pola execución das obras. Por outra parte o plan de restauración emitíuse con data de xuño de 2020 e o estudo de hábitats emitíuse con data de xullo de 2021, esta incoherente temporalización dos traballos determina que o plan de restauración non contemple a totalidade de hábitats e especies vexetais caracterizadas na área de influencia do PE.

Debido á presenza de hábitats e especies de interese comunitario así como de especies catalogadas como VULNERABLES no Catálogo Galego de Especies Ameazadas, débese garantir o mantemento do equilibrio ecolóxico. A introducción de especies alóctonas xenerará fenómenos de competencia coa vexetación autóctona que pode resultar perxudicada. Por outra banda, é importante manter os ecotipos propios do lugar. Nos catálogos de sementes estatais ou comunitarios que proporciona o Ministerio de Agricultura, Pesca e Alimentación non existen sementes de moitas das especies vexetais propias dos hábitats de interese comunitario que se verán afectados.

Para evitar o impacto no equilibrio ecolóxico é necesario rexenerar e revexetar as superficies degradadas e alteradas con plantas propias do entorno onde se realizan os traballos.

Vulnéranse ademáis os obxectivos de calidade paisaxística (OCP) para as unidades de paisaxe con tipos de paisaxe: matogueira e rochedo ou turbeira e brzal húmido en serras, recollidos no ANEXO I do DECRETO 238/2020 polo que se aproban as Directrices da paisaxe de Galicia:

Unidades de paisaxe con tipos de paisaxe: matorral y roquedo o turbera y brezal húmedo en sierras.

2C_3_1. Unos matorrales, roquedos y turberas en las sierras bien estructuradas ecológicamente, resilientes, sin procesos erosivos y que conserven la morfología y vegetación propia de su medio ambiente, sin presencia de especies alóctonas e invasoras. Unos ámbitos naturales que compatibilicen su función ecológica con el mantenimiento de sus valores estéticos y productivos frente a las principales amenazas de este tipo de paisaje: abandono, incendios, erosión y especies invasoras.

Tamén se vulneran as Normas e recomendación recolidas no ANEXO IV do DECRETO 238/2020 polo que se aproban as Directrices de paisaxe de Galicia que no apartado 4.2.4.3 Parques eólicos establece:

i) (N) Debe minimizarse la eliminación de cobertura vegetal. Cualquier plantación que se efectúe para naturalizar taludes, formar setos, recuperar coberturas de caminos o plataformas, debe realizarse con especies arbóreas, arbustivas y herbáceas propias del lugar, disponiéndolas de un modo semejante al natural.

Por outra banda, entre os criterios de selección das especies que se empregarán no proceso de restauración e revexetación inclúense os factores edáficos asegurando que estes factores influen dunha maneira directa e condicionan o tipo de solo que se atopa na zona, marcando as condición que influirán no desenvolvemento da vexetación.

En ningún caso se fixo un estudo edáfico nin unha caracterización *in situ* dos solos afectados e obxecto de rexeneración.

ALEGACIÓN 39.- Deficiente avaliación dos efectos derivados da eliminación dos aeroxeradores na fase de desmantelamento.

Existe un acordo unánime en canto ás dificultades que supón a eliminación das pás dos aeroxeradores cando estes acadan o final da súa vida útil. Os materiais sintéticos que as compoñen fan imposible a súa reciclaxe e tan só nunha practicamente desprezable porcentaxe destas poden reutilizarse. O habitual é que estas pás acaben soterradas en vertedoiros ó aire libre. Ademáis, no seu desmantelamento e para facilitar o seu transporte, estas pás frágantense empregando serras mecánicas o que conleva a emisión de grandes cantidades de micropartículas de resinas e polímeros sintéticos que quedan no medio natural sin que se coñeza o potencial efecto sobre os ecosistemas e mesmo sobre a saúde humana.

En Galicia no ano 2019 o número de aeroxeradores era de 4.026, moitos deles a piques de rematar a súa vida útil polo que nos enfrontamos a un inminente problema mediomambiental que a día de hoxe non ten unha solución satisfactoria.

Os efectos ambientais da eliminación das pás na fase de desmantelamento debe avaliarse convintemente e en calquera caso debe evitarse a emisión de micropartículas de resinas e polímeros sintéticos ó medio natural.

ALEGACIÓN 40.- Vulneración do artigo 11 da Lei 7/2008 do 7 de xullo, de protección da paisaxe de Galicia. Afección sobre a calidade paisaxística e sobre o tecido socioeconómico

Hoxe en día, nos países desenvolvidos existe unha conciencia xeneralizada da necesidade de preservar determinados espazos das inercias transformadoras. Esta demanda social, incardinada no fenómeno contemporáneo da toma de conciencia ambiental, permitiu que a paisaxe se converta nun dereito, en parte do interese xeral como elemento significativo da vida cotiá e do benestar da poboación.

Os concellos de Nigrán, Baiona, Gondomar, Tomiño, O Rosal, Oia e A Guarda rexeitaron en sendas sesións plenarias a construción de parques eólicos na Serra da Groba entre outros motivos, pola grave degradación da paisaxe.

O contexto xeográfico da Serra da Groba no Val de Miñor e Baixo Miño constitúe un atractivo turístico de primeira magnitude que xera unha actividade económica da que depende unha gran parte da economía local.

Na sociedade actual do século XXI os modelos turísticos cambiaron hacia un maior recoñecemento e valoración dos valores naturais dos destinos turísticos. Hoxe, o sector turístico depende en grande medida da conservación e protección dos valores naturais dos principais destinos turísticos.

A Serra da Groba, por tratarse dun enclave natural na área de maior densidade poboacional de Galicia atrae a miles de visitantes como atestiguan os numerosísimos roteiros de senderismo, roteiros a cabalo, roteiros de bicicleta, áreas de escalada, actividade de parapente, merendeiros e áreas recreativas, miradores, etc.

Tal e como establecen as Directrices de Ordenación do Territorio (DOT), deberán terse en conta entre outros, a composición escénica da paisaxe e a dinámica da paisaxe. A primeira entendida como a xénese das escenas que definen as paisaxes, os condicionantes das actividades e os asentamentos humanos, a partir dos elementos fundamentais como o relevo, a configuración hidrográfica ou os elementos xeomorfolóxicos, é dicir, a composición fisiográfica; e a segunda, determinada polo resultado da relación entre o ser humano e o medio, mostrada polos usos do solo e a súa distribución e composición, as cores e formas dos distintos elementos e a súa disposición en relación cos elementos estruturais.

O proxecto do PE Torroña I sometido a exposición pública presenta un deficiente **Estudo de Impacto e Integración Paisaxística (EIIP)** que incumpre o Artigo 11 da Lei 7/2008, do 7 de xullo, de protección da paisaxe de Galicia.

a) Non se leva a cabo una correcta diagnose do estado actual da paisaxe: principais componentes, valores paisaxísticos, visibilidade

Tal como se recolle no ANEXO III do DECRETO 238/2020 sobre indicadores de calidade paisaxística para o control e seguemento do estado e da evolución das unidades da paisaxe, non se calculan os seguintes indicadores:

- Índice de diversidade de coberturas forestales
- Área media de las manchas forestales
- Área de superficies forestales que cambian de uso
- Índice de diversidad agroforestal
- Índice de proximidad de manchas urbanas

- Índice de calidad visual (ICV)

b) Non se xustifica cómo se incorporarán ao proxecto os Obxectivos de Calidade Paisaxística (OCP) para áreas de especial interés paisaxístico (AEIP) recollidos no DECRETO 238/2020 polo que se aproban as Directrices de paisaxe de Galicia.

Na zona afectada polo PE Torroña I produciranse efectos **MOI SEVEROS** sobre,

- **miradores:**

Monte da Groba (cod. 121). AEIP potencialmente visibles:

AEIP_06_01	AEIP_08_13
AEIP_06_06	AEIP_06_14
AEIP_06_09	AEIP_08_19
AEIP_08_10	AEIP_08_20
AEIP_06_11	AEIP_08_22

Pedra da Gata (cod. 289): AEIP potencialmente visibles:

AEIP_06_06	AEIP_08_21
AEIP_08_19	AEIP_06_11
AEIP_06_09	AEIP_08_22
AEIP_08_20	AEIP_06_12
AEIP_06_10	AEIP_06_13

- **Áreas Especiais de Interés Paisaxístico (AEIP):**

AEIP_06_09_ Serra da Groba

- **Itinerarios de interés paisaxístico:**

Serra da Groba (cod. NAT055)

Sendeiro das Greas (GR 58)

O proxecto eólico Torroña I invadiría o núcleo central da **AEIP_06_09 Serra da Groba**, nomeadamente as áreas de maior altitude, paisaxisticamente as máis vulnerabeis. e sitúanse a escasos metros da **AEIP_06_09 Serra da Groba**.

Mais sería sobre todo na proximidade, na contemplación directa e cercana dunha paisaxe ancestral e aberta, caracterizada polo relevo suave dos planaltos ou chans de altitude, salpicados de charcas estacionais; por unhas comunidades herbáceas e de monte baixo nun excelente estado de conservación e plenas de biodiversidade, moldeadas pola acción milenaria dos cabalos salvaxes; por un manexo cultural do territorio que favoreceu o hábitat do garrano e dunha gandeiría en réxime extensivo; por unhas pradarias naturais que mostran na estación invernal un verdor deslumbrante; por unha xeografía máxica e un patrimonio inmaterial habitado por seres como as “*adobaduras*” – seres míticos femininos - e o *tardo*. Sería na cercanía onde o impacto paisaxístico do parque eólico resultaría demoledor.

A publicación *Catálogo das Paisaxes de Galicia. Grande Área Paisaxística Costa Sur-Baixo Miño*, da Xunta de Galicia e o Instituto de Estudos do Territorio, menciona en varias pasaxes a serra da Groba, destacando a prominencia do seu relevo, a singularidade que esta serra lle confire á rasa litoral que se estende desde Baiona até A Guarda, a impronta da gandeiría extensiva na serra e os seus valores estéticos, que califica de “*únicos*”:

- “*O relevo das comarcas Costa Sur-Baixo Miño Litoral e o Baixo Miño Interior está dominado pola Serra da Groba ao oeste, presentando fortes pendentes cara ao mar, e a Serra de Argallo na súa parte suroeste*”.

- “A cornixa topográfica lineal dos montes de Oia e a Serra da Groba, que configuran un tipo de costa único en Galicia”.

- “A presenza de serras prelitorais xera que nunha área na que existen elementos dunha elevada compoñente estética (río Miño, por exemplo), primen estes espazos de serra nos que conflúen os valores intrínsecos propios destes espazos con numerosos miradoiros naturais que ofrecen amplitude de vistas sobre a franxa litoral e o océano (por exemplo, Serra da Groba)”.

- “A Serra da Groba actúa como linde norte de parte desta GAP, posuíndo uns valores estéticos únicos na súa contorna, ligados ás texturas do monte baixo, mato e rochedos, que unidas á gandería extensiva practicada nas partes altas, converte a este espazo en singular”.

Non resulta casual que esta publicación oficial teña como portada, precisamente, unha imaxe dun grupo de cabalos salvaxes a carón da Poza Negra, dentro da *Área de Especial Interese Paisaxístico Serra da Groba*, na área ameazada polo proxecto eólico.

O apartado 1.2 do ANEXO I do DECRETO 238/2020 en canto aos obxectivos da calidade paisaxística (OCP) para AEIP):

AEIP.1. Unos valores ecolóxicos preservados de maneira sostenible como garante de variedade y funcionalidad ecológica, y en los que se protejan aquellos elementos constituyentes que otorgan el valor diferencial.

AEIP.2. Unos valores culturales o patrimoniales, sean materiales o inmateriales, preservados como elementos configuradores de los paisajes culturales, atendiendo a su relación con el territorio.

AEIP.3. Unos valores estéticos o panorámicos protegidos mediante el mantenimiento de las condiciones perceptivas vinculadas a los fondos escénicos, a la amplitud de vistas y a la matriz compositiva propia del paisaje autóctono.

No apartado 1.4. OCP para actuación e elementos caracterizadores da paisaxe:

Parques eólicos.

– Unas instalaciones de energía eólica diseñadas de manera que respeten el carácter propio del paisaje existente, implantadas según la geomorfología de la localización y minimizando su impacto en el entorno natural y el paisaje, así como la visibilidad desde las vías de circulación y los núcleos de población.

– Unos parques eólicos compatibles con otros usos productivos potenciadores de la sostenibilidad natural, económica y social del entorno en el que se insertan.

Apartado 1.5.6. OCP para Costa Sur-Baixo Miño:

5B_4. Un mosaico agroforestal gestionado en la búsqueda de explotaciones forestales y agroganaderas eficientes y sostenibles, en el que se mantenga la diversidad estética y textural propia de este paisaje.

6B_4. Unas plantaciones forestales en las que se armonice una silvicultura productiva, gestionada por los instrumentos de planificación forestal, con un paisaje de calidad.

2C_3. Unos matorrales y turberas en las sierras que, en el caso de atesorar un especial valor natural, conserven sus condiciones ecológicas y topográficas primitivas. Una variedad morfológica, textural y cromática preservada en la

búsqueda del mantenimiento de sus valores naturales, estéticos y productivos ligados al ámbito de sierra.

5C_4. Unos mosaicos agroforestales en las sierras que mantengan un paisaje agrario de calidad variada.

6C_4. Unas plantaciones forestales en las sierras con diversidad textural y de especies, gestionadas por instrumentos de gestión forestal que contribuyan a su riqueza paisajística.

Unidades de paisaje con tipos de paisaje: Matorral y roquedo o turberas y brezales húmedos en sierras.

2C_3_1. Unos matorrales, roquedos y turberas en las sierras bien estructuradas ecológicamente, resilientes, sin procesos erosivos y que conserven la morfología y vegetación propia de su ambiente, sin presencia de especies alóctonas e invasoras. Unos ámbitos naturales que compatibilicen su función ecológica con el mantenimiento de sus valores estéticos y productivos frente a las principales amenazas de este tipo de paisaje: abandono, incendios, erosión y especies invasoras.

Unidades de paisaje con tipo de paisaje: borde litoral.

13_3_3. Unas vistas de los paisajes marinos y de las rías que conserven las características y los valores paisajísticos naturales, panorámicos, estéticos y de uso propios de estas.

Unidades de paisaje con tipo de paisaje: agrosistema intensivo (mosaico agroforestal) en sierras.

5C_4_1. Un agrosistema intensivo de mosaico agroforestal en la sierra en el que los diferentes usos se localicen en las zonas más aptas para los mismos, teniendo en cuenta criterios de aptitud y garantizando simultáneamente un paisaje agrario de calidad. Ámbitos en los que coexistan armónicamente los diferentes usos, flora y fauna, manteniendo los elementos estructurantes propios de la gestión tradicional de estos espacios.

Apartado 1.5.8. OCP para Rías -Baixas:

2B_3. Unos matorrales en las que se compagine la actividad productiva agropecuaria propia de las llanuras y de los valles con la preservación de su ecosistema y la protección de los ámbitos de alto valor ecológico.

2C_3. Unos matorrales y turberas en las sierras que, en el caso de atesorar un especial valor natural, conserven sus condiciones ecológicas y topográficas primitivas. Una variedad morfológica, textural y cromática preservada en la búsqueda del mantenimiento de sus valores naturales, estéticos y productivos ligados al ámbito de sierra.

A instalación do PE Torroña I é **INCOMPATIBLE** coa incorporación dos OCPs para AEIP e para actuacións e elementos caracterizadores da paisaxe.

c) Non se propoñen suficientes medidas de integración paisaxística do proxecto.

Tal e como se recolle na guía para a elaboración de Estudos de Impacto e Integración Paisaxística (EIIP) da Consellería de Medio Ambiente da Xunta de Galicia, estableceranse medidas de integración de carácter preventivo, corrector e compensatorio.

Non se contemplan medidas sobre o grupo de impactos sobre a funcionalidade paisaxística social e económica. Cada espazo, en función do seu tipo de paisaxe, ten unha

funcionalidade que implica unha determinada distribución dos elementos que a conforman. A modificación desa disposición altera a lóxica territorial, converténdose nun impacto sobre a súa funcionalidade. Esta disfunción pode levar consigo unha perda da súa produtividade, xa sexa esta agrícola, forestal, turística ou recreativa, de tal forma que se poden ver insatisfeitas as necesidades sociais e económicas dunha poboación en clave de desenvolvemento sustentable. Así, por exemplo, a construción dunha grande infraestrutura sen a reflexión previa sobre o modelo de organización do territorio e os eixes vertebradores dos distintos asentamentos afectados pode provocar unha desconexión entre áreas dependentes ou complementarias dende o punto de vista social e económico.

Non se contemplan medidas sobre o grupo de impactos sobre a funcionalidade paisaxística xeosistémica. A perda da biodiversidade e da xeodiversidade pode redundar na perda directa e indirecta da calidade e diversidade paisaxística.

Non se contemplan medidas sobre o grupo de impactos sobre o patrimonio herdado. Entendidos como tales os efectos de transformación de elementos materiais e inmateriais que son resultado de herdanzas culturais de distintas épocas. Costumes, tradicións, elementos paisaxísticos de grande antigüidade... O significado histórico pode ser comprendido como a unión do patrimonio material e inmaterial pero visto dende unha perspectiva pertencente á dinámica paisaxística.

Non se contemplan medidas sobre o grupo de impactos sobre lugares de interés histórico. Os lugares nos que se desenvolveron acontecementos de importancia na configuración histórica do territorio deben ser preservados de actuacións que desfiguren ou enmascaren a memoria histórica.

Non se contemplan medidas sobre o grupo de impactos estéticos. A paisaxe é unha creación do ser humano e como tal non existe se alguén non a sente. Esta percepción, que emana tanto do sensorial coma da memoria, é a que fai que cada sociedade e cada individuo recoñeza nunha paisaxe determinados valores estéticos.

Non se contemplan medidas sobre a perda de información científica e ambiental. Existe un patrimonio científico cuxa información é fundamental para o estudo de ambientes e climas pasados e a interpretación dos futuros. Este leva paralelo un contido educativo intrínseco que pode concienciar as xeracións futuras sobre a necesidade de protexer e respectar o medio no que vivimos.

Non se ten en conta a afección a hábitats rochosos de *Sedum* na avaliación da vexetación no Estudo de Integración Paisaxístico.

No estudo de visibilidade sobre espazos protexidos **non se ten en conta a ZEPA Espazo Mariño das Rías Baixas (SiteCode: ES0000499).**

O EIIP non se corresponde coa situación real toda vez que considera que *“a existencia doutros parques eólicos en fase de tramitación ou de nova solicitude nas inmediacións do parque proxectado, supón que estas novas unidades e a mesma irrupción na paisaxe non son exclusivas das instalacións proxectadas”*. Na actualidade o PE Merendón e Albariño I obtiveron as súas correspondentes DIAs desfavorables.

Dende que en 1995 se empezaron en Galicia a implantar os primeiros parques eólicos dispónse xa dunha ampla serie temporal de datos sobre a que analizar o impacto socioeconómico destas infraestruturas. A pesar dos grandes beneficios prometidos sobre a economía local a través da creación de emprego e xeración de riqueza tal e como afirma o

propio Proxecto Sectorial, o certo é que en todos os concellos produciuse unha continuada perda de poboación dende a implantación do PEs. Aínda que no EsIA do PE Torroña I estímase como positivo o impacto sobre o emprego e a xeración de recursos económicos para as comunidade locais non se inclúe unha estimación de postos de traballo que se xerarán nin da magnitude desa xeración de recursos económicos para as comunidades locais.

O 22 de setembro de 2022 publicouse no DOG o *ANUNCIO do 8 de setembro de 2022, da Dirección Xeral de Calidade Ambiental, Sostibilidade e Cambio Climático, polo que se fai pública a declaración de impacto ambiental do proxecto do parque eólico Albariño I, nos concellos de Baiona, Oia e Tomiño (Pontevedra) (expediente 2020/0241)*, esta **DIA foi desfavorable** e nela, o Instituto de Estudos do Territorio (IET) constataba un forte impacto sobre as Áreas de especial interese paisaxístico Serra da Groba, Corroubelo e Chan da Valga con *“impactos críticos sobre a paisaxe, que alterarían de forma irreversible os valores das AEIP máis afectadas, sen que tales efectos poidan mitigarse con ningún tipo de medida corrector”*. Pois ben, **O PE Torroña I superponse co PE Toroña polo que os efectos sobre a paisaxe serán exactamente os mesmos.**

A degradación da paisaxe ocasionada pola instalación de infraestruturas industriais terá un impacto **MOI SEVERO** sobre a conservación dos seus valores paisaxísticos.

ALEGACIÓN 41.- Vulneración da Lei 3/1996, de protección dos Camiños de Santiago

En 1996 aprobouse a Lei 3/1996 do 10 de maio, de protección dos Camiños de Santiago, tal e como establece o preámbulo:

O Camiño de Santiago foi unha vía de comunicación, lugar de encontro de culturas e xerador dunha vida social e económica que deu lugar á formación de cidades e vilas e, consecuentemente, a unha transformación da paisaxe, trazos todos eles que o dotan desa impresionante riqueza cultural e histórica merecedora de respecto e protección.

A Comunidade Autónoma de Galicia recoñeceu o camiño de Santiago como un ben patrimonial protexido por medio da Lei 3/1996, do 10 de maio, de protección dos camiños de Santiago, que establece a condición de territorio histórico catalogado. Para a xestión integral do Camiño de Santiago, o Consello da Xunta de Galicia do 24 de setembro de 2015 aprobou o Plan director e estratéxico do Camiño de Santiago 2015-2021.

No Artigo 21. 3, considéranse faltas leves:

c) La realización de actividades contrarias a los valores del Camino.

O Camiño de Santiago Portugués pola costa experimentou un gran incremento na afluencia de visitantes nos últimos anos, según [se recolle nas estatísticas oficiais](#)⁵⁷:

2016: 2.600 visitantes
2017: 7.329 visitantes
2018: 13.841 visitantes
2019: 8.576 visitantes

⁵⁷ <https://oficinadelperegrino.com/>

A industrialización do territorio e a degradación da paisaxe contribuirán de maneira irreversible á perda do atractivo que supón o Camiño de Santiago Portugués pola Costa.

No EsIA non consta informe do ICOMOS (*Consello Internacional de Monumentos e Sítios*).

ALEGACIÓN 42.- Deficiente avaliación dos efectos na mitigación do cambio climático.

O EsIA non realiza una valoración do impacto da construción do PE en termos de contribución á liberación de gases de efecto invernadoiro, principal causa do cambio climático.

O redactor do EsIA non ten en conta que a construción dos aeroxeradores e toda a infraestrutura necesaria para a construción dun PE require dunha gran cantidade de materiais que proveñen de actividades mineiras con gran impacto medioambiental e dun gran consumo de enerxía que contribúe á emisión de gases de efecto invernadoiro responsables do cambio climático.

Para o estudo da contribución do PE á mitigación do cambio climático en termo de compensación de emisión de gases de efecto invernadoiro (CO₂), o EsIA tan só ten en conta a fase de construción do PE a fase de explotación e a fase de desmantelamento. Porén, debe terse en conta o ciclo de vida completo do PE que comprende:

- A extracción e procesado das materias primas necesarias para a fabricación dos aeroxeradores e de todos os materiais auxiliares. (**Non se considera no EsIA**)
- O transporte dos materiais ata a zona de construción. (**Non se considera no EsIA**)
- A construción e a fase de funcionamento do PE.
- O desmantelamento e a xestión dos materiais e residuos ó final da súa vida útil.

Según os datos publicados, a maior contribución á Pegada de Carbono dun PE, con moita diferenza, corresponde á extracción e procesado das materias primas para a fabricación dos aeroxeradores (Resinas, fibra de vidro, ferro fundido, formigón, ferro, aceiro, silicatos, cobre...). Así, esta fase supón un promedio do 85% das emisións de CO₂ dun PE, tendo en conta todo o seu ciclo de vida completo, mentres que tan só o 8% corresponde á fase de construción e funcionamento do PE.

Non se valora a compensación de emisión de gases de efecto invernadoiro (CO₂) no EsIA.

ALEGACIÓN 43.- Deficiente avaliación dos efectos ambientais sinérxicos e acumulativos.

O estudo de efectos sinérxicos e acumulativos é inadecuado e está fóra de contexto. Non se ten en conta o Proxecto básico de central hidroeléctrica reversible de auga mariña en Punta Centinela (Oia) que se superpón coa poligonal do PE Torroña I.

43.1.- Sobre os efectos sinérxicos e acumulativos aos hábitats de interese comunitario.

No ANEXO II de Cartografía dos novos LIC⁵⁸ propúxose a creación do LIC Serra da Groba e Monte da Valga (ES1140018) e do LIC Costa de Oia (ES1140019) no procedemento de ampliación mediante o ANUNCIO do 21 de decembro de 2011, da Dirección Xeral de Conservación da Natureza. Ambos foron considerados de escasa

⁵⁸ https://cmatv.xunta.gal/c/document_library/get_file?file_path=/portal-web/Documentos_DXConservacion_da_Natureza/Espazos_protexidos/Rede%20Natura%202000/Anexo_2.pdf

entidade no seu momento por non ofrecer a protección adecuada ós hábitats de interés comunitario presentes. En 2014 (DOG do 31 de marzo de 2014)⁵⁹ nin na Declaración de zonas especiais de conservación (ZEC) nin na aprobación do Plan Director da Rede Natura de Galicia, foron incluídos estes dous novos LIC propostos. Xa en 2004 a lista de lugares de importancia comunitaria (LIC) en Galicia foi considerada como insuficiente por parte da Comisión Europea. Nas súas Decisións 2004/813/CEE (DOUE nº L 387, 29/12/2004) e 2006/613/CE (DOUE nº L 259, 21/09/2006) estableceu para cada unha das rexións bioxeográficas e para cada estado membro, as necesidades de mellora na contribución á rede Natura 2000 que se debían contemplar nas futuras ampliacións, corrixindo as insuficiencias detectadas ou mellorando a información.

Recentemente (2 de xullo de 2020) a Comisión Europea instou a España (carta de emprazamento⁶⁰, nº de infracción 20152003) a completar a designación como zona especial de conservación (ZEC) de todos os lugares de importancia comunitaria (LIC) das rexións alpinas, atlántica e mediterránea, e a adoptar medidas e obxectivos detallados e específicos para cada lugar no caso dunha parte representativa destas zonas especiais de conservación⁶¹. A pesar de que Galicia dispón dun Plan Director da Rede Natura 2000, a Comisión Europea pide un maior esforzo a Galicia xa que entende que “as medidas de conservación recollidas no plan son demasiado vagas e indeterminadas e non ofrecen, polo tanto, suficiente claridade para a súa aplicación”⁶².

A continuación indícanse os hábitats recollidos na Directiva 92/43/CEE presentes na Serra da Groba situados dentro da poligonal dos parques eólicos (*os códigos numéricos correspóndense cos indicados na Directiva. Os sinalados cun * considéranse PRIORITARIOS*):

3. hábitats de auga doce

31. Augas estancadas

3110 Augas oligotróficas cun contido en minerais moi baixo das chans areosas (*Littorelletalia uniflorae*).

32. Augas correntes – tramos de cursos de auga con dinámica natural e seminatural (leitos menores, medios e maiores), nos que a calidade da auga non presenta alteracións significativas.

3260 Ríos, de pisos de planicie a montano con vexetación de *Ranunculion fluitantis* e *Callitricho-Batrachion*.

4. Uceiras e matogueiras de zona temperada

4020 *Uceiras húmidas atlánticas de zonas temperadas de *Erica ciliaris* e *Erica tetralix*.

4030 Uceiras secas europeas

6. Formacións herbosas naturais e seminaturais

6230 Formacións herbosas con *Nardus* (*Nardus stricta*)

⁵⁹ https://www.lavozdeg Galicia.es/noticia/sociedad/2015/05/11/europa-abre-expediente-espana-retrasos-red-natura-2000/0003_201505G11P26991.htm

⁶⁰ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/es/INF_20_1212

⁶¹ <https://www.diario.eco/insuficiente-proteccion-de-la-red-natura-2000/>

⁶² https://www.lavozdeg Galicia.es/noticia/sociedad/2015/05/11/europa-abre-expediente-espana-retrasos-red-natura-2000/0003_201505G11P26991.htm

Os cervunais están amplamente representados a través de todo o sistema hídrico da serra da Groba, en forma de pequenas e medianas poboacións e medrando fundamentalmente sobre depósitos turbosos, no bordo das charcas estacionais e en pasteiros higrófilos de montaña, acompañado en ocasións por *Juncus squarrosus*.

A presenza do cervún (*Nardus stricta*) na serra da Groba é de grande interese bioxeográfico, aparecendo citado na Nova Acta Científica Compostelana (NACC nº 15. 2006. páx. 59 e 60).

7. Turbeiras altas, turbeiras baixas (fens e mires) e áreas pantanosas

71. Turbeiras ácidas de esfagno

7110 *Turbeiras altas activas

7140 "Mires" de transición

7150 Depresións sobre sustratos turbosos de *Rhynchosporion*

8. Hábitats rochosos e covas

82. Pendentes rochosas con vexetación casmofítica

8220 Vexetación cosmofítica de pendentes rochosas

8230 Rochedos silíceos con vexetación pioneira de *Sedo-Sclerantion* ou *Sedo albi*, *Veronicion dellinii*

9 Bosques (sub)naturais de especies autóctonas, en monte alto con sotobosque típico, que responde a un dos seguintes criterios: raros ou residuais, e/ou que albergan especies de interese comunitario

91 Bosques da Europa temperada

91E0 *Bosques aluviais de *Alnus glutinosa* (amieiros) e *Fraxinus excelsior* (freixos) (*Alno-Podion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

A deficiente avaliación de efectos sinérxicos e acumulativos non ten en consideración a dimensión cuantitativa nin cualitativa dos efectos sobre estes hábitats.

A construción dos PEs que figuran no Rexistro Eólico de Galicia en toda a Serra da Groba e Argalo (Albariño I, Rosal, Merendón, Torroña I e Torroña I) e a central hidroeléctrica reversible de auga mariña en Punta Centinela farán imposible a declaración futura dos hábitats de interese comunitario afectados, dentro da rede de espazos de Rede Natura 2000 de Galicia e o impacto sobre os hábitats e especies de interese comunitario será **MOI SEVERO**.

43.2.- Sobre os efectos sinérxicos e acumulativos á conectividade funcional

O artigo 10 da Directiva de hábitats da Unión Europea establece que: "Cando o consideren necesario os Estados membros, no marco das súas políticas nacionais de ordenación do territorio e de desenvolvemento e, especialmente, para melloraren a coherencia ecolóxica da rede Natura 2000, esforzaranse por fomentar a xestión dos elementos da paisaxe que revistan primordial importancia para a fauna e a flora silvestres. Trátase daqueles elementos que, pola súa estrutura lineal e continua (como os ríos coas súas correspondentes ribeiras ou os sistemas tradicionais de deslinde dos campos), ou polo seu papel de puntos de enlace (como os estanques e soutos) resultan esenciais para a migración a distribución xeográfica e o intercambio xenético das especies silvestres".

Hoxe en día, pódese afirmar sen risco a equivocarse que a conectividade constitúe a base ineludible para unha xestión territorial sostible, capaz de protexer as funcións vitais do patrimonio natural e, porque non, cultural. A literatura científica coincide no diagnóstico. A fragmentación e perda de conectividade funcional é unha das principais causas da perda de biodiversidade.

A conectividade funcional entre os hábitats non só se establece sobre a superficie do terreo senon que a conectividade tamén depende da ausencia de estruturas físicas que rompan a continuidade do espazo aéreo para o caso da comunidade de organismos voadores (avifauna, quiropterofauna, insectos...). A ruptura desta conectividade funcional, polo tanto, non só require da avalición dos efectos dos vias sobre a fragmentación do territorio senon que tamén é necesario analizar o efecto barreira que o conxunto dos parques eólicos xenera no espazo aéreo dificultando a mobilidade das especies voadoras. Esta circunstancia é especialmente importante para a comunidade de especies migratorias e para aquelas especies que empreguen un amplo territorio de distribución.

O propio Proxecto Sectorial afirma *“El área de implantación del parque eólico es una zona rústica, que abarca un territorio marcado por una clara conectividad territorial, tanto en uso como en características naturales, paisaje, etc.”*

A deficiente avaliación dos efectos sinérxicos e acumulativos dos PEs na Serra da Groba e Argalo repercutirá negativa e irreversiblemente na capacidade de conectividade funcional do territorio nunha área xeográfica clave que conecta os diferentes espazos de Rede Natura da contorna. Os efectos sobre a conectividade funcional serán **MOI SEVEROS**.

43.3.- Sobre os efectos sinérxicos e acumulativos aos humedais.

Ó abeiro do *DECRETO 127/2008, de 5 de xuño, polo que se desenvolve o réxime xurídico dos humedais protexidos e se crea o Inventario de humedais de Galicia* (DOG do 25 de xuño de 2008), elaborouse unha proposta de humedais en relación á proposta de Rede Natura 2000 de Galicia. Nesta proposta recolléronse unha serie de humedais na Serra da Groba.

Código	Nome	Coord. UTM
1140027	Os Marcos	29TNG109582
1140026	Curro de Mougás	29TNG104580
1140214	Curro de Mougás- 1	29TNG105580
1140215	Curro de Mougás- 2	29TNG111577
1140219	Brañas da Groba	29TNG131574
1140217	Rego de Mougás	29TNG132557
1140030	Cruz de Pau	29TNG135546
1140216	A Cruz de Pau	29TNG137543
1140218	Torroña	29TNG129525
1140028	Torroña	29TNG129527 Complejo húmedo del estuario del Miño
1140224	As Fontiñas	29TNG129492
1140029	A Portela	29TNG128488 Complejo húmedo del

<p>Estes humedais sufrirán un efecto MOI SEVERO tanto na fase de construción dos parques eólicos, como nas fases de explotación e desmantelamento. Non se avalían convintemente os efectos sinérxicos e acumulativos sobre estes elementos.</p>
--

43.4.- Sobre os efectos sinérxicos e acumulativos ás Areas Especiais de Interés Paisaxístico (AEIP)

a) Catálogo das Paisaxes de Galicia (*Decreto 119/2019 de 28 de xullo, polo que se aproba o Catálogo das Paisaxes de Galicia*)

Según consta na memoria do documento do Catálogo das Paisaxes de Galicia, na parte II, Grandes Áreas Paisaxísticas (GAP): VI, Costa Sur-Baixo Miño, na pax. 15 VI.4.1 Valores Naturais e Ecolóxicos recóllese o seguinte:

“son recoñecibles diversos ecosistemas naturais (esteiros, marismas, dunas, ríos, herbais húmidos, turbeiras, bosques naturais e seminaturais) que configuran reservorios de elevado valor para a conservación da biodiversidade.”

Destácanse ademáis hábitats de interés comunitario, algún deles considerado prioritario e especies de interés comunitario.

“Os petróglifos son unha das singularidades da paisaxe da provincia de Pontevedra e están declarados Monumentos Histórico-Artísticos polo Decreto 3741/1974 de 20 de decembro.”

No punto VI.4.3 sobre os Valores Estéticos e Panorámicos destácase que:

“A variedade formal dentro da GAP e os elementos de auga confirenlle moitas singularidades estéticas, entre as que poden destacarse:

-A cornixa topográfica lineal dos montes de Oia e a Serra da Groba, que configuran un tipo de costa único en Galicia.

- Os afloramentos e xeoformas graníticas singulares nas serras.”

“Unha vez identificadas as AEIP (Áreas Especiais de Interés Paisaxístico) candidatas, procedeuse a delimitalas seguindo os criterios descritos no apartado 2.7.3.2.1 da memoria. Durante esta etapa algunhas áreas foron descartadas ben por coincidir en zonas ocupadas maioritariamente por edificacións, ben por non atoparse coherencia ou conexión territorial entre o conxunto de LEIP (Lugares Especiais de Interés Paisaxístico) que deron orixe á área. As AEIP resultantes deste proceso, unha vez seleccionadas e revisadas polo equipo técnico e o Panel de Expertos, son 18 e ocupan un total de 11.765 ha (ver Figura 18 e as correspondentes fichas do anexo de AEIP). A estas áreas hai que engadir os 3 espazos de interese paisaxístico delimitados no POL, que supoñen unha superficie de 576 ha (ver Figura 18 e as correspondentes fichas do anexo de EIP). Finalmente, o número total de AEIP incluídas total ou parcialmente en Costa Sur - Baixo Miño é de 21, abarcando un total de 12.341 ha.”

Vi.8. Diagnose

“Mención aparte merecen os polígonos e áreas industriais, distinguindo entre os polígonos planificados e as áreas de asentamento industrial improvisadas. Os primeiros xorden dende mediados do século XX e presentan un tramado viario xerarquizado e ordenado. O asentamento improvisado de naves e construcións industriais e comerciais fíxose sen unha orde previa, polo que tanto o modo de asentamento como a imaxe final das edificacións, peches e outros elementos constitúe con frecuencia un impacto paisaxístico.

Ademais das repercusións na paisaxe, esta dinámica presenta un importante impacto territorial e ambiental. Neste caso destacan, á parte da urbanización diseminada nas zonas periurbanas dos centros comarcais e ao longo das vías de comunicación, novas infraestruturas con gran impacto territorial como son as destinadas ao transporte (Nogués Linares e Salas Olmedo, 2008). O impacto dos custes desta dinámica foron obxecto de certos estudos que asocian á dispersión un incremento dos custes (Prada Blanco, 2008), existindo evidencias claras disto no contexto español (Hortas Rico e Solé Ollé, 2010). A consecuencia destas infraestruturas non é só un cambio de uso irreversible, senón tamén o impacto inmediato cara todo o terreo adxacente rompendo, en moitos casos, a lóxica da conectividade paisaxística (Serrano et al., 2002). Nesta área, que forma parte do denominado Eixo Atlántico, dáse un elevado grao de concentración de diferentes tipos vías de comunicación, tendo moitas delas, como as autoestradas ou as liñas de tren, importantes efectos, xa que non só transforman senón que tamén estruturan a paisaxe.”

“O litoral de Oia, O Rosal e A Guarda pasa por ser un dos máis singulares de Galicia, debido á súa disposición rectilínea pouco frecuente na costa galega e ao dominio dos cantís. A isto cabe engadir a falta de protección ante ventos e a amplitude de vistas cara ao mar aberto, o que condiciona a nosa percepción do espazo. A presenza de montes litorais que en casos superan os 500 m na mesma franxa costeira ofrece numerosos miradoiros naturais. A Serra da Groba actúa como linde norte de parte desta GAP, posuíndo uns valores estéticos únicos na súa contorna, ligados ás texturas do monte baixo, mato e rochedos, que unidas á gandería extensiva practicada nas partes altas, converte a este espazo en singular.”

Os aeroxeradores de grandes dimensións son elementos estranos nunha paisaxe natural, por conseguinte, a instalación dos parques eólicos suporá unha degradación da calidade estética do escenario paisaxístico con efectos **MOI SEVEROS**.

b) Estratexia da Paisaxe Galega. Planificación 2017-2020

No apartado A Mellora e Potenciación dos Valores Paisaxísticos, LO04-Posta en valor dos lugares de especial interés paisaxístico, determínase:

- 1.- Creación dunha rede de itinerarios de interés paisaxístico.
- 2.- Posta en valor dos miradoiros de interés turístico

O impacto paisaxístico dos parques eólicos na Serra da Groba contraven as determinacións da Estratexia da Paisaxe Galega 2017-2020. A degradación da paisaxe ocasionada é incompatible coa posta en valor dos miradoiros de interés turístico.

c) Lei 7/2008, do 7 de xullo, de protección da paisaxe de Galicia

Artigo 8º.-Instrumentos.

Establécense os seguintes instrumentos para o seu desenvolvemento e aplicación en canto a asegurar unha axeitada protección, xestión e ordenación das paisaxes de Galicia:

- 1. Catálogos da paisaxe de Galicia.*
- 2. Directrices de paisaxe.*
- 3. Estudos de impacto e integración paisaxística.*
- 4. Plans de acción da paisaxe en áreas protexidas.*

Artigo 11º.-Estudos de impacto e integración paisaxística.

- 1. En todos os proxectos que deban someterse ao procedemento de Declaración de impacto ambiental, segundo se establece na lexislación sectorial vixente, as entidades promotoras deberán incorporar no estudo de impacto ambiental un estudo de impacto e integración paisaxística, documento específico no que se avaliarán os efectos e impactos que o proxecto poida provocar na paisaxe e as medidas de integración paisaxística propostas polas devanditas entidades*
- 2. Os estudos de impacto e integración paisaxística deberán conter:*
 - a) Unha diagnose do estado actual da paisaxe: principais compoñentes, valores paisaxísticos, visibilidade e fragilidade da paisaxe.*
 - b) As características principais do proxecto.*
 - c) O impacto previsto do proxecto sobre os elementos que configuran a paisaxe.*
 - d) A xustificación de como se incorporaron ao proxecto os obxectivos de calidade paisaxística e as determinacións das directrices de paisaxe establecidas para a unidade de paisaxe na que se pretende executar a actuación. O contido deste apartado será preceptivo unha vez que sexan aprobadas as directrices de paisaxe.*
 - e) Os criterios e as medidas que se deben adoptar para acadar a integración paisaxística do proxecto.*

Artigo 12º.-Plans de acción da paisaxe en áreas protexidas.

- 1. A Xunta de Galicia elaborará plans de acción para a protección, xestión e ordenación da paisaxe naqueles territorios declarados como espazos protexidos segundo o disposto na normativa galega vixente en materia de conservación da natureza.*
- 2. O plan de acción axustarase ás determinacións contidas nas directrices de paisaxe para o territorio onde se localice o espazo protexido, conforme os obxectivos de calidade paisaxística establecidos, e incluírá ademais unha proposta de medidas para o mantemento, a mellora, a recuperación ou a rexeneración das paisaxes presentes naquela área. Os plans de acción integranse nos instrumentos de planificación e ordenación da área protexida, previstos na normativa galega vixente en materia de conservación da natureza.*

43.5.- Sobre os efectos sinérxicos e acumulativos aos recursos hídricos.

A Serra da Groba constitúe unha unidade medioambiental, xeolóxica, paisaxística, patrimonial e etnográfica única e singular nun enclave xeográfico caracterizado por unha gran presión antrópica que ofrece innumerables **servizos ecosistémicos** que é necesario conservar e protexer. As poboacións dos concellos limítrofes (Baiona, Gondomar, Tomiño, O Rosal e Oia) dependen en gran medida dos recursos que ofrece esta Serra. Segun datos do Instituto Galego de Estatística (IGE) en 2020 a poboación dos concellos de Baiona, Gondomar, Tomiño, O Rosal e Oia era de 49.735 habitantes. Na práctica totalidade, esta poboación abastécese de auga potable a partir dos recursos hídricos da Serra da Groba.

O EsIA do PE Torroña I só aborda someramente os posibles efectos sinérxicos e acumulativos sobre os cursos de auga superficiais e non se avalían os efectos sobre as augas subterráneas, especialmente no que atinxe ós efectos sobre a calidade e dispoñibilidade do recurso hídrico tanto para o abastecemento da poboación como para o mantemento do equilibrio hídrico dos ecosistemas.

Debido á afección ó rexime hídrico ocasionada pola remoción de terras e voaduras para a construción de viais, zanzas e cimentacións dos aeroxeradores, debería realizarse un estudo hidrolóxico das augas superficiais e un estudo hidroxeolóxico para as augas subterráneas. Non se realizaron **ESTUDOS HIDROLÓXICOS** en sistemas acuáticos, tanto lóticos como lénticos, mediante caracterizacións fluviais e das masas de auga (perfís de fluxo, batimetrías, perfís verticais de O₂, T^a, pH, Turbidez, clorofila, etc), así como cálculo de caudal ecolóxico, determinación de estado ecolóxico segundo a Directiva Marco da auga (DMA), estudo de comunidades biolóxicas, grao de eutrofización, drenaxe aceda, presenza de contaminantes en auga, sedimento e biota, entre outras moitas variables relacionadas (autorizacións e control de verteduras, cálculo de canon de verteduras e redución do mesmo, remediación de contaminación por hidrocarburos, metais pesados e outros, proxectos de restauración e actuacións de descontaminación se fose o caso, elaboración de plans de continxencia por contaminación accidental do medio acuático, xestión de recursos hídricos e asesoramento na planificación hidrolóxica, etc).

Debido á ausencia dunha adecuada avaliación dos efectos sinérxicos e acumulativos dos PEs **non se dispón do cálculo dos volumes de materias removidos**, porén, prevese que estes sexan de gran magnitude dadas as dimensión das superficies esplanadas polo que se fai necesario un estudo da conectividade fluvial, estudo de prevención de fenómenos hidrolóxicos extremos (inundacións, secas), estudo cartográfico de zonas inundables (cunca de achega fluvial, balance hídrico...).

No que respecta aos **ESTUDOS HIDROXEOLÓXICOS** deben avaliarse os recursos e reservas de auga subterránea, e deben realizarse modelos de comportamento hidrolóxico de cuncas, balances hídricos, puntos de auga, inventarios e caracterización de unidades hidroxeolóxicas, estudos e modelos hidroxeolóxicos, estudos de seguemento hidroxeolóxico de sondaxes, xestión de autorizacións de captación para abastecemento, estudos de control piezométrico de acuíferos, etc.

A importancia dunha correcta avaliación dos efectos sobre os recursos hídricos é de vital importancia neste tipo de proxectos tendo en conta ademáis o escenario

de **cambio climático** no que nos atopamos. Xa na actualidade as localidades limítrofes que dependen dos recursos hídricos da Serra da Groba teñen problemas de abastecemento no verán motivados polos cada máis frecuentes eventos de sequía e agravados por un importante incremento da poboación estival asociada ás actividades turísticas das que depende en gran medida a economía local. Os estudos hidrolóxicos e hidroxeolóxicos deben contemplar ademais amplos períodos de retorno que teñan en conta as predicións dos modelos climáticos nos diferentes escenarios.

43.6.- Sobre os efectos sinérxicos da liña de evacuación.

No EsIA analízanse os posibles efectos sinérxicos e acumulativos da liña de evacuación proxectada para a conexión da subestación de Barrantes coa liña xa existente “Gondomar – O Rosal 132 kV”, porén, non existe o proxecto de evacuación polo que non é posible avaliar os efectos dun proxecto que non existe. Malia esta circunstancia, non se avalían os efectos da liña de evacuación sobre os riscos de colisión para o caso das rapaces nocturnos, especies que foron omitidas en todo o proxecto.

Non se avalían os efectos sinérxicos e acumulativos das liñas de evacuación dos demais parques eólicos da contorna.

43.7.- Sobre os efectos sinérxicos e acumulativos sobre a avifauna.

Mitigar o cambio climático e conservar a biodiversidade son cruciais nos esforzos por protexer a contorna. Unha ferramenta cun papel fundamental na mitigación do cambio climático é o desenvolvemento de parques eólicos. Con todo, dado que os parques eólicos representan unha seria ameaza para as aves e os seus hábitats, o seu desenvolvemento a gran escala pode crear problemas substanciais para a conservación da biodiversidade. Tal problema é especialmente agudo cando os parques eólicos se instalan en zonas de alto valor ornitolóxico. Se estas áreas tamén son valiosas para o desenvolvemento de parques eólicos, é fundamental atopar solucións que poidan resolver estas prioridades en conflito. Estas solucións deben abordar de maneira sinérxica e acumulativa os impactos dos parques eólicos, baseándose en evidencia científica sólida que considere os vínculos ecolóxicos entre ecosistemas aparentemente distintos, e debe dar lugar a propostas específicas de acordo co principio de precaución (Bright *et al.* 2009).

Consonte coas Directivas da UE (85/337/EEC emendada por 97/11/EC, 2001/42/EC), as plantas de enerxía eólica cuxos efectos acumulativos poden perturbar as migracións de animais e/ou a integridade do hábitat das poboacións en perigo de extinción, deben ser avaliadas dentro do contexto de marcos de **avaliación integral a gran escala** (Exo *et al.* 2003; Drewitt e Langston 2006; Fox *et al.* 2006, Tellería, 2009).

O risco de colisión específico da especie coas turbinas eólicas difire en gran medida entre as especies como resultado de claras diferenzas de comportamento. Os conflitos legais de protección de especies non sempre poden resolverse

adecuadamente para un proxecto individual. Por tanto, requirense solucións globais para acompañar a expansión adicional dos parques eólicos, que aseguren que isto non conduza a unha diminución severa de certas especies de aves que se ven particularmente afectadas polas colisións. Especificamente, débense abordar as seguintes estratexias: programas de conservación da vida silvestre a gran escala que melloran os hábitats, particularmente en termos de dispoñibilidade de alimentos, identificación de centros de densidade específicos de especies que son de particular importancia como poboacións de orixe, e avaliación de medidas específicas para protexelos e promovelos, desenvolvemento de conceptos e probas prácticas de apoio á protección de especies post-construción en termos da súa efectividade e os seus efectos económicos. Debe realizarse traballos de investigación en termos de escala e tratamento dos efectos acumulativos (Grünkorn *et al.* 2017).

Son moitas as aves acuáticas que vencelladas ás ZEC A Ramallosa (ES1140003) e ZEC Baixo Miño (ES1140007) empregan a Serra da Groba como corredor ecolóxico de interconectividade funcional territorial e mesmo nas súas rutas migratorias. Incluso aves rapaces ligadas a estas Zonas de Espacial Conservación como *Pandion haliaetus*, ave migradora presente tanto na ZEC A Ramallosa (ES1140003) como na ZEC Baixo Miño (ES1140007) que emprega a Serra da Groba como corredor migratorio e de mobilidade xa que as súas áreas de alimentación poden estar ubicadas bastante lonxe do sitio de nidificación, chegándose a observa voos de alimentación de ata 10 ou 20 km (Bright *et al.* 2009).

Os efectos sinérxicos e acumulativos sobre a comunidade de aves será **MOI SEVERO**.

Finalmente, vulnérase a Lei 62/2013 de avaliación de impacto ambiental no su artigo 35 establece que:

c) Identificación, descripción, análisis y, si procede, cuantificación de los posibles efectos significativos directos o indirectos, secundarios, acumulativos y sinérgicos del proyecto sobre los siguientes factores: la población, la salud humana, la flora, la fauna, la biodiversidad, la geodiversidad, el suelo, el subsuelo, el aire, el agua, el medio marino, el clima, el cambio climático, el paisaje, los bienes materiales, el patrimonio cultural, y la interacción entre todos los factores mencionados, durante las fases de ejecución, explotación y en su caso durante la demolición o abandono del proyecto.

Non se fixo unha avaliación da interacción entre todos os factores mencionados polo que a avaliación de efectos sinérxicos e acumulativos non é adecuada.

ALEGACIÓN 44.- Non se inclúe unha adecuada avaliación do recurso eólico.

Na valoración do recurso eólico non se presenta ningunha conclusión polo que non é posible coñecer se o recurso eólico garante a viabilidade do PE.

ALEGACIÓN 45.- Debe aplicarse o DECRETO 455/1996, de 7 de novembro, de fianzas en materia ambiental.

Da deficiente avaliación de efectos que presenta o EsIA do PE Torroña I, é previsible que se produzan diversos efectos **MOI SEVEROS** que poderán e deberán avaliarse en termos económicos tanto directos como indirectos. Polo tanto, deberá artellarse un mecanismo que garanta a paliación tanto destes efectos económicos como dos procesos de restauración e mitigación derivados da implantación do PE. Procede, polo tanto, ter en conta a correcta aplicación do DECRETO 455/1996, de fianzas en materia ambiental establecido ó abeiro da Lei 1/1995 de protección ambiental de Galicia.

Artigo 1

*El órgano administrativo competente para el otorgamiento de una autorización de proyectos, obras y actividades que fuesen susceptibles de afectar al medio ambiente, en los términos de la Ley 1/1995, de 2 de enero de, protección ambiental de Galicia, cuando en dicha autorización se impongan medidas correctoras, **podrá exigir la constitución de una garantía personal** mediante aval que garantice, suficientemente, el cumplimiento de éstas y la reparación de los posibles daños y el coste de la restauración.*

*La constitución del aval, a plena satisfacción del órgano administrativo requiriente, **será condición previa para el ejercicio de la actividad o inicio de los trabajos** a que se refiera la autorización.*

Artigo 2

*En todo caso, el importe del aval se fijará en una **cuantía suficiente para responder de la reparación de los posibles daños que se puedan causar al medio ambiente y de su coste de restauración**. Asimismo, el aval debe garantizar el cumplimiento de las medidas correctoras si no estuviesen éstas avaladas por separado.*

Artigo 7

El órgano administrativo que exigiese la constitución de la fianza podrá proceder, a iniciativa propia o a propuesta del órgano ambiental, a la ejecución de los avales al primer requerimiento, para el caso de que el interesado incumpliese la obligación de adoptar las medidas correctoras, la reparación de daños en el medio ambiente o su restauración, tras haber sido requerido para esto, a fin de efectuar con cargo a aquélla, directamente, las actuaciones pertinentes. La ejecución se acomodará a lo dispuesto en el artículo 19 de la Ley 14/1992, de régimen financiero y presupuestario de la Xunta de Galicia.

No prego de condicións xerais que figura no ptoxecto de execución non consta a obriga do promotor de constituir dita garantía persoal.

ALEGACIÓN 46.- Vulneración da Lei 21/2013 de avaliación ambiental. .

A Lei 62/2013 de avaliación de impacto ambiental no su artigo 35 establece que:

*c) Identificación, descripción, análisis y, si procede, cuantificación de los posibles efectos significativos directos o indirectos, secundarios, acumulativos y sinérgicos del proyecto sobre los siguientes factores: la población, la salud humana, la flora, la fauna, la biodiversidad, la **geodiversidad**...*

Non se avalían os efectos director ou indirectos sobre a xeodiversidade.

A Serra de Argalo (Monte Lousado) onde se ubican os aeróxeradores T-4 a T-10 sitúase sobre a banda metasedimentaria denominada Monteferro-O Rosal, unha zona de gran interese pola súa xeodiversidade. Correspondente ó sector occidental das follas do M.T.N. a escala 1:50.000 Nº 261 (Tuy) e Nº 299 (Tomiño) e situado na zona máis interna da Cadea Varisca. Según a clasificación de Farias et al. (1987), esta área pertencería ó Dominio Xistoso de Galicia-Tras-os-Montes, a cal foi interpretada como unha gran unidade alóctona cabalgante sobre o resto da Zona Centro-Ibérica (Toyos, 2003). As estruturas xeolóxicas presentes nesta área permiten o estudo da orixe xeolóxica da zona suroccidental e Galicia durante a oroxenia Varisca con litoloxías que abranguen dende o Cambriaco ó Devónico, 300 millóns de anos danosa historia contida nestas rochas.

Por outra banda, a orixe deste tipo de rochas metasedimentarias permitiu a formación de numerosos xacementos minerais de interese mineiro ó longo da historia. Na zona de implantación do PE Torroña I son abundantes as minas romanas de ouro ou as minas de wolframio, das que quedan hoxe vestixios da súa existencia (algunhas delas sinalizadas) e sobre as que non se avalía o efecto da construción do PE.

A remoción de terras, as superficies de explanación, a construción de viais e acondicionamento dos que xa existen suporán un importante efecto sobre a xeodiversidade da zona.

No tocante o aspecto de Avaliación dos impactos arqueolóxicos na área de implantación do Parque Eólico Torroña I, analizado a Memoria II de Avaliación de Impacto Ambiental realizado pola empresa GABINETE DE ARQUEOLOXÍA E XESTIÓN DO PATRIMONIO, dirixido pola técnica M^a Paz Blanco Sanmartín, facemos as seguintes alegacións:

ALEGACIÓN 47.- A avaliación negativa de dito proxecto, e polo tanto a non execución do mesmo.

No apartado **8.4.20 Arqueoloxía y patrimonio cultural**, (páx. 131 EsIA), lese:

“Este subfactor ambiental aglutina los bienes materiales e inmateriales que configuran los valores culturales más notables del medio humano. Esta afección ambiental se caracteriza y valora de acuerdo con el Anexo H: Estudio Arqueológico.

Asumimos para realizar esta valoración que se harán todas las modificaciones necesarias en el proyecto de tal manera que se garantice la conservación de los elementos pertenecientes al patrimonio cultural descritos en dicho anexo.”

Visto todo o informe e as modificacións, que segundo o mesmo xa se fixeron sobre unha primeira proposta, *“Este documento é a segunda versión da avaliación de impacto patrimonial realizada sobre a zona de implantación do Parque Eólico Torroña I, nos concellos de Oia, Baiona e Tomiño, en Pontevedra”*.(páx. 919 ESIA), temos que considerar que:

Dadas as múltiples e graves afeccións ao patrimonio material e inmaterial reflexadas, e as non reflexadas por non terse detectado en dito estudo, elementos patrimoniais importantes que se verían danados e incluso eliminados, e a suma delas en todo o proxecto, alterando a paisaxe arqueolóxica e etnográfica dun xeito irremediable, consideramos que a avaliación debe ser negativa.

ALEGACIÓN 48.- A afección grave as áreas de campeo das greas de garranos (*Equus ferus atlánticus*), que entran no curro de Torroña e San Cibrán nos concellos de Oia e de Gondomar respectivamente.

Os garranos ou burras da Groba, cabalos salvaxes de Galicia, *Equus ferus atlanticus*, son un relicto dos últimos cabalos salvaxes do mundo, a pesares das súas circunstancias especiais senlleiras de ter dono e ser controlados dúas veces ó ano na festa etnográfica de orixen arcaico dos Curros.

Os garranos son territoriais, e nacen e morren en liberdade nun espazo no que habitan todo o ano. As áreas de campeo dun número importante de greas de garranos da Groba está no que os paisanos chaman **O Areeiro, Cerro das Aradelas, A Cruz de Pao e Campo**

da Groba, (ver toponimia oficial [páxina da Xunta de Galicia e RAG](#)⁶³) e referíndose precisamente ó espazo que van ocupar as intervencións e obras do PE cos aeroxeradores 1, 2, 3 e 4, non só coa ubicación dos aeroxeradores, se non os espazos e áreas de explanación, comunicación e evacuación, deturpando irreversiblemente as condicións naturais da zona, producindo desprazamentos dos animais para outras zonas que xa están ocupadas por outras greas, durante e despois das obras, co aumento da presión antrópica e o número de incidentes e accidentes na poboación de garranos na contorna.

ALEGACIÓN 49.- Afeción grave á área de patrimonio inmaterial *Curro de Torroña*.

O Curro é o espazo físico que ocupan os garranos que son reclusos dúas veces ó ano nun recinto pechado que está situado na parroquia de Burgueira na aldea de Torroña, e que tamén recibe o nome de curro. **Curro tamén é a festa etnográfica** que suma os labores de xuntar os équidos cun cordón formado por homes e mulleres a pé e a cabalo, ata centralos nun punto e dirixilos cara o recinto pechado onde se realizan os labores propios da rapa e desparasitación, troco e venda de animais e identificación e marcaxe.

Cada curro ten o seu espazo físico no que campean dende que nacen ata que morren os garranos ou burras do monte, animais territoriais que ocupan o espazo segundo pautas etolóxicas propias, e que perante centos ou milleiros de anos, foron conservadas nun legado de pais a fillos, constituíndo un patrimonio etnográfico e cultural senlleiro.

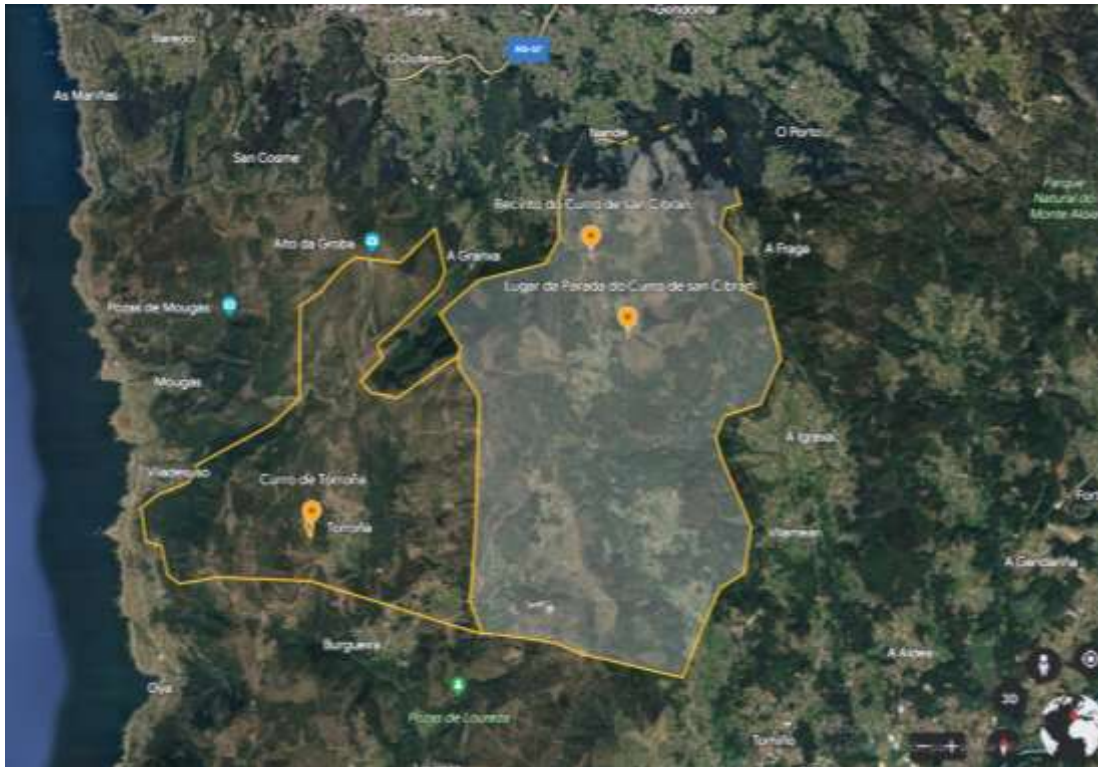
As mudanzas nos territorios de campeo e a presión antrópica constitúen unha das maiores ameazas par a pervivencia destes animais en liberdade, e consecuentemente o seu valor etnográfico e cultural, que corre o risco de desaparecer. Nesta zona en concreto da Serra da Groba, onde se pretende construír este PE e outros que se mencionan neste mesmo documento, e cos cales se pretende compartir infraestructuras, veríanse modificadas as áreas de campeo das greas e desprazáranse cara outras áreas onde xa hai outras, co que os movementos indesexados de grupos familiares de garranos aumentarían incrementándose os accidentes e incidentes, e a presión sobre as zonas habitadas onde crearían desperfectos en cultivos e propiedades privadas.

Estas observacións que manifestamos non son especulacións sobre futuribles, son constatacións feitas ao longo de anos de estudo sobre as poboacións dos garranos da Groba e os seus curros, e que teñen neste intre un feble equilibrio sobre a presión antrópica e a súa supervivencia, dadas as moitas mudanzas que se queren impór nos seus territorios de hábitat. A construción deste PE en concreto, racharía ese feble equilibrio, e deixaría en precario a pervivencia da festa dos curros e consecuentemente dos garranos.

⁶³ <https://galicianomeada.xunta.gal/sixtop/visor>

ALEGACIÓN 50.- Afecção grave á área de patrimonio inmaterial *Curro de San Cibrán*.

Igual que no punto anterior, as obras de evacuación e a subestación do Parque Eólico estarían afectando a a zona na que viven os garranos que entran no Curro de San Cibrán, na parroquia de Santa Baia das Donas en Gondomar.



Mapa coas zonas de campeo dos curros de Torroña e San Cibrán , afectadas polo Parque Eólico Torroña I.

<https://proxectoequus.wordpress.com/>

Bibliografía:

BÁRCENA; F. 2012. Garranos: Os póneis selvagens (*Equus ferus sp*) do norte da península Ibérica. Pages 75-96 en N. Vieira de Brito y G. Candeiras (coord.), *Libro de Atas do I Congreso Internacional do garrano*. Arcos de Valdevez. Portugal.

BARCENA VARELA DE LIMA, F. (2013): *Los garranos de los montes gallegos*. Conferencia, Club Faro de Vigo 14 de outubro. Vigo.

BARCENA VARELA DE LIMA, F. (2013): *Que son os cabalos salvaxes de Galicia?*. Xornadas O cabalo salvaxe en Galicia, Rabade, Lugo.

BÁRCENA VARELA DE LIMA, F.(2021) La importancia de los garranos en el mantenimiento de los ecosistemas naturales de montaña: su interés en las áreas protegidas. En *Percursos do homem e do Garrano. Leituras interdisciplinares. Actas do seminario do Projecto*. Cámara Municipal de Viana do Castelo , Viana do Castelo 2021.

BAS LÓPEZ, S.; 2017. A dieta das greas de garranos salvaxes (*Equus ferus atlanticus*) da parte norte da Serra do Seixo (Pontevedra). *Branha nº 15*. Edición electrónica da revista da SGHN. 2017

FAGUNDEZ, J. HERMIDA, R., LAGOS, L. Brezales, lobos y caballos salvajes en Galicia *Quercus*, ISSN 0212-0054, Nº 377, 2017, págs. 20-28

IGLESIA HERNANDEZ, P. (1973): *Los caballos gallegos explotados en régimen de libertad o caballos salvajes en Galicia*. U.C. de Madrid Facultad de Veterinaria. Tese de

doutoramento inedita. Madrid.

LAGOS ABARZUZA, L. (2013): *Ecología del lobo (Canis lupus), del poni salvaje (Equus ferus atlanticus) y del ganado vacuno semiextensivo (Bou taurus) en Galicia: interacciones depredador-presa*. Tese, Universidad de Santiago de Compostela. Santiago.

LAGOS ABARZUZA, L. (2014): *O sistema tradicional de aproveitamento dos ponis atlánticos salvaxes nos montes da Groba, Morgadáns e Galiñeiro. Retos no século XXI*. REM no 12/13. Edita IEM. Vigo.

LAGOS ABARZUZA, L. (2021) O sistema tradicional de gestão dos poneis atlánticos selvagens na Galiza: entre a memoria e os desafíos de futuro. Páx 117-134. En Percursos do homem e do Garrano. Leituras interdisciplinares. Actas do seminario do Projecto. Cámara Municipal de Viana do Castelo , Viana do Castelo 2021.

MANSO DE LA TORRE, X. *Equus ferus atlanticus. As burras do monte da Serra da Groba*. REM nº 14/15. Instituto de Estudos Miñoráns, Gondomar. 2016.

MANSO DE LA TORRE, X. *A xenética dos garranos da Groba. Unha análise necesaria*. REM nº 18. Gondomar. 2019

MANSO, X. MARTINEZ, VILAR, VERDE, ALVAREZ, LEDO, CENTELLES, (2018): *O proxecto equus: un novo paradigma nas escenas de caza de arte rupestre galega e do norte de Portugal*. REM no 16/17. Vigo.

MANSO DE LA TORRE, X. (2020) . Os garranos e os páxaros: Simbiose mutualista na Serra da Groba. Páx 59-73. REM Nº 20 .IEM Vigo 2020

PORTAS, M.C..P., VIEIRA e BRITO. N., SILVA CARVALHO, VIEIRA LEITE, J.M. *La conservación de la raza equina garrana*. Archivos de zootecnia, vol. 50, num 189-190. 2001.

PORTAS, M.C..P., VIEIRA e BRITO. N., SILVA CARVALHO, VIEIRA LEITE, J.M. *La conservación de la raza equina garrana*. Archivos de zootecnia, vol. 50, num 189-190. 2001.

VIEIRA E BRITO, N. O garrano: Candidatura a Patrimonio Nacional. 2021 pax 191-205. En Percursos do homem e do Garrano. Leituras interdisciplinares. Actas do seminario do Projecto. Cámara Municipal de Viana do Castelo , Viana do Castelo 2021.

VIERIRA E BRITO, N. ; VIEIRA LEITE, J. 2011. " Catro batidas" Ed. Instituto Politécnico de Viana do Castelo. Portugal. ISBN 978-989-97491-0-8.

WILLIAMS, WENDY. *The Horse. The epic history of our noble companion. Scientific American / Farrar, Straus and Girou*. 2016

HARTIGAN, JOHN JR. *Shaving the Beasts: Wild Horse and Ritual in Spain*.

Editorial : University of Minnesota Press (17 noviembre 2020)

ALEGACIÓN 51.- Fallas graves na revisión bibliográfica e na elaboración do proxecto de avaliación.

Tal como se indica no apartado 5.1 do proxecto de avaliación arqueolóxica (páx 916) *"Revisión da documentación bibliográfica, traballos de investigación anteriores e documentación municipal"*, habería que ver ademais da información urbanística dos concellos, os traballos que sobre a zona teñen publicado diversos autores sobre o patrimonio a avaliar, nomeadamente sobre o maior ben afectado, os garranos e os curros, e tamén o patrimonio arqueolóxico da zona, non só o reflectido no Plan Básico Autonómico da Xunta, que todos os profesionais da arqueoloxía saben que adoece de graves erros tantos de cantidade de bens catalogados como de precisión na ubicación dos mesmos, como puxo de manifesto o Instituto de Estudos Miñoráns, presentando denuncia ante a Dirección Xeral de Patrimonio o 27 de febreiro do 2023 (nº rexistro de entrada 2023/660246), á que se engadirón fichas de patrimonio sen catalogar. Data e rexistro de entrada

Na alegación anterior deste mesmo documento engadese alguna bibliografía específica sobre os garranos e os curros, importante para avaliar con coñecemento de causa os bens afectados, e tamén engadimos unha fundamental que fala do grande número de patrimonio sen catalogar na zona, e das posibilidades da aparicións de outros novos.

Esta [tese de doutoramento de Alia Vazquez Martínez](https://dspace.usc.es/xmlui/handle/10347/20858)⁶⁴, está ao público no repositorio da USC dende o ano 2019, e é unha das fontes as que deberían ter recurrido as autoras do proxecto de avaliación, xuntos con outras fontes, para constatar o que poderíamos chamar como unha zona quente ou de gran densidade de patrimonio arqueolóxico.

A zona na que se pretende ubicar os aeorxeradores 1, 2, 3 e 4 está nesa zona quente, de gran densidade de puntos arqueolóxicos coñecidos e susceptible de aparición de máis.

Con estes datos, temos que calificar como de non fiable o traballo de avaliación arqueolóxica feito, e polo tanto, rexeitable.

ALIA VÁZQUEZ MARTÍNEZ

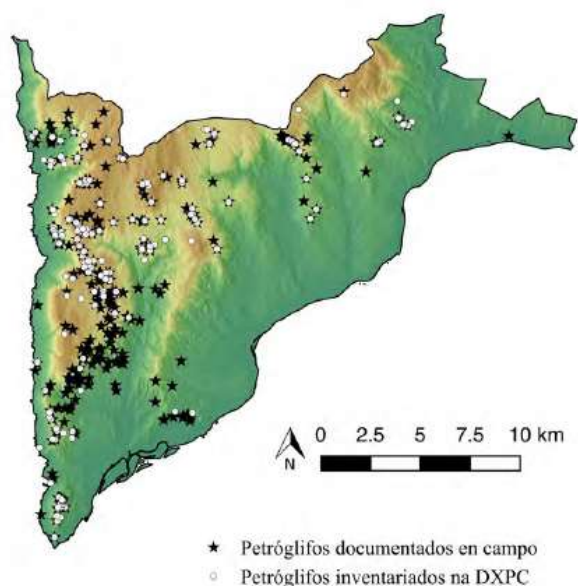


Figura 98. Distribución dos petróglifos documentados en campo e os inventariados na DXPC.

⁶⁴ <https://dspace.usc.es/xmlui/handle/10347/20858>

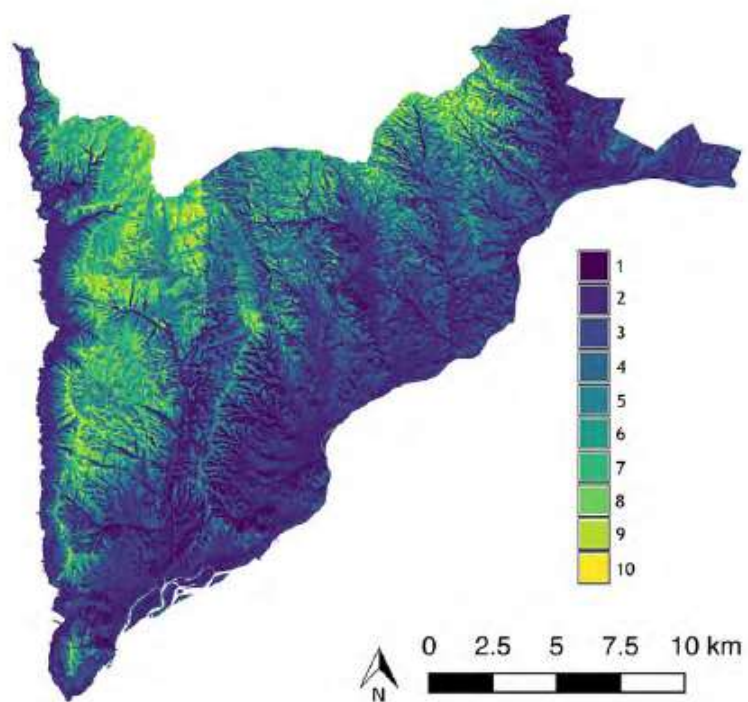


Figura 183. Mapa que amosa as probabilidades (en porcentaxe de 0 a 10%) de atopar novos petroglifos nun lugar determinado.

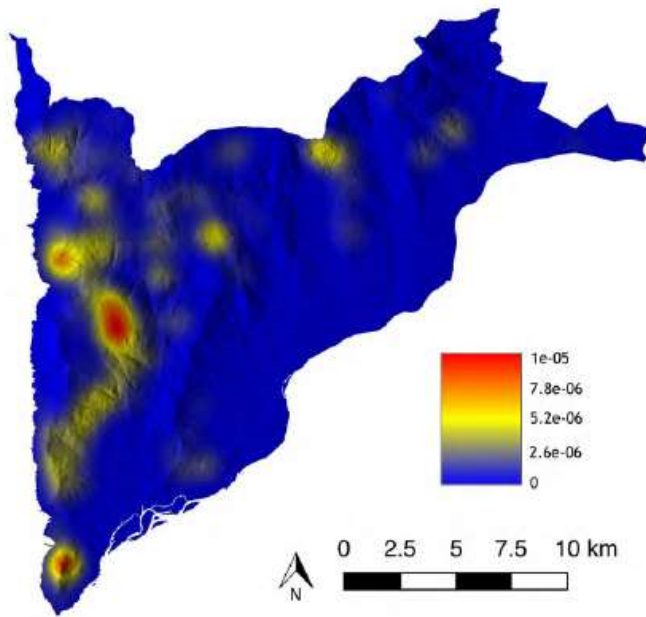


Figura 167. Mapa de densidades Kernel con radio de 2000 metros.

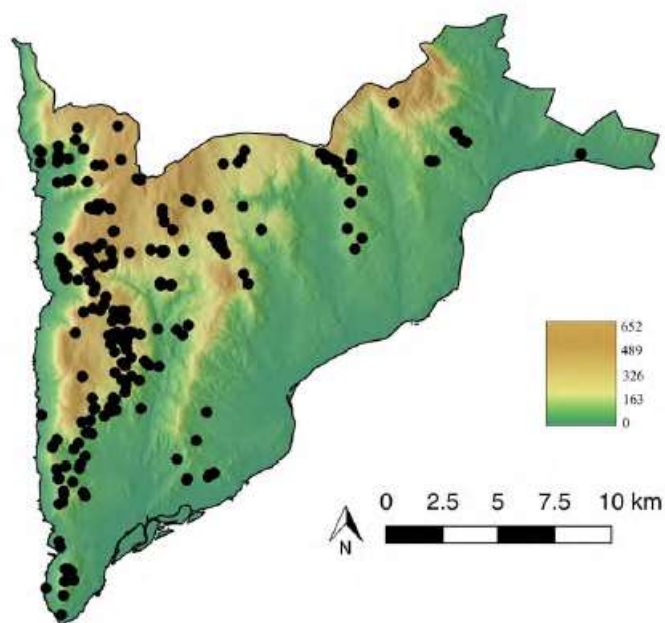


Figura 158. Distribución espacial da arte rupestre ao aire libre a partir dos datos tomados en campo.

ALEGACIÓN 52.- Fallas graves na revisión e denominación toponímica, que inducen a graves errors.

No punto 5.1 no apartado 5 do proxecto arqueolóxico que fala das fases do traballo, traballo de gabinete, (páx. 916) Estudio da toponimia maior e menor usando para isto, ademais dos mapas cartográficos, a recollida na documentación do proxecto construtivo, todo o proxecto utiliza toponimia errada e deslocalizada, co que induce a erros na revisión e localización dos elementos analizados, así como a deturpación do propio patrimonio inmaterial, que por outra parte debería ser tratado como un elemento máis a protexer e que neste caso, está perfectamente recollida e reflexada na [páxina oficial da Xunta de Galicia](#)⁶⁵, onde se pode comprobar a toponimia oficial e as diferenzas coa que se utiliza no proxecto, colocando elementos patrimoniais con nomes que están a kms de distancia dos referenciados.

⁶⁵ <https://galicianomeada.xunta.gal/sixtop/visor>

7. Niño do Corvo
8. O Ariieiro 01
9. O Capiado 01
10. O Capiado 02
11. Outeiro dos Cortellos
12. Outeiros da Secreta
13. Petróglifo da Pedra Ancha
14. Cerro das Aradelas 01
15. Regueira dos Campos 04

ALEGACIÓN 54.- Toda a poligonal do PE Torroña I está no que se podería calificar como área de paisaxe arqueolóxica, dada a numerosa densidade de elementos de diversa índole.

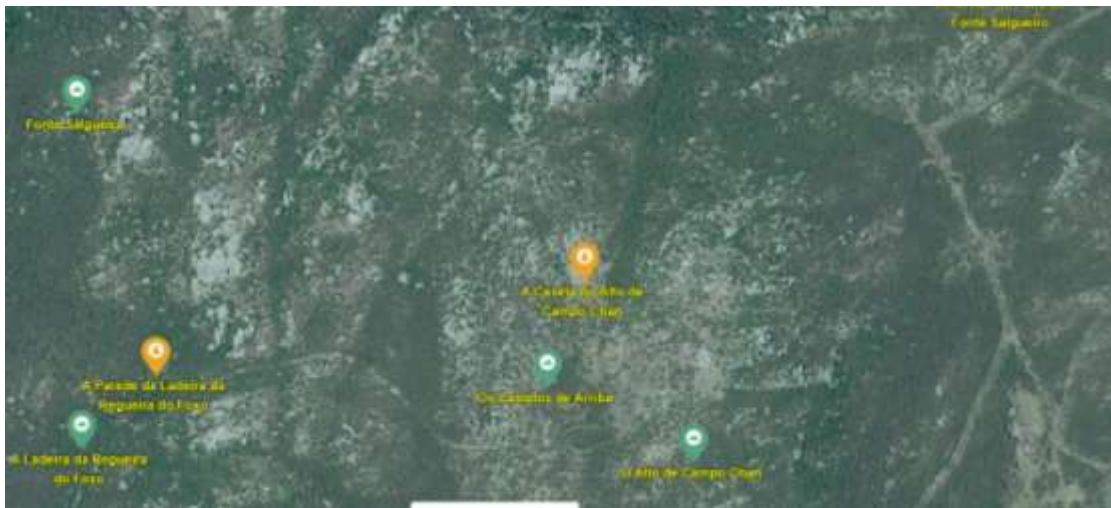
Petroglifos , mámoas, restos líticos, recintos murados, casetas forestais, fontes..., como se recolle no propio EsIA na súa páxina 922, páxina 15 do estudo de impacto arqueolóxico:

“A zona na que se instalará o parque eólico Torroña I é dende un punto de vista xeral, unha zona de contrastes. Na zona costeira hai núcleos urbanos cunha contorna moi antropizada e, a curta distancia, a zona de monte que sorprendentemente manteñen un uso tradicional, aínda que cada vez máis decaído. Destaca pola súa riqueza patrimonial tanto en número de xacementos como no amplo abano de tipoloxía e adscripción cronocultural dos existentes.”

E esa apreciación non contempla a abundancia de patrimonio non catalogado nin atopado no Estudo de Impacto Arqueolóxico do EsIA, que relatamos no punto anterior e pormenorizadamente no Anexo I.

ALEGACIÓN 55.- O patrimonio das Casetas forestais non se contempla no EsIA.

A Caseta forestal do Niño do Corvo, está situada a menos de 100 m do aeroxerador nº 1. Este elemento senlleiro do patrimonio etnográfico non é valorado no estudio e nin se menciona, sendo un fito na paisaxe, así como outras que están dentro da poligonal deste PE como a da Parapicota, a Caseta do Alto das Veigas, A do Campuchan e a das Teixugueiras.

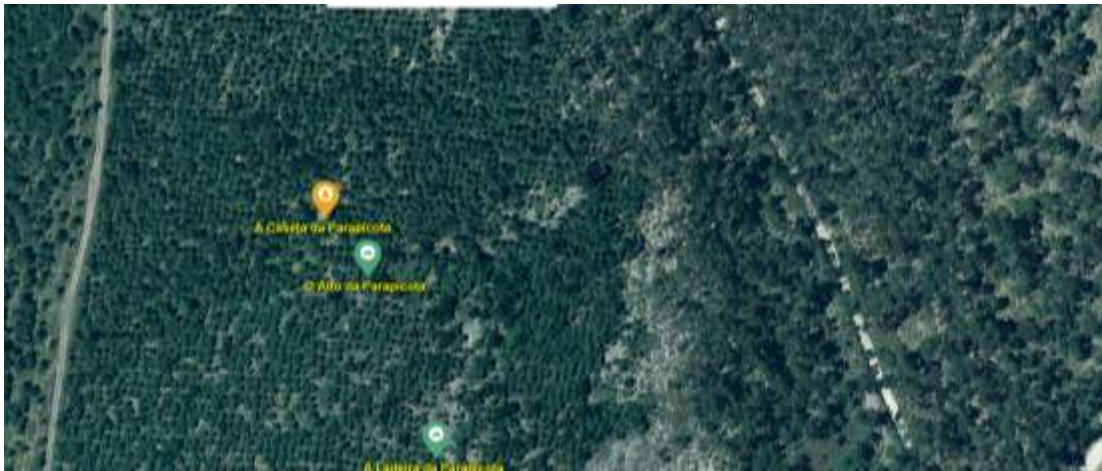


Caseta do Campo Chan, [citada no visor sixtop](https://galicianomeada.xunta.gal/sixtop/visor)⁶⁶



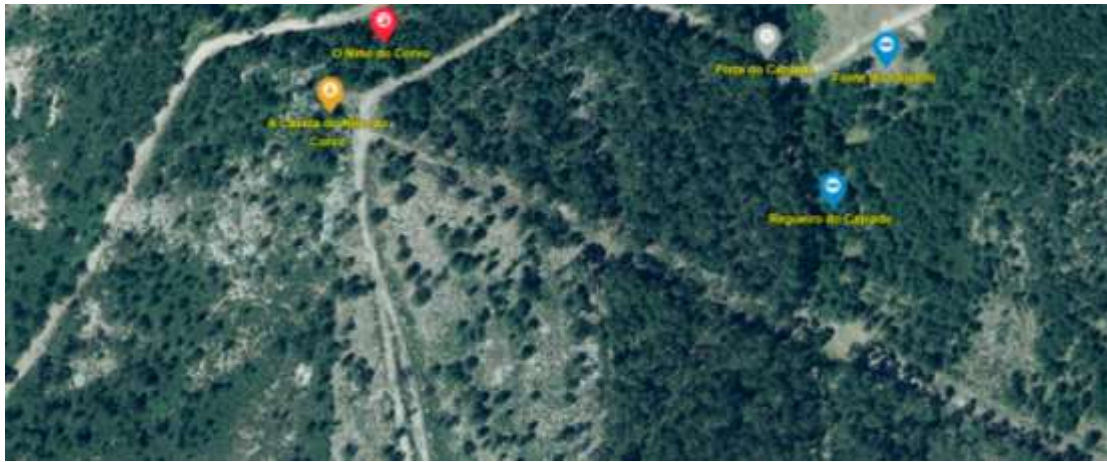
Caseta Forestal do Campuchán,, por riba do foxo de lobo do Foxo Pedriño. Burgueira. Oia.

⁶⁶ <https://galicianomeada.xunta.gal/sixtop/visor>

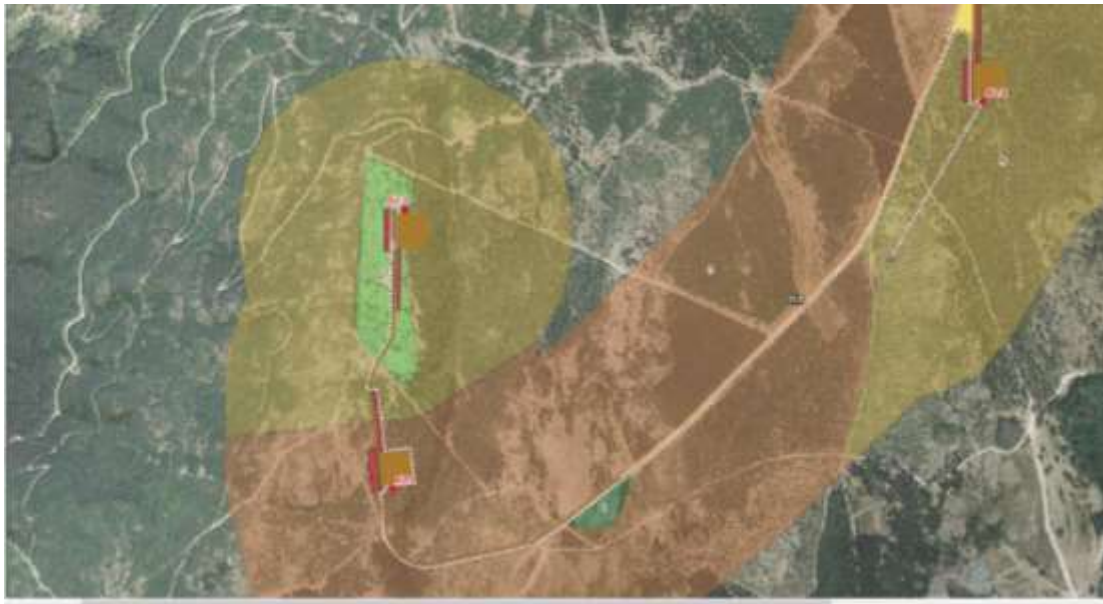


A Caseta da Parapicota .Na zona iría unha antena





Caseta do Niño do Corvo.



Estas casetas forestais forman parte do patrimonio etnográfico e son elementos a conservar e a protexer dentro das Directrices da Paisaxe. Están en fitos paisaxísticos, miradoiros naturais e forman parte do patrimonio inmaterial de Galicia, xuntos con outros elementos como os [muros de pedra seca, protexidos pola Unesco](#)⁶⁷ e a [RESOLUCIÓN do 31 de agosto de 2016, da Dirección Xeral do Patrimonio Cultural](#)⁶⁸, pola que se inclúe no Censo do patrimonio cultural a técnica tradicional da construción coa pedra en seco como manifestación do patrimonio cultural inmaterial.

Por outra banda forman parte da historia cultural e etnográfica da Serra da Groba, con data de nacemento nas primeiras repoboacións forestais dos estado na primeira metade do século XX, documentadas e estudadas como no estudo [Repoboación forestal na Serra da Groba e conflictividade campesiña](#)⁶⁹

Revista de Estudos Miñoranos | nº 12-13 | 2014 | . Lara Barros Alfaro.

ALEGACIÓN 56.- Afeción grave aos marcos históricos do Monte Foral da Groba.

⁶⁷ <https://ich.unesco.org/en/home>

⁶⁸ https://www.xunta.gal/dog/Publicados/2016/20160929/AnuncioG0164-210916-0002_gl.html

⁶⁹ https://iem.gal/docs/REM/REM_12-13/03.pdf

Outro fito senlleiro da Groba que ten un perímetro moi extenso e que se vería afectado nalgúns dos seus puntos de coincidencia coa liña de evacuación como no [42.053327, -8.831774 e outros](#).

Elementos do patrimonio cultural material.

– Un patrimonio cultural protexido, respectado e integrado nas escenas paisaxísticas en que se asenta, atendendo á súa relación con outros elementos configuradores da matriz paisaxística e na procura dunha correcta xestión ou recuperación no caso de ser preciso.

– Un patrimonio material reflexo das interaccións pasadas entre o ser humano e o territorio, expresión territorial das condicións socioeconómicas dos diversos períodos históricos e posto en valor a través do seu estudo e divulgación.

– Uns elementos do patrimonio material identificados como configuradores da paisaxe, compatibilizando a súa presenza coa doutros valores estéticos, naturais e produtivos.

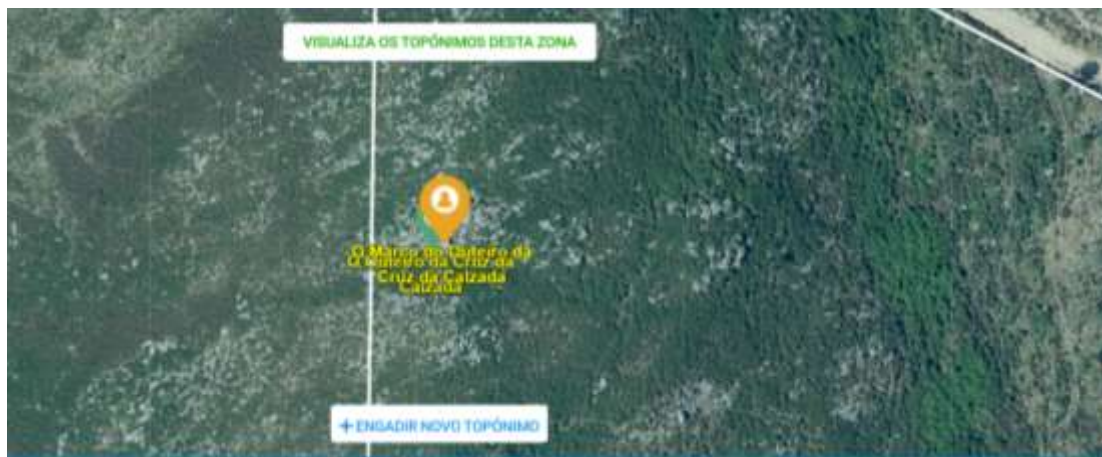
Este Monte Foral da Groba ten **fitos de pedra** que o delimitan e que teñen nalgúns casos marcas e debuxos senlleiros, constitúen un patrimonio etnográfico de primeira orde, protexido pola lei . Esta paisaxe e os muros tradicionais de pedra en seco forman parte do Patrimonio Inmaterial protexidos pola UNESCO e pola Xunta de Galicia .

. [RESOLUCIÓN do 31 de agosto de 2016, da Dirección Xeral do Patrimonio Cultural](#), pola que se inclúe no Censo do patrimonio cultural a técnica tradicional da construción coa pedra en seco como manifestación do patrimonio cultural inmaterial.

. [DECRETO 238/2020, do 29 de decembro, polo que se aproban as Directrices de paisaxe de Galicia](#).⁷⁰

– Uns bancais e socalcos que conserven a súa funcionalidade produtiva e de delimitación, mantendo a actividade agrícola tradicional que os orixinou e nos cales se eviten alteracións topográficas que modifiquen a súa morfoloxía ou uniformicen o espazo en que se asentan.

⁷⁰ https://www.xunta.gal/dog/Publicados/2021/20210201/AnuncioG0532-120121-0001_gl.html







Monte Foral da Groba. .Marcos e vista xeral da Boca da Groba que está dentro de dito monte.



Camiño entre o Foral da Groba e a mámoa do Cortelliños, por onde pasaría a condución soterrada.

Na ficha que aporta o EsIA figura como Mámoa 2 do Areeiro GA36036031.

ALEGACIÓN 57.- Afecções graves as paredes e muros de peche tradicionais.

Na Serra da Groba os muros de pedra que pechan áreas concretas do monte teñen varias orixes e funcionalidades. Uns foron feitos tradicionalmente para fechar zonas de pasto para determinadas zonas do ano, e outros para gardar os rebaños nun lugar coutado, segundo se pode ver na bibliografía dos moitos documentos que existen referentes ao Mosteiro de Oia e as súas propiedades nesta serra. Outros foron feitos dende o ano 1909, cando se desenrolou na Serra da Groba o **primeiro Plan Forestal do Estado** e se coutaron os montes para plantar piñeiros e protexelos do gando ceibo e salvaxe, nomeadamente rebaños de cabras e ovellas das aldeas próximas; vacas e burras do monte ou **garranos, *equus ferus atlanticus***, que habitan esta serra dende hai milleiros de anos. Estes muros son visibles na paisaxe e constitúen un fito da paisaxe da Groba que pasaron a toponimia, patrimonio inmaterial, e dan nome a algúns puntos da Serra, como por exemplo Puxeiros, Tomada do Ferreiro, A Cerradiña, A Regueiriña do Valo, A Paredo do Foxo, Os Cortelliños, etc.

Na zona do PE e as infraestructuras proxectadas existen muros de pedra singulares, que tatúan a paisaxe e lle dan personalidade.. Outros son liñas divisorias entre parroquias, aldeas, tomadas e coutadas e teñen quilómetros de lonxitude, como o referido do Monte Foral da Groba, se vería afectado directamente pola liña de evacuación. Vellos muros que marcan tomadas antigas do monte que se poden ver dende calquera foto aérea e dende o google maps. Esta paisaxe e os muros tradicionais de pedra en seco forman parte do Patrimonio Inmaterial protexidos pola UNESCO e pola Xunta de Galicia

RESOLUCIÓN do 31 de agosto de 2016, da Dirección Xeral do Patrimonio Cultural, pola que se inclúe no Censo do patrimonio cultural a técnica tradicional da construción coa pedra en seco como manifestación do patrimonio cultural inmaterial.

Ligado a este patrimonio está o [patrimonio inmaterial das lendas, cantigas, refráns e nomeadamente a toponimia](#)⁷¹.

A construción do PE destruíría moitos destes muros e alteraría irreversiblemente a paisaxe na que están construídos e da que forman parte.

⁷¹ <https://www.cultura.gal/gl/pedra-seco-patrimonio-inmaterial>



Muros de peche de pedra seca na zona do P.E. Torroña.



Bibliografía:

BARROS ALFARO, L. Repoboación forestal na Serra da Groba e conflictividade campesiña. REM nº 12/13 . Vigo 2014.

BARROS ALFARO, L.. Conflictividade campesiña ao redor da propiedade e dos usos do monte no Baixo Miño (1910- 1970). Memoria do Programa Oficial de Posgrao en Historia Contemporánea .Dirixido por Rico Boquete. E. USC.

Eduardo Rico Boquete. [LA REPOBLACIÓN FORESTAL PÚBLICA EN GALICIA DURANTE EL SIGLO XX](#) Universidade de Santiago de Compostela

ALEGACIÓN 58.- Afección grave a marcos históricos e pedras senlleiras.

Pedras senlleiras e/ou marcos históricos que fan de límite entre concellos, parroquias, ou comunidades de montes. Algún deles nomeados en documentación do século XV e na do XVIII no chamado [catastro de Ensenada](#)⁷², como por exemplo a **Pedra da Gata**, ou **da Cruz da Calzada** que delimitaba os concellos de Gondomar, Tomiño, Oia e Baiona, e que se sitúa a escasos dous metros da gabia proxectada na liña de evacuación ó seu paso pola Cruz da Calzada (camiño como seu nome indica de orixe antiga) .

⁷² https://es.wikipedia.org/wiki/Catastro_de_Ensenada





No tocante a pedras senlleiras e fitos da paisaxe, na parte leste do P.E. , as zanzas de evacuación comunicaríanse por pistas, pegadas **O Marco das Guteiriñas** entre Pinzás e Vilachán.



Esta asociación anuncia que presentará con posterioridade a ésta alegación, un informe de prevalencia e incompatibilidade.

Por todo o anteriormente exposto **SOLICITO**,

- Que **teña por presentado** este escrito e por formuladas as alegacións que contén, que se presentan en tempo e forma, que sexan estimadas as mesmas e que en consecuencia,
- Que se proceda a **DESESTIMAR** a solicitude de autorización administrativa previa e de construción e aprobación do proxecto sectorial de incidencia supramunicipal (proxecto de interese autonómico) e declaración de utilidade pública do proxecto do parque eólico “Torroña I”, así como a declaración de impacto ambiental desfavorable, téndome por parte interesada, déseme traslado da resolución que recaia no presente procedemento administrativo.
- Que en función do artigo 9, apartado 5º da Lei 21/2013 de avaliación ambiental (artigo único, punto 5 da Lei 9/2018, de 5 de decembro, pola que se modifica a Lei 21/2013), no que se precisa que *“Las Administraciones Públicas garantizarán que los órganos ambientales disponen de conocimientos para examinar los estudios y documentos ambientales estratégicos, y los estudios y documentos de impacto ambiental...”* e o artigo 53, apartado 1.b, da Lei 39/2015 do Procedimiento Administrativo Común das Administracións Públicas, establece que os interesados nun procedemento administrativo teñen dereito a *“identificar a las autoridades y al personal al servicio de las Administraciones Públicas bajo cuya responsabilidad se tramiten los procedimientos”*, ao amparo de ambas normas, **se identifiquen os funcionarios e a capacitación profesional** de cantos interveñen na revisión e tramitación dos documentos relacionados co expediente *IN408A 2020/24*.
- Que se inclúa un informe do ICOMOS (*Consello Internacional de Monumentos e Sitios*) coa finalidade de avaliar os efectos paisaxísticos do PE no Camiño de Santiago Portugués pola Costa.
- Que tendo por presentado este escrito, se nos teña por persoados no presente procedemento, condición xa solicitada e explicada na Alegación 9 e consecuentemente se nos dé vista do actuado, se nos comuniquen as incidencias que no sucesivo se produzan, se nos dea audiencia antes de dictarse a resolución e se nos notifique ésta.

OUTROSÍ DÍ: Que é preciso unha resposta razoada a estas alegacións de acordo a la Ley 39/2015, de 1 de octubre, do procedemento administrativo común das administracións públicas. A falta de resposta é motivo de nulidade da tramitación.

En _____ a _____ de _____ del 2023

Asdo.: _____

FICHAS DE PATRIMONIO ARQUEOLÓGICO NON CATALOGADO E/OU AFECTADAS QUE NON FIGURAN NO EsIA DO P.E. TORROÑA I

Índice:

1. Regueiro da Silveira
2. Camiño da Mina 01,02 e 03
3. Fonte do campo de Blas
4. Ladeira das Aradelas 02
5. Lourido 01
6. Lourido 03
7. Niño do Corvo
8. O Ariieiro 01
9. O Capiado 01
10. O Capiado 02
11. Outeiro dos Cortellos
12. Outeiros da Secreta
13. Petróglifo da Pedra Ancha
14. Cerro das Aradelas 01
15. Regueira dos Campos 04

1. CLAVE DE IDENTIFICACIÓN

2. LOCALIZACIÓN

. Nome do xacemento: Regueiro da Silveira

. Provincia: Pontevedra

. Concello: Oia

. Parroquia: Viladesuso

. Lugar: Regueiro da Silveira

. Nº de Folla (1:50.000):

Nº de Cuadrícula (1:10.000):

. Proxección UTM:

. Altitude:

. Descripción de accesos: Pola EP- 2202.



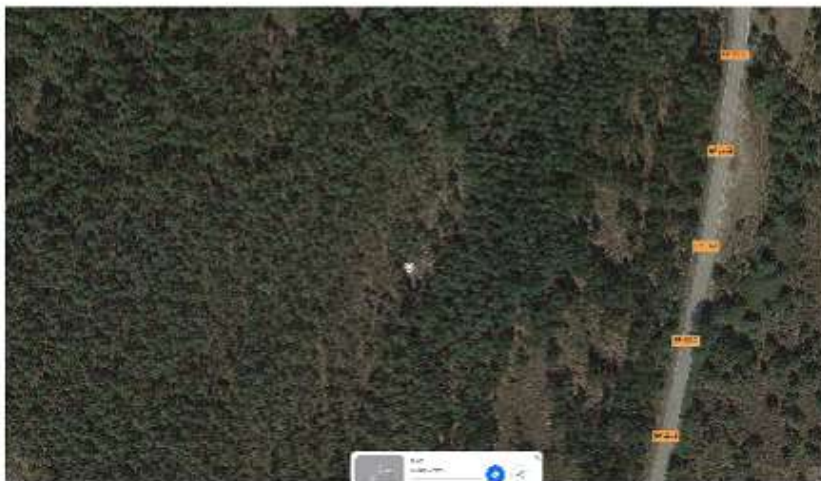
1. CLAVE DE IDENTIFICACIÓN

2. LOCALIZACIÓN

- . Nome do xacemento: Camiño da Mina 01, 02, 03
- . Provincia: Pontevedra
- . Concello: Oia
- . Parroquia: Burgueira
- . Lugar: Torroña
- . Nº de Folla (1:50.000): Nº de Cuadrícula (1:10.000):
- . Proxección UTM:

. Altitude:

. Descripción de accesos: Pola EP-2202 antes de chegar a Torroña, pasada unha granxa de vacas que hai no lado dereito da estrada, a uns 600 metros da granxa e a 150 m da estrada, a carón dun camino vello que vai paralelo á estrada.



1. CLAVE DE IDENTIFICACIÓN

2. LOCALIZACIÓN

. Nome do xacemento: Ladeira das Aradelas 02

. Provincia: Pontevedra

. Concello: Oia

. Parroquia: Viladesuso

. Lugar: Ladeira das Aradelas

. Nº de Folla (1:50.000):

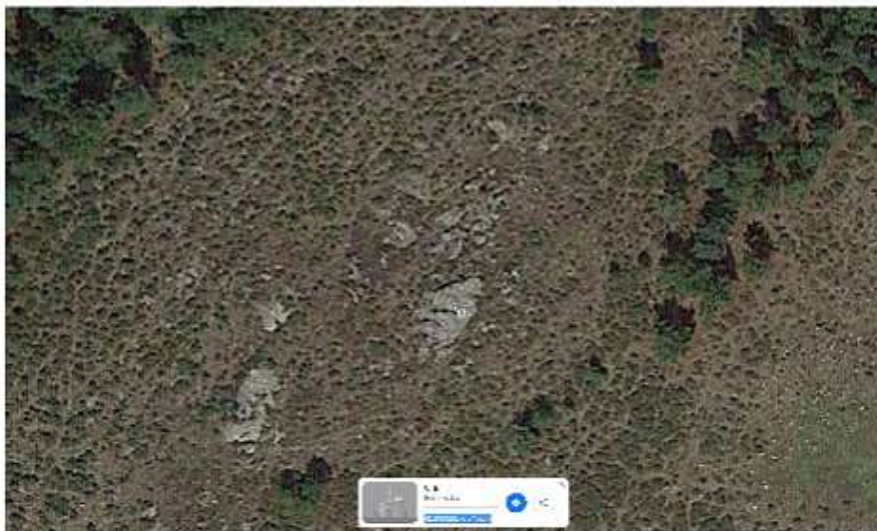
Nº de Cuadrícula (1:10.000):

. Proxección UTM:

. Coord. _____

. Altitude:

. Descripción de accesos: Pola EP-2202 e pista forestal que separa Burgueira de Viladesuso.



1. CLAVE DE IDENTIFICACIÓN

2. LOCALIZACIÓN

. Nome do xacemento: Lourido 01

. Provincia: Pontevedra

. Concello: Oia

. Parroquia: Viladesuso

. Lugar: Lourido

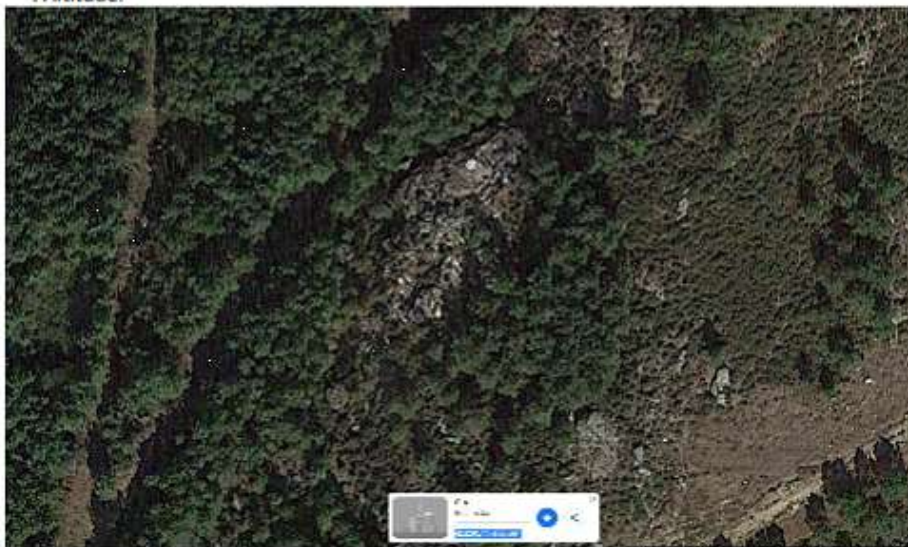
. Nº de Folla (1:50.000):

Nº de Cuadrícula (1:10.000):

. Proxección UTM;

. Coord. _____

. Altitude:



1. CLAVE DE IDENTIFICACIÓN

2. LOCALIZACIÓN

. Nome do xacemento: Lourido 03

. Provincia: Pontevedra

. Concello: Oia

. Parroquia: Viladesuso

. Lugar: Lourido

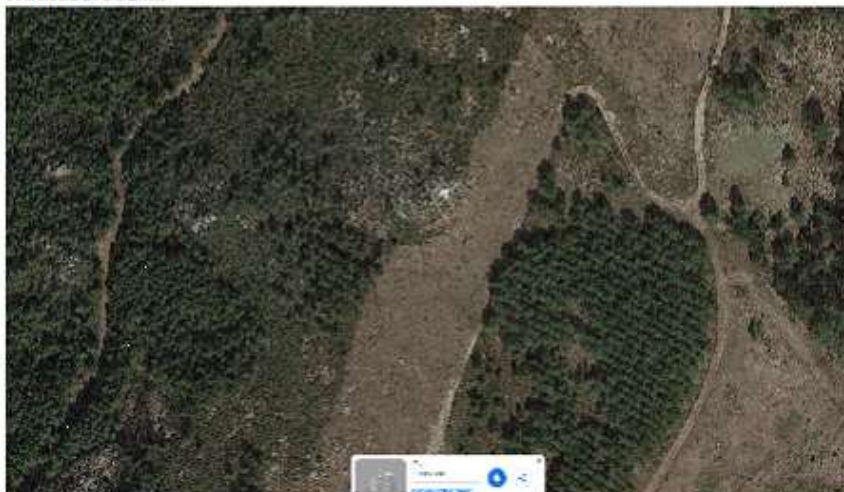
. Nº de Folla (1:50.000):

Nº de Cuadrícula (1:10.000):

. Proxección UTM;

. Coord. _____

. Altitude: 502 m.



1. CLAVE DE IDENTIFICACIÓN

2. LOCALIZACIÓN

. Nome do xacemento: Niño do Corvo

. Provincia: Pontevedra

. Concello: Oia

. Parroquia: Viladesuso

. Lugar: Niño do Corvo

. Nº de Folla (1:50.000):

Nº de Cuadrícula (1:10.000):

. Proxección UTM::



. Coord. _____

1. CLAVE DE IDENTIFICACIÓN

2. LOCALIZACIÓN

. Nome do xacemento: O Arieiro 01

. Provincia: Pontevedra

. Concello: Oia

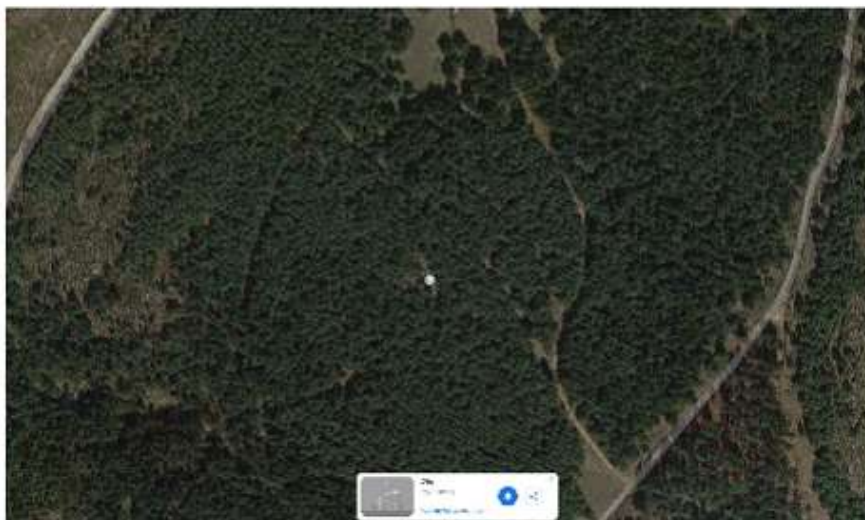
. Parroquia: Viladesuso

. Lugar: O Arieiro/Pista de Campo de Blas.

. Nº de Folla (1:50.000):

Nº de Cuadrícula (1:10.000):

. Proxección **UTM**:



1. CLAVE DE IDENTIFICACIÓN

2. LOCALIZACIÓN

- . Nome do xacemento: O Capiado 01
- . Provincia: Pontevedra
- . Concello: Oia
- . Parroquia: Viladesuso
- . Lugar: O Capiado
- . Nº de Folla (1:50.000): Nº de Cuadrícula (1:10.000):
- . Proxección UTM;



1. CLAVE DE IDENTIFICACIÓN

2. LOCALIZACIÓN

- . Nome do xacemento: O Capiado 02
- . Provincia: Pontevedra
- . Concello: Oia
- . Parroquia: Viladesuso
- . Lugar: O Capiado
- . Nº de Folla (1:50.000): Nº de Cuadrícula (1:10.000):
- . Proxección UTM:

- . Altitude:476 m



1. CLAVE DE IDENTIFICACIÓN

2. LOCALIZACIÓN

. Nome do xacemento: Outeiro dos Cortellos

. Provincia: Pontevedra

. Concello: Oia

. Parroquia: Burgueira

. Lugar: Outeiro dos Cortellos

. Nº de Folla (1:50.000):

Nº de Cuadrícula (1:10.000):

. Proxección **UTM**:

. Altitude:

. Descripción de accesos: Polo cortalumes que separa Burgueira de Viladesuso, ou pola pista que sobe ao Carrubelo dende Cerqueira, pasado Torroña en dirección á Portela.



1. CLAVE DE IDENTIFICACIÓN

2. LOCALIZACIÓN

. Nome do xacemento: Outeiros da Secreta

. Provincia: Pontevedra

. Concello: Oia

. Parroquia: Viladesuo

. Lugar: Outeiros da Secreta

. Proxección

. Altitude:

. Descrición de accesos: Pola EP-2202 que ven de Baiona, coller a estrada que baixa cara Mougás a uns 500 m á dereita, promontorio rochoso. Tamen se pode subir dende a estrada PO-552 pola estrada municipal que leva a igrexa de Mougás e a o Picadeiro.



Dirección Xeral de Patrimonio Cultural
Complejo Administrativo San Caetano
Edificio número 3 - 2º
15781 Santiago de Compostela

1. CLAVE DE IDENTIFICACIÓN

2. LOCALIZACIÓN

- . Nome do xacemento: **Petróglifo Cerro das Aradelas 01**
- . Provincia: **Pontevedra**
- . Concello: **Oia**
- . Parroquia: **Viladesuso**
- . Lugar:

. Nº de Folla (1:50.000):

Nº de Cuadrícula (1:10.000):

. Proxección **UTM**:

